

BALLAI LÁSZLÓ

Elbeszélések

TARTALOM

Az alkoholista
Angelika
A fakír
A fogorvosnő szerelme
A fűtő
Gyilkos
Karolina
A másik Magyarország
Eurüdiké és Orpheusz
Rafael
Rigoletto
Szerelem
Tér
Zombi

© Copyright 1997-2003, Ballai László, minden jog fenntartva.

A szöveg bárminemű megváltoztatása, valamint kereskedelmi célú sokszorosítása csak a szerző külön, írásbeli engedélyével lehetséges.

E-mail: ballai@vasaros.com

Az alkoholista

A porondmester lelépett. Sötét lett, csak a manézs bejáratí függönyének hasadékán szűrődött ki némi fény a nézőtér felé.

- Az elefántok nem jönnek vissza Anya? - kérdezte egy gyermek, miközben megcsörgette a kezében lévő cukros zacskót.

- Csitt, ne zörögj most Julika - súgta a gyerek fülébe Sára, bár azt a kis zajt aligha lehetett hallani távolabb, különösen, mert a következő pillanatban felpergett az üstdob. A hirtelen kigyulladó reflektor csóvája magasan a levegőben megvilágított egy artistát.

- Az ott apa - súgta Julikának Sára.

- Apa ivott? - kérdezte a kislány.

- Dehogyan ivott, kicsikém - mondta Sára, és a gyermek kérdéséről verejtékcseppek ültek ki a homlokára, míg szívét jeges markával összeszorította a rémület. A férje, még az előzőnél is veszélyesebb új számát jöttek megnézni. Sára maga is artista volt, még az artistaképzőből ismerték egymást Ronalddal, csak akkor hagyta abba a szakmát, amikor terhes lett Julikával, szóval tudta, mi az röpködni szakadéknál mélységek felett, mintha csak ugrókötelezne az ember.

Felharsantak a trombiták, a pozanok, majd egy másik reflektor megvilágította Ronald kollégáját, aki az üstdob egyenletes pergése közepette elrugaskodott, Ronalddal egy vonalba érve, egy cintányérütésre máris fejjel lefelé lógott a trapézon, újabb cintányérütésre már csak fél-lábbal csüngött a szeren, úgy lengett vissza. Ronald ellenütemben elindított egy másik trapézt, majd dupla szaltóval a társa kezébe szökkent, aki időközben megint két lábbal tartotta magát. A közönség felzúgott. Ronald megfordult, és a lábánál fogva lengett a közeledő másik trapéz felé. Most. A zene elhallgatott. A közönség néma csöndben figyelt. Sára behunyta szemét. A szíve úgy vert, mint megkötött lábú galamb szárnya, ha meglátja a párját. Ronald most elszakadt a társától. Sára nem bírta ki, hogy ne nyissa ki a szemét. Ronald repült, és egy kézzel kapta el a felé lengő másik trapézt! A közönség tombolt csodálatában. Sára felpattant székéről, majd halálra válva hanyatlott vissza.

- Anya, baj van? - kérdezte Julika.

- Nem, kicsikém, semmi. Látod, hogy apa milyen ügyes.

Remegő kezével megsimogatta a gyermek haját. Sára tudta, miben állt a bravúr, Ronald balkeze lemaradt. Nincs artista, aki egy kézzel vállalná ezt a gyakorlatot, amely annyira meg-terheli a vállat, és végzetes következményekkel járhat. Igen, apa ivott.

*

Sára föl-alá járkált a harmincas évekből, szépen felújított ház előtt. Vajon milyen stílusban épült? Képtelen volt gondolkodni. A Duna felől jeges szél vágott az arcába. Megborzongott, és a kapuhoz lépett, amelyet nyitva talált. A lépcsőházban friss festékszagot érzett. Ment, ment, hogy végül nehéz szívvel megálljon az ajtó előtt, melyen az állt:

*Dr. Semadam János Ügyvéd
Polgári és Büntető ügyek*

Csöngetett. Az ügyvéd maga nyitott ajtót.

- Sára kedves, micsoda meglepetés - lelkenedezett Semadam. - Parancsolj, fáradj be. Ilyenkor csak a villanyszámlás szokott becsöngetni, az pedig kicsi, és öreg, és nagyon unalmas, hogy mindig számlát hoz.

Az asszony egy félmosollyal nyugtázta a kedélyes megjegyzést, majd kezét tördelve így szólt:

- Gondolom, csodálkozol, hogy egyedül állít be hozzád a barátod felesége.

- Ajtóm külön-külön is nyitva áll előttetek - mondta az ügyvéd. - Tudod, mennyire szeretlek.

Sára tudta. Mélységesen megnyugtatólag hatott rá János, a simára borotvált arcával, jól szabott öltönyében, erőteljes kezét széke karfáján nyugtatva.

- Sokat töprengtem, hogy megkeresselek-e - folytatta. - Ronaldról van szó.

Sárát a zokogás környékezte, de erőt vett magán.

- Soha sem vetette meg az italt - mondta. - Olykor-olykor berúgva jött haza, de azt még el lehetett viselni. Hanem az utóbbi időben már mértéktelenül vedel. Hat-nyolc sör naponta a minimum. És ha valaki látogatóba jön, akkor még pálinka mellé, meg bor. Vagy ha mégsem jön senki, akkor áttéved a szomszédba.

- Igen, egy ideje magam is nyugtalanul figyelem Ronaldot - vetette közbe a férfi. - Aggasztó, hogy a gyermekei előtt részegedik le.

Sára szemei könnyel teltek meg.

- Julika, a nagyobbik már megjegyzést is tesz rá - mondta. - Szinte minden nap veszekszünk emiatt.

- Szörnyű.

- Egyszer-kétszer már megpróbálta, hogy ne nyúljon a pohárhoz. Néhány napig sikerült is. De azután... Egyszer csak jön valaki, és vége, nem tudja tovább megállni. Ennyire kívánja már a szervezete a szeszt?

- Talán így vezeti le a benne felhalmozódott feszültségeket.

- Annyira félek. Reggelente, amikor bizonytalan léptekkel elindul hazulról, mindig görcsbe rándul a gyomrom, vajon visszajön-e. Én már láttam embert leesni a trapézzról. Összetört keze-lába, hiába a védőháló. Az még egyszer nem ment fel. És egyre gyakrabban álmodom azt, hogy Ronald zuhan, zuhan...

Arcába temette a kezét, úgy zokogott. Semadam nyugtatólag a vállára tette a kezét.

- Beszélek vele.

*

Sára arra riadt, hogy valaki zörög a zárral, és többször nekiesik az ajtónak. Ez Ronald lesz. Gyorsan magára kapta pongyoláját, kisetett az előszobába, felkattintotta a villanyt, és kinyitotta az ajtót.

- Te még nem alszol? - kérdezte Ronald, és betántorgott az előszobába.

- Ettél? - kérdezte Sára, és a konyha felé indult.

- Nem igazán. Ha volna valami leves.

Bementek a konyhába.

- És, kivel találkoztál? - érdeklődött Sára.

- Mondd, nem beszéltél te mostanában a Semadam Jánossal?

Sára a lehető legnagyobb csodálkozással fordult az urához:

- A Jánossal? Nem. Miért kérded?

- Semmi, semmi.

Hallgattak. A gáz sercegett. A melegedő lábos oldaláról egy-egy lángba csorduló vízcsepp gőzzé pukkant. Az asszony kenyeret vágott, és feltálalta a bablevest.

- Jó étvágyat - mondta.

A férfi mohón enni kezdett.

- Finom - dörmögte.

- És, milyen volt az este? - érdeklődött Sára.

- Vegyes.

- Hogy-hogy?

- János arról kezdett beszélni, hogy lassan megváltozunk, és nem vesszük észre.

- Mi változott?

- Már nem bírom úgy a szeszt, mint régen, mondta. Aztán jól letolt, hogy sokat iszom.

- Bizony, ez így van - sóhajtott az asszony.

- Szóval, mégis te panaszkodtál a Jánosnak? - támadt neki Ronald kanalát lecsapva az asztalra.

- Csöndesen, mert felébrednek a kicsik - csitítgatta Sára.

Gyermekei említésekor Ronald mindig megszelídült.

- Igen-igen - hebegte, és evett tovább.

- Végül is járt nálunk egy párszor az utóbbi időben, és látott, amit látott. Jó szeme van annak, elvégre ügyvéd.

- Igen, ő is azt mondta, hogy van szeme, amivel lát, még ha nem is él velem, és hogy az utóbbi időben valahányszor együtt voltunk, én úgy berúgtam, mint az albán számár.

Tekintetét a konyhakőre szegezte, úgy tette hozzá:

- Meg, hogy nem egyszer látott itthon, a gyermekeim előtt lerészegedni.

Ronald arcára olyan mély fájdalom ült ki, hogy Sára odalépett hozzá, magához szorította, és megsókolta a homlokát. Ronald sziszegve kapott fájós vállához.

- Ne haragudj - azzal Sára úgy ölelte tovább Ronaldját, hogy ne érintse a rossz vállát.

- Hát hogy mondhat ilyet a barátjának az ember? - csattant fel Ronald, és vadul belekanalazott a tányérjába.

Az asszony gyengéden megcirógatta a nyakát.

- Tudod, az a szörnyű, hogy igaza van - hörögte leveséből felnézve a férfi.

*

Megszólalt a telefon. Sára éppen veteményezett a kertben, de hanyatt-homlok rohant be a házba, nehogy valami fontos hívást elmulasszon.

- Nagyon sok türelemre van szüksége - mondta János.

- Igen, igen. Hallom, találkoztatok.

- Igen, és nagyon fontos volt, hogy az ő szemszögéből is beleláthattam a folyamatba.

- És, mit tapasztaltál?

- Ha lehet ilyet mondani, nem ellenetek, hanem értetek iszik.

- Ezt hogy érted? - lepődött meg az asszony.

- Mihelyst felemlítettem neki, hogy vigyázzon az itallal, azt kezdte fejtegetni, mennyi teher van rajta. Szabadúszóként mindig loholnia kell a munka, a megbízások után.

- Nem tehet mást, ha leszerződik állandó tagnak egy társulathoz, nem lesz annyi pénze, hogy fizetni tudja a jelzáloghitelt, amiből a házat vették.

- Tudod te. Neki el kell tartania titeket. Nem akarja, hogy a gyermekei putriban nőjenek fel.

- Éppen őket teszi tönkre, ha ilyen mértéktelenül iszik - csattant fel az asszony.

- Értsd meg, mennyi feszültség halmozódik fel benne - csitítgatta az ügyvéd. - Folyamatosan, felkeléstől elalvásig. És nem csak a hitel nyomja a vállát, most kellett teljesen új felszerelést vásárolnia, tetejébe még a kocsija is elromlott.

- Ezért iszik.

- Pontosan. Nézd, nem lehet elvárni tőle, hogy egycsapásra abbahagyja az ivást. Azt tanácsoltam neki, hogy rúgjon be egyszer havonta, és akkor menjen haza, mikor már mindenki alszik. És lehet, hogy egy idő múlva erre sem lesz szüksége.

- És ha mégis? - kérdezte bizonytalanul az asszony.

- Hát, neked kell a legjobban hinned abban, hogy kievickél a mélyvízből - dörrent rá a férfi. - A női fortélyakkal máris kezd abba az irányba terelni, hogy más levezetési módok is kiteljesíték a programját. Ugye, érted, mire gondolok?

- Igen.

- Na, nem csak arra, mindenre. Kirándulni, vendégségbe menni, és mindig ő vezessen, neked soha ne legyen kedved. Szerencse fel!

*

Sára kitárta a karját. Julika, hogy János bácsi elengedte a kezét, röpillt az anyjához. Péterke Apával jött.

- Na, lecsúszunk még egyszer a bobbal, Péter? - kérdezte a kislány Ronald.

- Nem lesz az sok? - kérdezte János.

- Viccelsz, egy artista véreinek? Vagy tán neked sok?

- Nem, mehetünk.

A Nagyvilág étteremből ragyogó kilátás nyílt a koranyári napsütésben fürdő Dunakanyarra. A Szent Mihály hegy, a Kóspallag erdősegei üde zöld színben pompáztak.

- Hány ezer tonnányi követ mozgattak meg itt feleslegesen! - sóhajtott fel Ronald lenézve a folyóra, melybe Nagymaros felől sarlószerűen hajlott be a félig lebontott gát.

- Nem többet, mint ami a levegőbe repült, amikor a Rákóczi-szabadságharc után felrobbantották az összes magyar várat.

Megérkezett a pincér.

Sára a gyermekeknek narancslét, magának paradicsomlét rendelt.

- Kitűnő ötlet - lelkesedett az ügyvéd. - Tartsunk Sárával.

- Tartsunk - mondta kényszeredetten az artista.

- Örülök, hogy velünk jöttél János - mondta Sára. - Hogy tetszett a nyári bob?

- Eleinte egy kicsit tartottam tőle, de nem olyan veszélyes - válaszolt zavartan az ügyvéd.

- Hogy-hogy? - kérdezte Ronald.

- Gyermekkoromban - magyarázta János -, amikor először csúsztam le magas csúszdán, félúton megriadtam, és ráfogtam az oldalára, úgyhogy minden ujjamból dőlt a vér, mire leértem. A rossz érzés bennem van, valahányszor lecsúszom.

- Le kell győzni - vélekedett Ronald.

- Az nem olyan könnyű.

- Én így lettem artista.

János elcsodálkozott.

- Emlékszel, amikor Sárospatakra kirándultunk az osztállyal? - kérdezte Ronald.

- Persze - felelt János.

- Na, ott én egyszer elszakadtam a csapattól, és elindultam a várkerten kívülre. Egyre mélyült az út, és épp egy magas fal tövében találtam magam, amikor megszólalt a harangszó. Délben volt a találkozó a vár bejáratánál. Legalább negyed órája jöttem, világos volt, hogy nem fogok visszaérni. Mivel, hogy addig körbementem, logikusan megmászam az előttem magasodó falat, így akartam átvágni a várkertig. Csakhogy odafönt kiderült, hogy a túlsó oldalon nem az udvar szintje van, hanem négy méteres mélység, csakúgy, mint ahol feljöttem. S bár felmászni könnyű volt, ha lenéztem, a szédülés kerülgetett, és szinte lehetetlennek tűnt, hogy lefelé ugyanúgy megtaláljam a járást, mint fölfelé. Iszonyúan félni kezdtem. Semerre sem volt kiút.

Sára megborzongott. Mélyen átérezte férje helyzetét. Négy éves korában a nagymamájánál egyszer felmászott a kerítésre, és percekig egyensúlyozott némán a semmi fölött, amíg az egyik szomszéd meglátta, és lesegítette.

- És? - kérdezte János.

- És akkor körülnéztem, mert, milyen buta is az ember, mindig előre, meg hátra tekintget. Balra, kicsit távolabb kőcsapdámba belefutott, egy másik fal, amely mindössze egy méterrel volt alacsonyabb, és az tényleg visszavezetett a várkertbe. Ez teljesen banális befejezése lett volna a kalandnak, ha nem marad bennem a túske, hogy én bizony mennyire megrémültem. Akkor határoztam el, hogy olyan iskolába megyek, ahol nem szabad félni a magasságtól.

- Nem is említetted ezt nekem, pedig te voltál a legjobb barátom az osztályban.

- Tudod János, az ember nem szívesen mondja el, hogy fél, különösen, ha még gyermek.

- Könnyebb elmondani szorongásainkat, mint legyőzni őket.

*

- Felszólítást kaptunk a bankból - mondta Sára Ronaldnak, miközben odatette melegedni a levest.

Ronald leült. Hallani lehetett, amint a lassú, őszi eső dobol a csatornán.

- És, mit akarnak? - kérdezte fáradtan Ronald.

- Azt írják, hogy két hónapi hátralékunk van, és amennyiben nyolc napon belül nem rendezzük a tartozást, érvényesítik a jelzálogjogukat. Mit jelent ez, Ronald?

- Majd holnap bemegyek a bankba.

Az asszony odalépett a férfihez, és a szemébe nézett.

- Te nem fizetted be az utolsó kéthavi részletet? - kérdezte csendesen.

Ronald elfordította a fejét.

- Mondom, hogy majd holnap elintézem - hebegte. - Add ide a levelet.

- De hát miért?

A férfi felállt, és kibámult az ablakon.

- Ronald, mi baj van? - kérdezte Sára.

- Nem újították meg a szerződésemet.

- Amiatt?

Ronald lehajtotta a fejét.

- Igen - mondta. - Amiatt.

Idegesen odalépett a csaphoz, és mohó kortyokkal megivott egy pohár vizet. Sára felsóhajtott. Asszonyi lelkével átérezte, milyen indulatok dúlhatnak a férje lelkében. Pont most nem hosszabbítják meg vele a szerződést? Hiszen már hónapok óta nem iszik. Rájött, úgy nem tudja abbahagyni, ha - mint azt János tanácsolta - időnként alaposan berúg, és egy ideje egyáltalán nem fogyasztott szeszt. Sára látta, milyen borzalmas küzdelemét folytat az alkohollal. Mint mágus a lángba, elbűvölve tekintget a hűtő felé, mintha annak csukott ajtaja mögött teli sörös-üvegek sejlenének. Ha tévét néznek, és a képernyőn Jockey vagy Samantha whiskyt kezdenek iszogatni hatalmasakat nyel, és a kezével szorongatni kezdi a szék karfáját. Éjszakánként felkel, járkál, vagy fél órákat üldögél a verandán, és egyik cigarettáról a másikra gyújt rá. De nem iszik.

„Jaj, csak nehogy megint az üveghez nyúljon!” - gondolta rémülten Sára.

Ronald az asztalra csapott.

- Én akkor is megmutatom nekik - kiáltotta. - Csinálok egy olyan számot, amely után két kézzel fognak kapni.

Az asszony odarohant hozzá, és ölelte, csókolta, könnyeivel borította a férfit.

*

De megint elkezdett inni.

Egy késő őszi nap Sára a kertben foglalatzkodott a rózsáival, még a menyasszonyi csokrából gyökerezettette őket, és májusban kibomló vérnarancs szirmaik ragyogása mindig azt a napfelkeltét idézte emlékezetébe, amelyet Ronalddal néztek végig kéz a kézben a hajó fedélzetén, amikor nászútjukon Ciprusról átkeltek Izraelbe, hogy a szent helyen, a vallás, a hit

és a szeretet jászolában összemosolyogva is megpecsételjék együvé tartozásukat, majd, hogy betakargatta a rózsatöveket, bement a konyhába, levette a tűzhelyről a töltött káposztát, az ura kedvenc ételét, a szomszédasszony gondjára bízta a kisebbiket, amíg elszaladt a nagyobbik gyermekért az óvodába, és a kocsmá előtt elhaladtában nem állta meg, hogy kíváncsian be ne pillantson az ablakon, a helyiségben pedig ott látta a férjét, amint egy söröskorsókkal, meg pálinkás poharakkal telerakott asztal mellett iszik a kőművesekkel, a férjét, akiről úgy tudta, azért jön későn haza, mert a kollégájával az új számot próbálja, a látványtól földbe gyökerezett a lába, vadul kalimpáló szívvel percekig nézte a szomorújátékot az ablak mögött, s ahogy végre el tudott mozdulni, első kétségbeesésében egy utcai fülkéből azonnal felhívta Jánost, aki azonban külföldre utazott, és az elérhetőségét sem hagyta meg, így hát tanácstalanságában szegény asszony visszafelé a gyermekkel nagy ívben elkerülte a kocsmát, otthon megetette, lefektette a kicsiket, a mese elmondása után maga is ágyba bújott, ott várt rémülten, iszonyodva, védtelenül, az ura hazabotladoztakor úgy tett, mintha már aludna, és csak amikor ütemessé vált mellette a jól ismert hortyogás, a szoba levegője pedig savanyú szeszgőzzel kezdett telítődni, akkor sírta bele a párnájába a fájdalom és keserűség szintelen rózsaját.

*

Az ügyvéd, aki most már előlépett a színpalak mögül, úgy vélekedett, hogy Ronaldot elvonókúrára kell küldeni, és vállalta annak költségeit, ugyanakkor a ház vétélárhátalékát is kifizette. Ő maga beszélt rá Ronaldot a terápiára, a hátralékképződés mechanizmusán túl rámutatva az alkoholizmus és a légtornász mivolt között feszülő alapvető ellentmondásra, mindezt a családi kötelezettségek dimenzióival árnyalva. Ronald, akit János erélyes fellépése és erkölcsi fölénye, csakúgy, mint érveinek súlya meghajlásra késztetett, a vártnál könnyebben beadta a derekát, és lélekben felkészült a legnehezebbekre.

Nem is volt olyan elviselhetetlen az intézet. Ronaldnak voltaképpen álló nap pihennie kellett, és időnként a pszichológussal, egy kellemes emberrel beszélgetnie. Sára is, János is mindennap meglátogatták. Sárának az új bemutató terveit taglalta, Jánossal pedig leginkább etikai kérdéseket feszegetett, azzal a nem titkolt célzattal, hogy megpróbálja ellesni emberi tartásának titkát. Feleségéhez fűződő érzelmei újraerősödtek, az ügyvéd iránt pedig forró hálát érzett, melyet nem győzött kifejezésre juttatni. Hát még Sára mennyire lekötve érezte magát Jánosnak, aki mindenfajta köszönetet elhárított, egyszer azonban megjegyezte, hogy annyi haszna mindenestre származott a válásából, hogy most már van ideje a barátaival foglalkozni.

*

Tavasszal Ronald óriási sikerrel mutatta be új számát. Most már Péterke is elég nagy volt ahhoz, hogy fellépés közben láthassa Apát. A család együtt ment haza a cirkusból. Sára ragyogó pillantása hol mámoros hangulatú férjét, hol a bűbajos gyermekeket simogatta a kocsi hazafelé.

- Ugorjunk fel Jánoshoz - javasolta Ronald. - Most már biztos véget ért az elfoglaltsága.

János belekeveredvén valami nagy tárgyalásba, sehogy sem tudta szabaddá tenni magát az előadás idejére.

- Kitűnő ötlet - lelkesedett Sára.

- János bácsi ilyenkor mit csinál? - kérdezte Julika.

- Reméljük, már nem dolgozik.

Amint megnyomták János lakáscsengőjét, a szomszédasszony kidugta a fejét az ajtaján.

- Az ügyvéd urat keresik? - kérdezte.

- Igen - mondta Ronald.
- Hát őt aligha találják itthon, reggel elvitte a mentő.
- Úristen! - kiáltott fel Sára.
- És hová vitték, nem tudja? - kérdezte Ronald.
- A Tétényi útra.

Már robogtak is a Tétényi úti kórházba, ahová a portás, este tíz óra lévén persze nem engedte be őket, de némi készpénz ellenében hajlandó volt felhívni az intenzív osztályt, majd megnyugtatólag közölte Ronaldékkal, hogy hazamehetnek, van olyan nevű beteg, amelyet keresnek, és még él. Másnap reggel, mihelyst a kicsiket bevitték az óvodába, azonnal a kórházba siettek. Szinte semmit sem aludtak az éjjel, annyira aggódtak, ugyanakkor el sem tudták képzelni, mi baja lehet Jánosnak, aki jó erőben lévő, makkegészséges ember volt. Legalábbis úgy tűnt.

János még mindig az intenzív osztályon volt. Behunyt szemmel feküdt, a morfium hatására teljes kábulatban, sárgás arca mintha nem is a sajátja, hanem idegen maszk lett volna. Megkeresték az ügyeletes orvost, és aggódva kérdezték tőle, mik a kilátások.

- Nem sok jóval tudom biztatni önöket - mondta lassan az orvos.
  - De hát mi baja? - kérdezte egyszerre Sára és Ronald.
  - Doktor Semadamnak hasnyálmirigy-gyulladása van, amely nagyon veszélyes betegség - mondta az orvos. - És ha idült alkoholistánál lép fel, szinte mindig végzetes.
  - Idült alkoholistát? - kérdezte döbbenten Sára - Már hogy volna Semadam János ügyvéd idült alkoholistát?
  - Sajnos, a jelek szerint az, asszonyom - közölte az orvos. - A mája állapota alapján az utóbbi tíz évben naponta legalább egy üveg tömény italt ivott meg, alighanem konyakot.
- Ronald hitetlenkedve rázta a fejét.
- Soha nem láttuk részegen - mondta.
  - Szeszszaga sem volt - tette hozzá Sára a könnyeivel küszködve.
  - Ez a laikus előtt nem mindig szembetűnő. Ő már nem azért ivott, hogy berúgjon, hanem, hogy fenntartsa azt a közérzetet, amely számára normális, és kifelé is annak tűnik, azért, hogy ne remegjen a keze, ne fájjon a feje ne szédüljön, hogy beszélni, járni, dolgozni tudjon, amíg még él.

Budapest, 1998. szeptember

Angelika

Ferenc komor hangulatban hajtott hazafelé a tárgyalásról. Szemtanúja volt egy gázolósos autóbalesetnek, azért idézték be. Épp az orra előtt ütöttek el két embert. Az egyik a helyszínen halt meg, a másik a mentőben. Az eset meglehetősen furcsának tűnt fel előtte. Hajnali három óra lévén az úttesten nem haladt más, mint két gyalogos és egy autó. A közvilágítás működött, köd nem szitált, eső nem esett. Miért nem lehetett elkerülni e végzetes találkozást? A gyalogosok pont az autó alá szaladtak, az autó meg éppen gyorsított, úgy csapta el a szerencsétleneket. Talán részek voltak? A sofőr nem, de az áldozatok ittak. Tény, hogy nem szabályosan, zebrán keltek át, hanem csak úgy uccu, nekivágtak az úttestnek. A balesetet követően pillanatok alatt vagy tíz rendőrautó termett a helyszínen, de a mentőre legalább negyedórát kellett várni. Az effajta késedelem végzetes lehet. Talán az, aki húsz percig élt még a gázolás után, nem hal meg, ha időben érkezik a mentő.

Ferenc már azt hitte, valahogy eltussolták az ügyet. Nap mint nap tanúja lehet az ember, amint korrump politikuskok, sikkasztó bankárok, környezetszennyező vállalkozók felelősségrevonását elodázzák, hogy végül az arra kijelölt fórumon leszögezhezzék a kár tetemes voltát, ugyanakkor az egyértelmű személyi felelősség megállapíthatatlanságát. Ám egy szép napon Ferenc megkapta az idézését, amiben kilátásba helyezték, hogy ha nem jelenik meg, előállíthatják, és megbüntethetik. Őt, aki önként jelentkezett tanúnak, és a baleset után, hajnali háromkor majd egy órát várt a kihallgatótisztre! Az eljárás végtelen lassúsága felháborította Ferencet. A legapróbb mozzanat is döntő jelentőségű lehet, amikor az igazságról van szó. De ki emlékszik pontosan arra, mi történt két éve? Pláne, az ilyesmit inkább elfeledné az ember. Azt a szörnyű látványt, ahogy egymás után felrepülnek az emberek, mint a varjak, de nem szállnak tova, hanem tehetetlenül alázuhannak az aszfaltra.

A tárgyaláson is sokat kellett várni, mire behívták, noha előtte csak a másik tanút - Ármin barátját, akivel együtt sétáltak hazafelé ama végzetes hajnalon - és egy szakértőt szólítottak. Amikor belépett a tárgyalóterembe, megértette a várakozás okát. A tanácsban egy jó arcú, precíz, igazságszerető hölgy elnökölt, az a fajta, aki igyekszik élesen megvilágítani az eset szinte jelentéktelennek tűnő mozzanatait is. A bírói emelvény alatt pedig egy ambiciózus, fiatal ügyvédet látott, akiről valószínűnek tetszett, hogy nagyon akadémikuskodó lesz, majd - mint az az ügyvéd dolga egy tárgyaláson. A vádlott, egy kissé sunyi arcú fiatalember, mintha jelen sem lett volna. Belépésekor barátja, Ármin sokatmondó pillantást vetett rá. „De jó hogy jössz, ezek itt alaposan megforgattak” - ilyesmit mondhatott az a szem.

A bírónő megkérte, hogy foglalja össze, mit látott.

Ferenc megjegyezte, hogy két év elteltével ez bizony rendkívül nehéz és felelősségteljes dolog, majd legjobb emlékezete szerint lefestette a tragédiát. A bírónő ezt követően felolvasta neki írásbeli vallomását. Ferenc elcsodálkozott, hogy még két év után is milyen jól emlékszik az esetre. Abban a két-három kérdésben, ahol a régi és mostani vallomása között eltérés mutatkozott, a korábbi véleményét erősítette meg a bíróság előtt. A bírónő ekkor elétette az úttest sematikus rajzát, és megkérte, jelölje be rajta, hogy hol pillantotta meg az autót, illetve az áldozatokat, illetve, hogy ezek a későbbiekben milyen irányba mozdultak el.

- Kíván valamit hozzátenni a vallomásához? - kérdezte a bírónő.

Ferenc bólintott, és így szólt:

- Abban a pillanatban, amikor megpillantottam az autót, majd homályosan előtte a két gyalogos árnyát, rossz előérzetem támadt, azért kezdtem figyelni. Láttam, hogy az autó és a gyalogosok haladási pályái keresztezik egymást, tehát valami nagy baj lehet. Ugyanakkor elképzelhetetlennek tetszett, hogy ne vennék észre egymást. Teljesen abszurd, hogy két gyalogos és egy autó ne tudják kikerülni egymást az üres úttesten. És az autó vezetője gázt adott, a gyalogosok pedig szaladni kezdtek, egyenesen az autó alá. Mintha egy előre megrendezett színjáték történt volna. Borzalmas.

Elhallgatott. Kis idő múlva a bírónő törte meg a csendet:

- Nem lehet, hogy valami elvonta a vezető figyelmét a döntő pillanatban, mondjuk egy kutya?
- Én kutyát vagy állatot nem láttam, de ha lett is volna, a vezetőnek legalábbis a perifériális látásával akkor is érzékelnie kellett a mozgó gyalogosokat.

Itt közbeszólt az ügyvéd:

- Kérem, szíveskedjék tartózkodni a feltételezésektől, és következtetésektől, kizárólag a tényekre hagyatkozzék.

Ferenc szúrós pillantást vetett a kellemetlenkedő alakra.

- Pardon, én nem megzavarni igyekszem a bíróságot, hanem a legkörültekintőbb válaszokkal segíteni munkáját az igazság teljeskörű feltárásában.

- Van más kérdése is az ügyvéd úrnak a tanúhoz? - kérdezte a bírónő.

- Hogyne - válaszolt a védelem képviselője, és a tanúhoz fordult:

- Ön azt mondta, hogy a gépjármű az ütközés pillanatában gyorsult.

- Így van - bólintott Ferenc.

- Kicsit részletezné ezen állítását? - kérdezte az ügyvéd.

- Ezt hogy érti? - csodálkozott el a tanú.

- Úgy értem, hogy a gyorsulásnak ugyebár sokféle módoszata lehet - fejtette ki álláspontját a jogtudós. - Lehet az abszolút gyorsulás, mint annak a következménye, ha valaki beletapos a gázba, lehet retardált gyorsulás, mint amikor a kocsi sebessége még fokozódik, de már a gázpedál nem nyomják, és lehet relatív gyorsulás, amikor például üresbe kerül a váltó, a motor felpörög, tehát a gyorsulás hangját hallatja, de a kocsi valójában lassul.

Ferenc fejcsóválva válaszolt az okfejtésre:

- Ügyvéd úr, a gyorsulás egyértelműen meghatározott kategória. Az a kocsi pedig a fizika törvényei értelmében gyorsult. Nem lassult, nem egyenletesen haladt, de gyorsult. Hogy pontosan hány méter per szekundummal, azt nem tudom, de gyorsult.

A bírónő okos arcán mosoly suhant át.

- Köszönöm, nincs több kérdésem - zárta le a kérdést fogcsikorgatva az ügyvéd.

A bíróság most szembesítést rendelt el a tanúk és a vádlott közt, aki a tanúk egybehangzó állítása ellenére fenntartotta, hogy az ütközéskor nem gyorsított, sőt, fékezett. A szembesítés tehát eredménytelenül zárult.

A tanúk kihallgatása véget ért. Ferenc mint a tárgyhoz nem tartozót megjegyezte, hogy a mentő a gázolás után csak negyedórával érkezett, s ez igen hosszú idő. A bírónő megköszönte az észrevételt, majd elbocsájtotta a tanúkat. Ferenc kérte a bírónőt, hogy állítsanak ki a részére egy igazolást, melyre esetleg a rendőrhatalóságnál lehet szüksége, ha meg akarnák büntetni, amiért túllépte a két órában maximált parkolási időt. A bírónő sajnálattal közölte, hogy nem áll módjában ilyen papírt adni, az ő kocsiját is elviszik.

Ferenc bekanyarodott Árminék háza elé, és megállt.

- De tényleg nem fékezett - szólalt meg Ármin, most először, amióta a bíróságról elindultak.

- Tényleg nem - hagyta helyben Ferenc.

- Azért különös.

- Mi?

- Hogy nem fékezett.

- „Több dolgok vannak földön és egen Horáció, / mintsem bölcselmek álmodni képes.”

- Ámen. Kösz a fuvart. Szervusz.

- Szervusz.

Ármin kezet nyújtott, és kiszállt. Ferenc továbbhajtott. Ez az „ámen” nem hiányzott befejezésül. Nem állhatta, ha valaki szellemes fordulat gyanánt a szövegkörnyezetből kirívó szavakat mond, aminek Ármin nagy mestere volt. Hazaérve leparkolta autóját. Úgy érezte magát, mint aki egy hosszú külföldi utazásból tért meg, és az éjszakát a volán mellett töltötte. Alighogy kiszállt a kocsiból, rárohant egy kóbor kuvasz, és nagy vicsorítással ugatni kezdte. Ferenc azonban nem ijedt meg, a szemébe nézett az állatnak, és szelíden beszélni kezdett hozzá, mint nagyhírű névrokona a gubbiói farkashoz. Az állat hamarosan abbahagyta a csaholást, és a vicsorítást, majd csóválni kezdte a farkát. Ferenc, amikor már biztos volt benne, hogy megnyerte az állat bizalmát, bement a lépcsőházba. A kuvasz még sokáig bámulta delejes bővülettel a kaput.

Otthon Angelika, a kutya mint mindig, most is kitörő lelkesedéssel fogadta. Felugrándozott rá, vinnyogott, csaholt, csóválta a farkincáját, nyalta gazdája kezét-lábát, egyszóval egész testével örült neki. Végül hanyatt feküdt, és kapálózó lábcskáival jelezte, hogy vakarják meg a hasát. De bármit is tett, pillantását folyton azzal az epekedéssel függesztette a gazdájára, amelyhez hasonlót szerelmes asszonyoknál látni, ha a kedvesükkel találkoznak. Keverék kutyus volt, formája és természete szerint leginkább tacsókóféle, hűséges, barátságos, és értelmes. Ferenc meglepetéssel fedezte fel az állat képességeinek, általában kiváló emlékezőtehetségének újabb és újabb jeleit. Elvitte például vendégségbe valamelyik barátjához, akinél a kutya még csak egyszer járt, de évekkel azelőtt. A barátja nem volt otthon, csak a felesége, így hát várni kellett rá. A kutya farkcsóváló izgalommal jelezte, hogy közeledik a házigazda. Az emberek szeretetében Ferenchez igazodott a hűséges jószág. Azt, aki a gazdinak sem volt szimpatikus, már az első találkozáskor nagyon megugatta. Angelika amúgy igazi társasági lény volt. Ha vendégek jöttek, kikövetelte magának, hogy mindenki vele foglalkozzon, labdái és csontjai ide-oda hurcolászásával egyszerre fél tucatnyi ember között is fenn tudta tartani a játérendet. Féltékenység dolgában a legelvadultabb nőkkal is versenyre kelhetett volna, mert még magát az imádott Ferencet is dühödten megugatta, ha az megsimogatott egy másik kutyát, netán karjaiba vett egy gyereket.

Ferenc teljesen belefeledkezve tudta szemlélni Angelikát, ahogy teszi a dolgát, szétrakja a csontjait, játékait, fontoskodva, valamilyen kutyatervvel a kis fejében jár-ke, vagy ahogy elheveredik, és miközben látszólag teljesen elengedi magát, fülét meg-meglebbentvén, orrcsúcsát meg-megcsavarván kiválóan érzékeli a körülötte lévő valóságot, és reagál egy köhintésre, vagy egy csokoládépapír zizzenésére. Ez a kutya mindenhol nézve aranyosnak tetszett, imádta a pofiját, a sörényét, a hasikáját, a kis farkincáját, s a farka alatti, leginkább struccollra emlékeztető lobogó szőrjelenséget. S miközben csendesen szemlélte a jószágot, néha-néha irigyelte, amiért egyértelmű hozzárendelésben élhetett a természettel. Ha jókedve támadt, vidáman ugrándozott, sikkantgatott, és csóválta a farkát, fájdalmában elbűjt, visszahúzódott a vackára. Nem foglalkoztatták hiábavalóságok, az élet nagy kérdései, nem akarta magát elhelyezni az időben, a térben, és nem keresgélte a transzcendens lényeket a dolgok mögött.

Hogy a találkozás örömein túljutottak, kutyus és gazdája lementek az udvarra labdázni. Angelika vidáman lótot-futott, becsalinkázta az egész kertet, a kicsi jószág látványa azonban most kevésbé enyhítette Ferenc feszültségét. Nem örült, hogy megint teljes részletességgel kibontották emlékezetéből a már feledésbe merült tragikus emléket. Amióta szűkebb családjába is beköszöntött a halál, sokkal fogékonyabb volt mások fájdmára. Ott, akkor meghalt egy harminckét éves férfi, és egy huszonhat éves nő. A férfi után két gyerek maradt. A bírósági folyosón Ferenc együtt várakozott az özvegygel, annak két gyermekével, és a meghalt lány anyjával. Egyszerű emberek voltak, hangos szóval sokszor elismételgették, ami a legjobban nyomta a szívüket, így Ferenc fülében, bár szóba sem elegyedett velük, mondandójuk megragadt. A fiatal özvegy bosszút lihegett, méghozzá olyan ordenáré módon, ami nagy bajában is méltatlan az emberhez, ám az öregasszony így beszélt:

- Két héttel a Marika halála után ment el az uram. A negyedik szívrohamot már nem bírta ki. Ez már sok volt neki. Hát ott haltak meg a szemem láttára. Integetni léptem oda az ablakhoz, és akkor ez történik. És én ott lakom. És minden nap azt a helyet látom, és mindennap eszembe jut minden. Csuda, hogy nem bolondultam meg. Én arra a fiatalemberre, a gázolóra nem haragszom. Meg is fogom mondani, nekem ne adjanak semmit, a Marikát, a gyerekeimet nem tudják visszaadni. Hat gyereket megszülettem, már csak öt van. Egy anyát nem lehet kárpótolni sehogyan sem. De azért azt elvártam volna, hogy annyit mondjon az a fiú, a gázoló, hogy elnézést, vagy sajnálom. Azt az egy szót, azt hiányolom. Azt az egy szót. Hát mibe kerül az?

Eközben a két testvér közül a nagyobbik, egy tízéves forma lány odaadó szeretettel dédelgette két éves kisöccsét. Mesét mondott, énekelt neki, mondókára tanította, ölébe vette, ringatta, becézgette, odavitte az ablakhoz, végére kísért. Ha nem lett volna olyan fiatal, azt hitte volna az ember hogy ő a kicsi anyja, s nem az az ökölboszorult kezű másik, aki özvegyi mivoltának ismételtetése és az elvárt tartásdíj összegének felemlegetése közben nem is ért rá a gyermekeivel törődni.

A labdázó emberre és kutyatársára lassan ráesteledett. Feljöttek az udvarról, megvacsoráztak. Ferenc a szokásosnál hosszabb ideig zuhanyozott, miután végzett, percekig csurgatta a fejére, a nyakára a hideg vizet, majd lefeküdt. Elalvás előtt kiolvasott egy rövidebb könyvet - méghozzá Hénoch apokalipszisének -, így eléggé elfáradt ahhoz, hogy megkockáztassa a lámpaoltást. Jó éjszakát kívánt a hű Angelikának, aki ott szuszogott az ágy mellett, majd lekapcsolta a villanyt. Vagy fél óráig feküdt nyitott szemmel, majd réveteg álomba zuhant.

A tudat alatti erők visszavezették a tárgyalóterembe. Csakhogy most az ügyvéd volt a bíró, és ő a vádlott. És a jogász, korábbi nyálas tenorja helyett most sztentori hangon mennydörgött.

- Vádlott! - kiáltott rá Ferencre. - Mondja, miért nem lassított, sőt a gyorsulás három módozata közül miért éppen a gyorsítást választotta?

- Valóban nem lassítottam - mormogta Ferenc.
- De miért? Tán holt térben voltak az áldozatok? Nem látta őket?
- Nem, valóban nem láttam őket, de nem azért, mert holt térben voltak, hanem mert a kocsi másik oldalán feltűnt egy fehér kuvasz.
- Egy fehér kuvasz? - hökkent meg a jogász.
- Igen - erősítette meg Ferenc.
- Egy kutya?
- Az.
- De a jegyzőkönyvekben nem szerepel kutya.
- Az úttesten ott volt.
- Miért nem mondta ezt eddig?
- Mert nem kérdezték.
- Tehát a gázolás pillanatában nem előre nézett.
- Végül is előre néztem, de a tekintetemet magára vonta a kutya. A feltűnésétől kezdve arra ügyeltem, nehogy elüssem.
- És arra nem ügyelt, hogy az embereket ne üsse el?
- Tiltakozom! - szólalt meg most a korábbi bírónő, aki mint a védelem képviselője szintén jelen volt.
- Nem fogadom el - mondta a bíró, aki egyben ügyészként is szerepelt, mert az igazságszolgáltatásban időközben létszám leépítések voltak.
- Nem tudom - hebegte Ferenc.

Az ügyész-bíró tovább csavarta az ügyet:

- Tehát azért ütötte el az embereket, hogy a kutyát megmentse?
- Tiltakozom! - emelte fel a hangját a védelem.
- Nem fogadom el - dörgött a bíró.
- Nem láttam az embereket - válaszolt szárazon Ferenc.

A bíró gonosz fintorral közelebb hajolt Ferenchez, úgy kérdezte:

- És ha látta volna az embereket is, akkor kit gázol el?

A védelem képviselője felállt, úgy kiáltotta:

- Tiltakozom! Tiltakozom!

A bíró most meghátrált:

- Helyben hagyom, de kérem a vádlottat, válaszoljon a kérdésekre.
- Nem tudom - suttogta Ferenc zavartan.

A bíró olyan indulattal csapta be az előtte fekvő irattartót, hogy az akkorát dörrent, mint egy puskalövés.

- Javaslom a tárgyalás berekesztését, az ügy további kivizsgálását, a vádirat felülvizsgálatát, és közlekedési bűncselekmény mellett újabb vádpontként a szándékos emberölés felvételét Gubbiói Ferenc ügyében.

- Helybenhagyom - jegyezte meg csendesen a védelem képviselője.

Ekkor egy vaskos fegyőr erős láncon tartva bevezette a tárgyalóterembe Angelikát. A kutyas nyüszített, sírt, s gazdáját megpillantva megpróbálta kitépni magát a fegyőr kezéből.

A borzalmas látványra görcsbe rándult Ferenc szíve.

A fegyőr nagyot rántott a kutyán, és jelentett.

- Tanúként előállítottam ezt a dögöt. Nem volt könnyű, bíró úr.

Ferenc ráförmedt a smasszerra:

- Hallja, ne nevezze dögnek a kutyámat! És ne rángassa!

- Csendet kérek - szólt rá a bíró, majd a fegyőrhöz fordult:

- Nem kerül már sor az állat tanúként való kihallgatására, mert a tárgyalást berekesztettem. A következő tárgyalásig vizsgálati fogságban tartjuk. Viheti.

Ferenc eltorzult üvöltéssel vetette rá magát a fegyőrré, hogy elvegye tőle a kutyát, majd éjnek évadján csuromvizesen ébredt. Leesett az ágyról, és arcát Angelika nyalogatta. Megsimogatta egyetlen kutyáját, és visszafeküdt a helyére. A lidércnyomást követően már nem tudott újra elaludni. Hogy is tudott volna, mikor tisztában volt azzal, hogy voltaképpen jogosan emelhetnének vádat ellene. Gondolataiban megtorpanva szerelmes gyönyörűséggel hallgatta Angelika egyenletes szuszogását. Nem tudta eldönteni, hogy egy kuvasz, vagy két lumpen elem elvesztése jelent nagyobb csapást a társadalomra, mi több a természet egészére nézve. Abban viszont biztos volt, hogy számára Angelika többet jelent, mint bármely ember. Itt ezen a földön csak a kinevetett próféta, vagy az erdőbe elvonult remete dédelgetheti magában az emberség megőrzésének illúzióját. Az életnek nevezett, elsilányult, barbár viszonyok közepette annyi szeretetet, hűséget, odaadást embertől nem kapott, mint ettől a kiskutyától. Ha felebarátja megmentéséért netán feláldozná, azt semmiképpen nem meggyőződésből, pusztán erkölcsi kötelességérzetből tenné. De lehet, hogy nem is tudná megtenni, és inkább hagyna elveszni egy embert, csak hogy Angelika megmaradhasson.

Miért találta ki az értékrendet, mint a saját fajtájára küldött legpusztítóbb csapást az ember?

Budapest, 1997

A fakír

*Megjelent az „Ezredvég” irodalmi, művészeti és társadalomkritikai folyóirat
XIII évfolyam, 3. (2003. márciusi) számában.*

Az előadásig volt még néhány perc. Wirth rendelt egy sört. A felesége nem kért semmit. Megivott volna egy pohár bort, de csak egy egész üveggel adnak. A hangos zene elegyedett a helybeliek élénk, torokhangon gördülő beszélgetésével és a francia turistacsoport tagjainak üvöltözésével.

- Azt hittem, csak a németek ilyen ordibálósak - mondta az asszony.
- A magyarok sem különbek, Andrea - jegyezte meg Wirth. - Az a butikosnő meg a társasága milyen ordenáre módon viselkedett a szaharai kirándulás alatt.
- Kész szerencse, hogy nem egy terepjáróba kerültünk velük, amikor felmentünk a hegyekbe.
- Mit műveltek az étteremben is a tevegélés után!

Wirth elmosolyodott. Előző nap ilyenkor a Szaharában voltak. Éppen a teveruhát adták rá az alkonyi fények rózsaszínjében fürdő oázis, Douz határában, amikor valaki hangosan ráköszönt:

- Szevasz, Fakír!

Wirth nem mozdíthatta a fejét, mert a tevehajcsár fiúcska épp akkor csavarta köré a turbánt. Később messziről felismerte Kátait, akivel gyermekkorában együtt vívott. Húsz éve nem látták egymást, erre összefutnak a Szaharában! Mégsem nyílt alkalmuk beszélgetni, mert Kátai egy másik csoporttal érkezett, és jóval előttük eltevegelt.

- Miért szólított Fakírnak ez az ember? - érdeklődött Andrea a szomszéd teve hátán zötykölődve.
- Mert amikor vívtam, ez volt a becenevem - válaszolt Wirth.
- Fakír?
- Igen. Tizenkét éves srác voltam, és ez a fickó, meg a barátai, négy-öt évvel idősebbek nálam, már másodosztályú sportolók. Azzal szórakoztak, hogy kicsavarták a karomat, próbálgatva, mikor sírom vagy ordítom el magam.
- Iszonyú!

- De én egy hangot sem hallattam. Bármit csináltak is velem, mindig a képükbe vigyorogtam. Meg is becsültek érte. Például ezzel a névvel.

Andrea megborzongott. Még az egyetemen, a vallástörténeti szakosítón tanult szörnyű megpróbáltatásokra felkészült emberekről, akik fakírrendekbe tömörültek, hogy megvédjék a hindu papokat az Indiába beáramló moszlimoktól. Wirth sporttársai nyilván nem rájuk gondoltak, hanem az illuzionista kollegáikra. Andrea az aszkézist csak a hit összefüggésében tudta némiképp méltányolni, cirkuszi mutatvánnyá silányítása undorította.

A klubhelység ajtaja felől forró légáramlat érkezett. Egy francia öregasszony felvisített, mert ölébe dőlt egy pohár pezsgő. Wirth megszorította a felesége kezét. Úgy érezte, sorsának eddig szerteágazó szálai itt futnak össze, ennek az asszonynak a finom, simogató tenyerében. Az a benső derű és nyugalom, mely Andrea lényét átsugározta, még akkor is végtelen megnyug-

vással töltötte el, ha MALÉV-pilótaként akár több ezer kilométerre repült tőle. Nem zúzhatja szét semmi ezt a harmóniát.

Andrea érintése finom volt, mint a parti homok, és simogató, akár a tenger, amely itt sósabb az Adria vagy az Ión-tenger vizénél, ahol eddig jártak. A kora őszi nap gyorsan barnított, a levegő száraz volt, és forró, még akkor is, ha beborult az ég. A Wirth házaspár alig akart kimozdulni a nabeuli *Ali Mamma* klubszállóból. Szobájuk erkélyéről pompás kilátás nyílt a Földközi-tengerre, az étterem büféasztalait rogyásig megrakták mediterrán csemegékkel, és mindenféle sportolási lehetőség kínálkozott. Hanem azért az országot is látni szerették volna, befizettek hát a tuniszi és a kétnapos déli kirándulásra. Szibidu Szaid kék-fehér házai, Karthágó tragikus gyermektemetője, a tuniszi medina, a Bardo múzeum pompás római mozaikjai, az El Dzsemi római kori amfiteátrum, a berberek földbe ásott matmatái, a napfelkelte az El Dzserid-sóstónál, a tozeuri pálmaligetek, a Szaharai-Atlasz-hegység oázisai és Kairuan, a szent város mély benyomást tettek rájuk.

- Istenem, hogy az elsőszülött gyermekeiket megölték a karthágóiak! - sóhajtott fel Andrea.

- Inkább arra gondolj, hogy tegnap ilyenkor a Szaharában tevegeltünk - mondta Wirth, és finoman megszorította Andrea ujjait.

Megérkezett a sör. Wirth elengedte felesége kezét.

- Nem is gondoltam volna, hogy ilyen jó a tunéziai sör.

A terem elsötétedett, csak a dobogót világították meg vörösvörös fénnel. A színpad előterébe lépő konferanszié így szólt:

- *Bonne soirée mesdames et messieurs, permettez-moi de vous présenter le grand Ahmed, le fakir!*

- Mit mond? - kérdezte Andrea.

- Valami fakír lép fel.

- Nem is említetted, hogy szerepelsz.

Nevettek.

- *L'attention exige une grande concentration, donc vous et priés de grader un silence total!*

- Teljes csöndet kérnek - fordította Wirth. - Nagyon veszélyes mutatvány.

A függöny felgördült. Andrea borzongva meredt a színpadon álló, kopaszra borotvált, izmos, félmeztelen férfira, aki fáklyát tartott a kezében. Tekintetének rendíthetetlen nyugalma az előző esti tevékre emlékeztette. A fakír csupasz vállára, hátára rakta a fáklyákat, és lángokkal körbenyalt bőre sehol sem pörkölődött meg.

Most színre lépett az asszisztense, meghajolt és kihajtogatott egy üvegcserepekkel teli, óriási kendőt. Egy borosüveget még rádobott a szilánkokra, kalapáccsal szétverte, a kendőt négy sarkánál összefogta, körbehordozta, majd ismét a pódiumra terítette, és kalapácsa nyelével egyenletesen elosztogatta a szilánkokat, melyekbe a fakír tisztességgel belegyalogolt, sőt mutatványát megismételte úgy, hogy két nőt, majd két férfit is felemelt közben.

A segéd félméteres deszkákat hurcolt körbe, amelyekbe egyenletes távolságra százaz szögeket ütöttek. Hegyes részükkel felfelé a színpadra helyezte a deszkákat, és a fakír hanyatt beléjük dőlt. A közönség sorain morajlás futott át. Wirth is elámult. Az üvegcserepes mutatványt talán megcsinálná, bár biztosan felvérezné a talpát, de ezt semmiképpen sem. A fakír felállt és meghajolt.

- Vérzik - mondta iszonyodva Andrea.

De nem vérzett, csupán megizzadt a fakír. Hátáról csíkokban folyt a verejték, s e csíkok, ha megcsillant rajtuk a vörös reflektorfény, valóban vérpatakoknak tűntek. Wirthben felöltött, mi lenne, ha valami baj történné. De nem történt baj. A fakír a dolgát csinálja, mint bárki más. Ezt ugyanúgy meg lehet tanulni, mint a repülővezetést, talán nem is tart annyi ideig.

Az asszisztens most csak az egyik deszkát rakta le a színpadra, megvárta amíg a fakír belefekszik, majd szögekkel lefelé a mellkasára tette a másikat is, és rá állt. A közönség felhördült. Azután a deszkára ráállt két nő, végül két férfi is. A közönség brávózott. Valahol felborult egy pohár, és csörögve összetört.

Ekkor a segéd egy nyolc kilós kalapáccsal a kezében megállt Wirth előtt. Megtapogatta a karját, majd intett neki, hogy kövesse.

- Feri, ne, az istenért! - kérlelte elcsukló hangon az asszony.

Wirth nem válaszolt, csak elmosolyodott, és nyugtatólag felemelte a kezét. A fakír hanyatt feküdt. Az asszisztens rámutatott egy szögletes betontömbre, és felszólította Wirthet, hogy próbálja meg a súlyát. Legalább olyan nehéz volt, mint azok a cementzsákok, amelyeket egyetemista korában építkezéseken a vállára vett, tehát ötven kiló.

A segéd ráemelte a kockát a fakír mellkasára, a kalapácsot pedig a pilóta kezébe nyomta. Wirth kisebb ütést mért a betonra. Az asszisztens jelezte, hogy erősebbet. Wirth neki-gyürkőzött, úgy sújtott le az anyagra. A kocka egyharmada letörött. A fakír meg sem rezdült. A közönség őrjöngött. A segéd megigazította a szabálytalan idomot a testen. Intésére teljes csönd lett.

A kalapács felemelkedett. Az egyik asztalról lerepült egy pezsgősüveg, és nagyot durrant. A kalapács lesújtott. A beton nem hasadt tovább. A fakír mellkasa iszonyú robajjal beszakadt.

Budapest, 2003

A fogorvosnő szerelme

A fogorvosnő szerelme középmagas, szikár férfiú volt. Jellem, akire felfigyelnek, ha belép valahová. Szürke szeméből határozottság és értelem árad, nem beszél sokat, de ha megszólal, szavának súlya van, akit gyűlölni, vagy imádni egyaránt lehet. Viselkedésében nyoma sem volt rajta annak az izgalomnak, ami a közönséges embereken gyakran eluralkodik a fogorvosi rendelőben, általában könyvet olvasva, türelmesen várta, hogy rákerüljön a sor. Jól állta a fájdalmakat, nem kért érzéstelenítő injekciót, már csak azért sem, mert így alkalmanként két-három szája elzsibbadására várni kényszerülő beteget is megelőzhetett. Bár nem volt sietős fajta, becsülte, és beosztotta az időt.

Az ország egyik legkiválóbb filozófia tanára volt. Mint diák nem tűnt ki az egyetemen. Tanárai nem tartották sokra a képességeit, bár a tanárok többnyire azokat vélik tehetségesnek, akik körüludvarolják őket. Az egyetem befejeztével doktorátust, majd kandidatúrát szerzett. A hivatalos marxista álláspontot megkérdőjelező cikkei és tanulmányai gyorsan elhíresültek. A szakma fő korifeusai élesen bírálták a nézeteit, ő pedig be kellett érje középiskolai tanársággal, azonban nem volt elégedetlen. Hogy is lett volna az, ha - mint mondta - Szókratész még a bürökkel is kiegyezett. Szívesen foglalkozott gimnazistákkal, mert úgymond, azok már szellemi partnerek egy tanárnak, de még érdeklődőek is. Eközben lankadatlan szorgalommal képezte magát, nyelveket tanult, és a nyugati filozófiai gondolkodás kiterjesztheségének új irányait kutatva eljutott a paradox logikához és az ökológiai érvekhez. Ezerkilencszázkilencvenben egyetemi katedrát kapván végül a szakma hivatalosan is elismerte a tevékenységét.

Őt szerette a fogorvosnő azzal a csendes, önzetlen rajongással, amire csak a negyven év feletti nők képesek. Kényeztette a férfit kedves mosolyával, üdítő szavaival, sőt a karjának, olykor az arcának gyengéd megérintésével is. Élénken érdeklődött a munkája, olvasmányai felől, különböző ügyekben tanácsát kérte. Megadta neki otthoni telefonszámát, azzal, hogy későn is hívhatja, ha bármi panasa lenne. De a tanár nem vette észre, hogy a fogorvosnő szereti. Egyedül élő, rég elvált ember volt, érzékeit a közöny máza borította, azért nem tárulkozott fel másnak, mert feléje megnyíltak. A fogorvosnő előzékenysége persze feltűnt előtte, de nem értelmezte, a felszíni megnyilatkozásokat meghatározó, mögöttes tartalmakat nem kutatta. Az asszonyhoz fűződő viszonyát amúgy bizalmasnak, sőt, barátinak érezte, neve napja, karácsony, húsvét alkalmából ajándékokkal halmozta el, és akkor is fel-felhívta, ha nem szorult fogászati ellátásra. A tanárnak amúgy nem sok baja volt a fogával. A rendszeres fogkő leszedés mellett olykor csupán valamelyik régi tömését kellett kicserélni. Hanem egy szép napon elkezdett fájdogálni a jobb alsó hetes foga. Tömött fog volt, biztosra vette, hogy a tömés komiszkodik, elfoglaltságai miatt azonban két hétig nem tudott ellátogatni a fogorvosnőhöz. Amikor végre eljutott hozzá, akkor már tisztességesen fáj a foga. Nem volt heveny az a fájdalom, amit érzett, csak folytonos. Kicsit sajgott a foga, azután némelyest szaggatni kezdett a feje, majd az állkapcsa, a füle. E torkától a tarkójáig terjedő nyomás valami szűnni nem akaró hang alakját öltötte, és úgy érezte, mintha méhkas zsongana a fejében. A fogorvosnőnek a megfelelő kopogtatások és levegőfújtatások után rossz sejtése támadt:

- Alighanem a bölcsességfoggal van a baj - mondta az asszony. - Ferdén áll, és nyomja az előtte lévő fogat.

A férfi elcsodálkozott:

- De a bölcsességfogam már vagy másfél évtizede így van.

- Most azonban ismét növésnek indult, és előbb-utóbb ki kell húzni. De kár érte, mert teljesen ép fog, helye is lenne bőven, ha nem rossz irányba törne.

- Hát, ha ki kell húzni, ne halogassuk - döntött a férfi.

- Jó, akkor egy hét múlva várom. Előtte lakjon jól, mert vacsora már nem lesz aznap. Három nap elteltével azonban evés közben éles fájdalom nyilallt bele a tanár fogába, sőt éjjel aludni sem tudott. Felhívta hát a fogorvosnőt, aki elmondta, hogy ha ilyen heves a fájdalom, akkor gyulladásban van a csonthártya, várni kell tehát a húzással. A beszélgetést követően nem sokkal a fogorvosnő felszaladt a férfihez, és antibiotikumot meg fájdalomcsillapítót vitt neki. A tanár a kitűzött nap előtt is elment vizsgálatra, s noha addigra a fél arca teljesen bedagadt, megkérdezte a fogorvosnőtől, hogy nincs-e valami mód annak a rosszul növő fognak a megmentésére, ha egyszer teljesen ép.

- Elmélkedésem teljesen laikus, és tisztán logikai természetű - magyarázta a férfi. - Én a munkám során is mindig azt igyekszem eldönteni, hogy egy probléma megoldható-e, vagy sem. A fogorvosnő elmosolyodott:

- Én is igyekszem megoldani a problémákat. De arra, hogy ez a fog rendesen kinőjön, nem látok öt százaléknál nagyobb esélyt. Megmutattam több kollégának is a röntgenfelvételeit. Sajnos, nekik is ez a véleményük.

- Ha egy teherautó az árok szélén túlbillent, akkor saját súlyánál fogva valószínűleg egyre mélyebbre csúszik, mégis megfelelő vontató szerkezettel akkora ellenerő fejthető ki, hogy az árokból kifelé forduljon. Nem lehetne valahogy szabályozni ezt a fogat?

A fogorvosnő eltűnődött.

- Sajnos a fogorvoslás tudománya nem modellálható pontosan a mechanikával. Szabályozni általában a gyerekek fogsorát szokták. De van nekem egy nagyszerű tanárom, akihez azóta is járok továbbképzésre, megkérdelem, hátha tud valami megoldást.

A férfi igazán hálás volt.

- Ne haragudjon, hogy ennyi gondot okozok önnek ezzel a foggal - szabadkozott.

A fogorvosnő elpirult.

- Ugyan, ez a legkevesebb, amit megtehetek önért.

Bár e mondat szöveget ütött a tanár fejében, végül is a fogorvosnő határtalan kedvességeként nyugtázta. Hiába volt a fogorvosnő minden igyekezete, azt a fogat bizony nem lehetett megmenteni. Sőt, a sztomatológus professzor még el is csodálkozott, hogy kiváló tanítványa, aki minden továbbképzésen részt vesz, hogy kérdezheti, lehet-e felnőtt fogát szabályozni.

A tanár semmit nem érzett a foghúzásból, bár a fogorvosnő felkészítette a legrosszabbra, mondván, az ilyen fogaknál, mint a bölcsesség, könnyen beletörik a gyökér, és akkor vésni kell a csontot. Ám az asszony először levágta a kérdéses fog előző fog alá beszorult koronarészét, majd némi lazítgatás után egyben kirántotta a maradékot. A műtét befejeztét követően a fogorvosnő ellátta gyógyszerekkel a férfit, és megkérte, hogy a legkisebb probléma esetén is azonnal hívja. Amazt meghatotta ez a gondoskodás. A tanár hazavitte kihúzott fogát. Jókora, háromgyökerű képződmény volt, melyről a felső koronarész egynegyede hiányzott. „Remek tréfát űzhetnék kései követőimmal, ha történetesen vallást alapítanék.” - morfondírozott. „Mondjuk vallásom szent ereklýe ez a fog lenne. Ennek a csodatárgynak egy része máris hiányzik. A hiányzó rész vélt tulajdonlása körüli vita majdan akár vallásháborúvá is fajulhatna. Rajtam kívül soha senki nem tudná meg, hogy az ereklýe hiányzó része még a vallásalapítás

előtt elveszett.” A fog helye meglepően gyorsan gyógyult, így semmilyen utólagos fogorvosi beavatkozásra nem volt szükség.

Egy hét múltán hazafelé menet a tanár betért kedvenc helyére, a Bristol sörözőbe. Itt a törzsvendégek között olykor komoly vitákba torkolló élénk eszmecserek folytak politikáról, gazdaságról, filozófiáról, hitről, történelemről, irodalomról, mint a helyiségnek névadó város számtalan klubjainak egyikében. Budapesti viszonyok között e söröző egyfajta klubként működött, persze csak akkor, ha bizonyos alakok nem tévedtek ide. Mint például az a magát svájci emigránsnak mondó, oroszos akcentussal beszélő ordenáré nőtárs, aki az egyik sarokban, a bárpultnál megtelepedett. Abbéli kísérlete, hogy a törzsvendégek közül bárkit is tartósabb társalgásra bírjon, hamar kudarcot vallott, ekképp a megfelelő mennyiségű vodka elfogyasztása után magában kezdett beszélni. Hogy azonban így sem vettek róla tudomást, egyre erőteljesebb pulykaméreg vett erőt rajta, mely már csak az ürügyet kereste, hogy kirobban hasson. Egyszer csak - egy olyan pillanatban, amikor a pultosnő meglehetősen elfoglalt volt más vendégekkel - az emigráns nő benyúlt a pult mögé, és kivett onnan egy újságot. A pultosnő, akit már jó ideje nagyon zavart a kellemetlen vendég, ráivallt:

- Évike, most már elegendem van belőled! Hogy képzeled, hogy benyúlsz a pult mögé?

Amaz kicsit megszeppenve válaszolt:

- Én csak egy újságot vettem ki, mert láttam, hogy elfoglalt vagy.

A pultosnőt ez a válasz nem nyugtatta meg:

- De te csak ne vedd ki semmit! Mit tudom én, hogy a hátam mögött mit veszel ki a pultból?

Az emigránsnő most támadásba lendült:

- Szép kis dolog. Nem mondom, szégyen, ahogy itt a vendéggel bánnak. Amerikában bezzeg a vendég az úr.

- Bánom is én - legyintett a pultosnő.

Az ordenáré nő most szövetségest keresve a tanárhoz fordult:

- Maga biztos járt már Amerikában. Ugye, hogy ott a vendég az úr? Ott bezzeg nem engednek meg ilyen hangot az emberrel szemben. Micsoda dolog! A férfi így válaszolt:

- Ha engem kérdezett hölgyem, még nem jártam Amerikában, de valóban, sokhelyütt megfordultam külföldön. Találkoztam vendég központúbb személettel, mint ami Magyarországra jellemző, de mindenhol léteznek bizonyos játékszabályok, amelyeket be kell tartani még ott is, ahol, az ön szavaival élve, a vendég az úr. Az egyik ilyen játékszabály az, hogy a pult mögé vendég nem nyúlhat be.

E szavakra végre teljes dühét kiadhatta a némbor, és így ordított:

- Persze, oktasson csak ki maga is! Azért, mert magának módjában állt tanulni, és szép körmondatokban tud fogalmazni, még nem maga a világ közepe, helló! Így van, ilyenek maguk magyarok, mind egy szálig ilyenek. A szegény külföldit, akinek el kellett menekülnie ebből az országból mind gyűlölik. Igen, mert maguk itt mind kommunisták. Pedig maguknak arról fogalmuk sincs, kint milyen szegény a szegény. Maguk még nem éheztek gyermekként New Yorkban. Maguk nem tudják, mi az ott kint lakás nélkül nyomorogni. Maguk azt hiszik, kint mindenki elérte a célját, és meggazdagodott. Pedig maguk itt mire vitték? Sem Rothschild, sem Onassis, sem Ford nincsen maguk között. Azért, mert van egy autójuk, meg esténként ki tudnak fizetni két sört ebben a lebuiban, már hogy fennhordják az orrukat. És csak sértegetik az embert, mert esetleg akcentussal beszél. Maguk nem akarnak senkit befogadni, ha zsidó,

akkor azért, ha demokrata akkor azért, ha emigráns, akkor azért. Pöffeszkedő népség. Mert mit tudnak maguk? Mit bizonyítottak a világnak? He? Szájhősködni, fröcskölödni, áskálódni? Azt tudnak. Egyebet sem.

A tanár hideg, szürke szemét a nőszemélyre emelve, erős, tiszteletet parancsoló hangon válaszolt:

- Megbocsásson asszonyom, a véleményemet kérte egy bizonyos kérdésben, és mert az eltér az önétől, még semmiképpen nincs oka effajta dühkitörésre. Egyébként az ön nemzeti hovatartozására, és politikai státusára vonatkozóan még utalás sem történt a jelenlevők részéről. Ami az ön sajnálatos gyermekkori szenvedéseit illeti, azokért sem hiszem, hogy bárki felelős lenne a társaságból. A magyar népről való bármely vélemény megalkotására természetesen joga van, ám annak nyilvános hangoztatása előtt figyelembe kellene vennie szavainak sértő élet. Végül pedig, ön e sörözőbe betérve nyilván észrevette, hogy körünkben minden kérdés felvethető és megvitatható, de csak az emberi társalgás keretein belül, és nem ilyen túlfűtött módon, ahogy azt ön mindannyiunkat bántva megtette.

A nő nem állta a férfi tekintetét, lesunyta a szempilláit. Valamit még mormogott a foga között, de hangosan már nem mert szólni. Nem sokkal azután el is távozott. Bár a törzsvendégek között teljes volt az egyetértés a tanár igazát illetően, sőt még néhány élce is elcsattant az ordenáre nővel kapcsolatban, az est hangulatát megülte a kellemetlen incidens, így a társaság a szokottnál korábban kezdett szétszéledni. Hazafelé menet a tanár mélyen elgondolkodott azon, hogy vajon a szerzés, mint olyan miért tapad meg a legtöbb ember gondolatvilágában az anyagiasság szintjén. Pedig ahogy a kéz összekaparta garasok gyűjtögetése, úgy a szellem fejlődése is gyarapodást jelent. És a legtöbben, akik ezt felismerik, okosodásukat megintcsak felhalmozásra fordítják, beérve annyival, hogy az egzisztencia megteremtése az elsődleges az életben. Ekképp a legtöbben egész életükben saját megélhetésük megteremtésén, illetve jobbításán munkálkodnak. Az egzisztencia megteremtésébe belefáradt emberek azután el sem tudják elképzelni, hogy az igazi kérdések akkor merülnek fel, amikor már a megélhetés biztosított. Mi az élet célja? Mi a felelősség saját magammal, másokkal, a világmindenséggel szemben? Az ám. Mert az univerzummal kapcsolatos viszonyt megintcsak sokan elintézik valamiféle vallásosság keretei között. De az, aki elutasítja a vallást, felelősségét egyszeri és megismételhetetlen életére korlátozva kicsinységét egyenesen a világmindenséggel szemben vállalja! Persze, milyen igazságtalan is a sors, hogy olyan különböző képességeket oszt az embereknek, ezáltal végesen behatárolva felfogóképességüket. Ezek a teljesen különböző, mégis annyira hasonló egyének vajon mi módon találhatnák meg közös érdekeiket? Mi más kötheti össze például az anyag rabszolgáit a szellem embereivel, mint a szeretet? Valamit mindenki szeret. És nem szeretetet hirdet-e minden vallás? És ekkor, valamely erős indulattól vezérelve hazament, és megfogalmazta az alábbi tételeket, egy új hit alapfogalmait:

1. Mi, a Mindenség Szeretetében Hívők Köre lehetségesnek tartjuk, hogy a világmindenségben transzcendens erők hatnak, melyek az erkölcsi világrendet is meghatározhatják.

2. Mindaddig mindent lehetségesnek tartunk, amíg az ellenkezőjét bebizonyítani nem tudjuk. Az érvényes bizonyításnak azonban olyan eljárásra kell épülnie, mely egyaránt kiállja a formális és a paradox logikus gondolkodás próbáját.

3. A transzcendencia elméletileg számtalan alakot ölthet, lényegében azonban egy és oszt-hatatlan, mint az univerzum szellemi talapzata.

4. *A transzcendens erők létének, vagy nem létének irracionális voltuknál fogva az imádatukra irányuló kultuszok, illetve a jellemzésükre törekvő mitológiák nem befolyásolói, ennél fogva leszögezhetjük, hogy minden vallás ugyanarra törekszik, a transzcendenciában rejlő erők megragadására.*

5. *A transzcendenciában két alapvető princípium elrejtését feltételezzük, a jóét és a rosszét. Hitünk szerint a jót szükséges kibontakoztatni a rossz ellenében, s e kibontakozásban találunk a szeretethez vezető útra. Szeretet alatt azt értjük amikor valaki, vagy valami a természete szerint úgy tud cselekedni, hogy másnak kárt ne okozzon, a mindenségnek pedig feltétlenül javára szolgáljon.*

6. *A különféle üdvözléstanok formájában minden etikai fejlett vallás a jó princípiummal való egyesülésre tör, az egyházak azonban sajátos küzdő viszonyban állván egymással a lelkek feletti hatalomért, a világ megosztóivá válnak ahelyett, hogy szeretetben egyesítenék az emberiséget. Ezért mi kinyilvánítjuk, hogy aki Körünkbe belép, az egyben tagja lesz a világ összes vallási felekezetének, mely a jó princípiumára hivatkozik.*

7. *A szeretet univerzális kategória, nem korlátozódik az emberek, sem az állatok, sem a növények, sem a sziklák, sem a földrészek szeretetére. A szeretet a mindenség lelke, egy és oszthatatlan, mint maga az univerzum. Mi, a Mindenség Szeretetében Hívők Körének a tagjai egyetértünk abban, hogy mindazok, akik mostantól tanúbizonyságát adják szeretettelenségüknek, alkalmatlanok mindenfajta vallási és politikai közösség tagságára, és mi alkalmatlanságukat fennen hirdetni fogjuk.*

E tanok megjelentek egy kis füzetecskében, melyeket az újságárosoknál lehetett megvásárolni. A vallásalapító ezt követően már nem kinyilatkoztatások, hanem dialógusok formájában terjesztette tanait, melyek így minden beszélgetése után továbbfejlődhettek. Úgy gondolta, egyetlen dolog képes összekötni az embereket, a szeretet, a szeretet pedig az egyetértés vezet. Nincs szükség tehát vallási dogmára, amely az egyik fél fölényét feltételezi a másikkal szemben, csupán egyetértés szükséges, ami kölcsönös engedmény eredménye. Az engedmény pedig áldozat, és semmilyen művi áldozat nem lehet értékesebb annál, mint amikor az ember magából, a lelkéből ad egy darabot. Aki pedig ad, az szeret. De mindezt a filozófus csupán saját teóriájának tartván nem zárta ki más vallások útját, és híveik együttműködését a szeretet megtalálásában, sőt, azt tartotta, az igaz út megtalálására mindazok méltók, akik az igaz utat keresik. Persze a többiektől elszigetelten is lehet keresgélni az utakat, de ez azzal a veszéllyel jár, hogy időnek előtte elpusztul a föld, mely a túlnépesedés, és a fokozódó ipari termelés okozta környezeti károk miatt végveszélybe került. Ha mindenki megtanul a lelkéből adni, hirdette a tanár, akkor megtanul lemondani az anyagi jólétről is, és beérni annyival, amennyire természeténél fogva szüksége van, így megmenekülhet az emberiség az ökológiai katasztrófától.

Szűknek érezve az egyetem falait, néhány hét után a filozófus kivonult a Városligetbe, hogy gondolatait szélesebb nyilvánosság elé tárja. Két napig hirdethette itt zavartalanul a tanait, amíg egy rendőrjárőr nem kezdeményezett dialógusos elmélkedést vele. Az elmélkedés tárgya az volt, hogy kell-e gyülekezési engedély ahhoz, amit csinál, illetve, ha az nem kell, akkor legalábbis közterületfoglalási engedély szükséges. Mivel a tanár utóbbival nem rendelkezett, a rendőrök megbírságozták, és elküldték a kerületi önkormányzatra. Kiderült azonban, hogy közterületfoglalási engedélyért nem lehet mindennap folyamodni, a filozófus tehát másnap megint visszament, immár a szükséges illetékbejegyzéssel felfegyverezve. Az előadó azonban, lévén, hogy az engedély nem elárusításhoz kellett, nem talált jogcímet a kiállítására, így másnap délelőtt megint vissza kellett jönni, mert az osztályvezető aznap szabadságon volt. Másnap, amikor visszament, az osztályvezető már tudott az ügyről, de jogcímet ő sem talált, ezért

találkozót beszélt meg délutánra a jegyzővel és az egyik alpolgármesterrel. A jegyző és az alpolgármester egyetértettek abban, hogy az ügy precedens jellegű, ám a lehetséges konzekvenciákat eltérő pártállásuknál fogva máshogy látták, ennél fogva álláspontjaik egyeztetésébe kellett kezdeniük, aminek eredményeképpen két órával később, azaz munkaidejük lejártakor megadták annak a belügyminisztériumi alosztályvezetőnek a nevét, akihez igazgatási kérdésekben maguk is fordulni szoktak. A jelzett személyhez azonban nem lehetett egykönnyen bejutni. Írásban kellett időpontot kérni. Egy hét múlva azonban a filozófust egyenesen a belügyminiszter fogadta.

- Nézze, Guillon úr, én értem, hogy a maga fogalmazványa mit akar jelenteni - fordult a szikár tanáremberhez nyájasan a miniszter.

- És, mit akar jelenteni? - érdeklődött Guillon.

- Nem hiszem, hogy most időszerű volna részletkérdésekbe bocsátkoznunk. Én azonban nem ragaszkodnék ennyire mereven a formákhoz.

- Ha valakinek mereven ragaszkodnia kell a formákhoz, úgy gondolom, az a belügyminiszter.

- Nem erről van szó.

- Hát miről van szó?

- Maga rendkívül tehetséges ember. Ez látszik az írásából. Meg kell értenie azonban, hogy törekvéseit, legalábbis ebben a formában nem támogathatjuk.

- Nem kértem, hogy támogassák a törekvéseimet.

- Területfoglalási engedélyt kért tőlünk.

- Nem tudtam, hogy a belügyminisztértől kell területfoglalási engedélyt kérni.

- Normális esetben valóban elegendő a helyi önkormányzat ügyfélszolgálatára elmenni.

- Az én esetem miért nem normális?

- Mert maga nem kereskedelmi felhasználás céljára kérte az engedélyt, ezzel precedenst teremt az esetleges felforgató törekvések nyilvános közzétehetőségére. Ha magának engedünk, mit mondunk a többieknek, őket miért nem engedjük?

A minisztérium kapujában a sajtó képviselőinek hada várta a vallásalapítót. Csak úgy záporoztak felé a kérdések:

- Hány éves korában akart először vallást alapítani?

- Hogy történik az ilyesmi? Hangokat hallott, mint Jeanne D'Arc, vagy megvilágosodott, mint Buddha?

- Mit tart a csodákról?

- Tud-e kanalat hajlítani?

- Ön eddig egyetemi tanár volt. Mi okozta ezt a pálfordulást?

- Tapasztalt-e valami szervi elváltozást magán, a vallásalapítás óta?

- Fő, vagy mellékállású vallásalapító?

- Hány deci pálinkát tud meginni?

- Megtérítette a belügyminisztért?

- Mennyi lesz a tagsági díj az MSZHK-ba?

- Mit tart a kereskedelmi televíziózás bevezetéséről?
- Mekkora költségvetési támogatást kért az egyháza számára?
- Szokott-e lovagolni?
- Ha én is alapítok egyházat, én is kérhetek támogatást?
- Mekkora jövedelme lesz ebből a tevékenységből?
- Volt-e már homoszexuális kapcsolata?
- Tagja-e valamilyen politikai szervezetnek?
- Mi a kedvenc foci csapata?

Guillond csak a legnagyobb önmeztartóztatással tudta megállni, hogy a kordon áttörése közben, ki ne osszon egy-két ökölcsapást a tolakodó firkászoknak. A lakásán egy jól fésült, öltönyös fiatalember várta.

- Hozsanna - mondta kedélyesen a fickó. - Vagy hogyan köszöntsem?
- Jó estét - szólt egykedvűen Guillond, és udvariasan megkérdezte látogatójától jövedele célját. Amikor azonban kiderült, hogy az illető egy marketing ügynökségnél dolgozott, és arról akarta meggyőzni, amit amúgy is tudott, hogy ezen a világon semmit nem érhet el az ember szponzorok, és promóciós eszközök nélkül, amelyeket a lehető legprofesszionálisabb módon kell kiválasztani, elküldte a jövevényt, hogy az eszméi iránt őszintén érdeklődő emberekkel foglalkozhasson.

A vallásalapítót egy este együtt kereste fel a katolikus, a református, az evangélikus és az izraelita egyház képviselője.

- Mi sem bizonyítja jobban az ökumenikus eszme megvalósulását fiam, mint együttes megjelenésünk - kezdte a kanonok.

Guillond komor arccal válaszolt:

- Végtelen megtiszteltetés a számomra, hogy a Római Egyház kanonoki szinten képviselteti magát, a lakásomon, azonban, kérem uram, mellőzze a paternalista hangvételt. Ugyanakkor semmi közöm a maguk ökumenikus törekvéseihez.
- Hát nem a vallások egységét igyekezett meghirdetni a téziseiben? - kérdezte a református lelkész.
- Uraim, engem nem is érdekel a vallás - válaszolt Guillond - De miután a legtöbb ember meglehetősen fogékony a titkok és a csodák iránt, úgy éreztem a transzcendenciából kell kiindulnom, hogy a világot sújtó nehézségeket megvilágítsam.
- Akkor tehát egyetértünk - lelkesedett az evangélikus lelkész.

Guillond megrázta a fejét:

- Örömmel venném. Azonban a hit letéteményeseiként jelentkező vallások oly mértékben megosztják az emberiséget, hogy az napjainkban is véres háborúba bonyolódik, mint Afganisztánban, vagy Jugoszláviában. Uraim, hogyan lehet a szeretetre hivatkozva ölni?

A kanonok határozottan tiltakozott:

- De kérem, az Anyaszentegyház soha nem ölt a szeretetre hivatkozva!

Guillond felfortyant:

- Hát Jeanne D'Arc-ot és Giordano Brúnót és az inkvizíció többi egymillió áldozatát nem a krisztusi szeretet nevében ítélték el? És vajon az amerikai indiánok legyilkolása, az Afrika népe elleni hajtóvadászat vajon nem a megbékélést hirdető Anyaszentegyház cinikus áldásával történtek, amely semmilyen eszköztől nem riadt vissza, ha földi hatalmának növeléséről volt szó? És ön jól tudja, hogy az arameusok legyilkolásától a nációkkal való lepaktálásig terjedő „a szeretet jegyében” elkövetett bűnök lajstroma e példákkal korántsem teljes.

A rabbi, aki eddig látszólag közömbösen hallgatta a vitát, most megszólalt:

- Az emberi közösségek vallás nélkül is elkülönülnek egymástól, a vallások, lehet, csak követik e törésvonalakat.

- Az elkülönülés egylényegű a vallással, mint arra az Ószövetség a legkiválóbb példa - vetette ellen Guillond.

- Ez a maga feltételezése - szögezte le a rabbi.

- Feltétlenül, ahogy Önnek is megvannak a feltételezései.

A rabbi nem jött zavarba:

- Az én feltételezéseim a hagyományban gyökereznek.

- Én pedig új hagyományt teremtek - mondta Guillond.

- Alig hiszem - jegyezte meg a kanonok. - A maga igyekezete pusztába kiáltott szó marad a mi segítségünk nélkül. De mi értjük, hogy a maga fogalmazványa mit akar jelenteni.

- Ezt már hallottam valahol - legyintett Guillond. - Mit óhajtanak uraim?

A rabbi elővett egy Guillond írta füzetecskét, úgy válaszolt:

- Nem lenne semmi baj, ha e gondolatait meghagyja a filozófia keretei közt, és nem kíván új vallást alapítani.

- Korunk filozófiája annyira elszakadt a valóságtól, hogy az emberek többségét távolról sem érinthetik az újabb és újabb eszmék - vetette ellen a házigazda. - Heidegger, Sartre, Wittgenstein, Derrida nevei csupán sajátos hangzásukkal kelthetnek némi figyelmet. A mindennapok embere a végső kérdéseket leginkább vallásos keretbe foglalva képes megragadni, ami egybevág a misztikus, a transzcendens iránti igényével. Óvakodnunk kell attól, hogy az embereket individuálisan szembesítsük a világmindenséggel.

- Ezt hogy érti? - kérdezte a rabbi.

- A hívő ember életét végsősoron valamilyen lelki permanencia részeként éli meg, ami magában hordozza a feloldozás lehetőségét bármi alól. Az ateista vállalja, hogy élete egyszeri és megismételhetetlen, s bár végtelenül csekély része a mindenségnek, tetteinek élet semmiféle indulgencia nem enyhítheti.

Most a református lelkész vette magához a szót:

- Az még csak elfogadható lenne, ha maga új vallást alapít. A transzcendentális eszme ősidőktől fogva különféle gondolati rendszerekben ölt testet, melyek minőségüktől függően időtállóak, vagy csupán átmeneti jellegűek. De annak a deklarálásához, hogy aki egy új egyház tagja, az a mi egyházunk tagjává is válik, magának nincsen illetékessége, és igehirdetése előtt konzultálnia kellett volna velünk.

- Ha én a világ összes egyházával konzultációba kezdek, sohasem láthatok munkához - védekezett Guillond. - De miért is kezdtem volna tárgyalásokba az egyházakkal, ha mindet fölöslegesnek tartom?

- Maga tehát a teozófia híve? - kérdezte az evangélikus lelkész.

- Nem - tiltakozott Guillond. - Ha van transzcendencia, akkor nem kell ahhoz mágia, hogy a hívő a földöntúli erőkkal szembesüljön. De nem kell egyház sem. A modern vallásgyakorlat az egyházaktól a hit irányába való elmozdulást jelenti.

- Miért keres ellentmondást ott, ahol nincsen? - vetette közbe a rabbi.

- Az ökumenikus szemlélet túlmutat ezeken a problémákon - tette hozzá a kanonok.

Guillond nem jött zavarba:

- Ugyan, kérem. Az ökumenikus érv csak egy reklámfogás az egyházak számára, akik a korábbi szembenállást felcserélik az együttműködéssel, mert most így érzik biztosítottak a fennmaradásukat.

A négy nagy egyház tehát közös keresetet indított Guillond ellen csalás vádjával, ugyanakkor a belügyminiszter is feljelentette a gyülekezési jog megsértése, és a köztársaság megdöntésére irányuló szervezkedés miatt. A vallásalapító üldözésében a hatóságok és az egyházak ezúttal is egymásra találtak, mint Krisztus pere óta már annyiszor. A Mindenség Szeretetében Hívők Körének a tevékenységét az ügyészség felfüggesztette.

Aznap este a Bristol sörözőbe szinte minden törzsvendég letalált. Kiderült, hogy Guillond téziseit senki sem olvasta. A filozófus gyorsan szétesztott hát néhány kiadványt. Az alapgondolatot mindenki rokonszenvesnek találta, az axiómák dualista jellege és az összes vallás holisztikus szintézisének célzata között fellelhető logikai inkonzisztencia kérdésében pedig hatalmas vita bontakozott ki. A vita elültével Guillond fojtott, de határozott hangja töltötte be a helyiséget:

- Uraim, akkor javaslom, hogy alapítsuk meg hivatalosan a Mindenség Szeretetében Hívők Körét.

Csönd lett. Ilyesmit nem lehet javasolni. Senki nem lesz alapító tagja semminek. Vagy azért, mert valahová már belépett, vagy azért, mert nem lép be sehová. Különben is, a politikától jobb távolmaradni. Ja, hogy ez nem politika? Manapság mindenből politikát csinálnak. A filozófus rossz hangulatban távozott a Bristolból. Az eszme társadalmi sikerének esélyeit latolgatva komorsága tovább növekedett. Miközben mindenféle mozgalmak és szervezetek vívják keresztes háborújukat, küzdenének az igazság egy-egy szeletéért, a megsebzett vadak biztonságba helyezéséért, a mezei apróállatok vonulási irányát megzavaró útépitések ellen, a hadi árvák megsegítéséért, a globális veszély elleni globális összefogásra senki nem gondol. Ugyanakkor az igaz, de magányos gondolat csak akkor lehet sikeres, ha beágyazzák valami nagy tekintélyű egyház, politikai párt, vagy gazdasági szervezet ideológiájába. Ha viszont a Szervezet felkarolt egy eszmét, akkor azt a saját épülésére teszi, ekképp a nemes célok másodlagossá válnak, majd szépen elsikkadnak, hogy mintegy mementójukul a Szervezet főemberei nemzetközi fórumokon fényes díjakat vegyenek át a megvalósításukért.

Egyszer csak a Dunánál találta magát. Letámaszkodott a rakpart korlátjára, és szemeit a megáradt folyóra függesztette. Már a második árhullám vonult le akkor júliusban, a víz mindkét alsó rakpartot előntötte. A zaklatott folyam, mint hatalmas iszaptömeg hömpölygött alá, kicsavart fatörzseket és láncukról letépett ladikokat sodorva magával. Egy férfiú Guillond mellé támaszkodott.

- Borzasztó - mondta az ismeretlen.

- Igen - hagyta helyben a tanár.

- Képzelve, a Gemenci erdő egy részét is elöntötte a víz, és a fiatal vadállomány jelentős része elpusztult.

A filozófus sajnálkozva csóválta meg a fejét.

- Szörnyű - jegyezte meg.

Az idegen folytatta:

- Csak az öregebb állománynak sikerült felkapaszkodnia a vadmentő dombokra, a fiatalja mind ott veszett. A tévében bemondták, hogy mekkora kár éri a tulajdonost a vadászati bevételek kiesése miatt. A tulajdonos reméli, hogy az állam majd támogatást ad neki.

A férfi indulatosan megbökte a jogász karját, úgy szónokolt:

- Uram, de azt nem mondta be a tévé, hogy mekkora kár érte a nemzetet! A Gemenci erdő, ha magántulajdon is, a nemzet vagyonának része! Két hét telt el az előző árhullám levonulása óta. Mindenki tudta, hogy újból tetőzni fog a Duna. Kértem én akkor, mit csinált két hétig a tulajdonos, ha nem a fiatal vadállomány mentésével volt elfoglalva? Ha én lennék a kormány, nem hogy segílyt nem adnék neki, hanem beperelném a nemzet vagyonának gondatlan kezelése miatt. Nem így van?

- Magának teljesen igaza van - válaszolt élénken Guillond. - Pert indítunk a tulajdonos ellen. Remek ötlet. De ez csak a kezdet!

- Hogy-hogy? - kérdezte érdeklődéssel az ismeretlen.

- Sajnos nem csak a Gemenci erdő pusztul, hanem lassan pusztul Magyarország teljes természeti öröksége. Hiába dicsekednek az illetékesek, hogy ötvennégyezer hektárral nőtt az elmúlt hét évben az erdők területe, míg azt megelőzően folyamatosan csökkent. Mai vadonjaink már jelentősen szennyezettek, flórájuk és faunájuk sérült. És hiába az új telepítések, ha a városok környékét folyamatosan pusztítják. Nézze meg, hogy beépültek a budai hegyek! Mindenki az erdőben akar lakni. Pedig ahol ház van, ott már erdő nincs.

- Bizony.

- Nem csak a háborítatlan természettel van baj, hanem a művelt földekkel is. Folyamatosan csökken a szántóföldek területe, ezzel együtt a mezei állatok élettere. A várva várt külföldi befektető ugyanis zöld mezőre szeret építeni, miközben a városok tele vannak lerobbant ipari körzetekkel. Uram, egységes program keretein belül kellene foglalkozni ezekkel a kérdésekkel. Az idegen figyelme lankadtával a Margit-híd és Pest felé kezdett tekintgetni.

- A feladat persze rendkívül összetett, meghaladja a nemzeti kereteket is. Mert hiába védjük itt mi a környezetünket, ha Ukrajnában atomreaktorok robbannak fel. Az emberi gondolkodást abba az irányba kell fordítani, hogy a dolgokat a természetük szerint hagyjuk kibontakozni úgy, hogy a fejlődés a mindenség feltétlen javára szolgáljon. Egyetlen összefogó eszme van uram, a szeretet.

Azzal átnyújtott egy füzetecskét a férfinak, de az nem fogadta el, sőt, megörült, hogy valami kifogás kínálkozik a távozásra:

- Köszönöm, nem. Nem foglalkozom politikával - hebegte, és eloldalgott.

A Guillond elleni vádakat hosszas huzavona után visszavonták, de az interdiszciplináris vallás iránti érdeklődés, hogy a sajtó nem hevítette élesztő tűzével, lassacskán elapadt. A tanárra rossz idők köszöntöttek. Tudományos kapcsolatainak megártott a pereskedés, sok kapu bezárult előtte, publikálási lehetőségei beszűkültek, egyetemi státusát pedig felfüggesztették.

Egy nap életveszélyesen megfenyegették a vallásalapítót. Borzongva olvasta végig az újság-kivágásokból összerótt fenyegető szöveget, amelyet a postaládájába dobtak. Nem hitte volna, hogy téziseivel gyilkos indulatokat korbácsol fel, de végül is nem volt meglepve. Futó nyugtalansága komor elszántsággá változott. Giordano Brúnó az inkvizíció előtt sem vonta vissza a tanait, és meghalt az általa vélt igazságért. Korunknak talán épp az a baja, hogy hiányoznak belőle a szent áldozatok.

Olvasni akart, de gondolatai minduntalan elkalandoztak, lenézett hát a Bristolba. Új csaposnő volt, aki Mónikára emlékeztette, az egyetlen asszonyra, akivel boldog szerelemben tudott volna együtt élni élete végéig. Diák korában ismerte meg Mónikát, egy iskolában, ahová hospitálni járt. Mónika volt a könyvtáros, így sok dolguk adódott egymással, mert Guillond rengeteg szemelvényt igyekezett kigyűjteni az óráihoz. Reggelente összetalálkoztak a villamoson, azután együtt jártak a büfébe, az étkezdébe, hogy végül szenvedélyes, reménytelen szerelem lobbanjon lángra köztük, mert Mónika feleség volt és anya, aki voltaképpen boldog családi életet élt. Oly kínokat álltak ki a szerelmesek, mint az árbochoz kötözött Odüsszeusz, aki végighallgatta a Szirének énekét, míg nehéz lélekkel sétálgattak a budai vár eldugottabb részein, vagy behúzódtak valamelyik kávézó mélyére. Végül Guillond nem akarván feldúlni Mónika házasesetét, elment. Gondolta, az idő begyógyítja a sebeit, és megtalálja társát. Ám egy rosszul végződött házasság, és jó néhány kudarcba fulladt szerelmi viszony után mind inkább úgy vélte, hogy Mónika volt az a nő, aki ezen a földön neki termett.

Hajnalba Guillond doktort vérbe fagyva találták a Bem rakparton. Késsel szurkálták össze. A Traumatológiai Intézet ügyeletes sebésze megdöbbsent, amikor a műtőben meglátta a sérültet. A tizenkét sebből hét halálos volt. Ilyen szívós emberrel még nem találkozott. Mindent elkövetett, hogy megmentse, dacolni akarván a lehetetlennel is.

A műtét után Guillond mély álomba zuhant. A Hebrosz partján ült egy sziklán, mint Orpheusz, és Eurüdikére gondolt, aki éppen távol volt, és akit annyira szeretett volna halhatatlan hangulatában maga mellett tudni. Gyengéden ölébe vette lantját, és belecsapott a húrokba. Mint hangokban testet öltött varázslat borított be erdőt-völgyet a földöntúli muzsika. A sűrűből hozzácsereglettek az állatok, a madarak a vállára, fejére ültek, mint hű kutya, lába elé heveredett a farkas, és azzal az epekedéssel függesztette szemét a dalnokra, amelyhez hasonlót szerelmes asszonyoknál látni. A farkas bundájára hajtotta fejét a bárány, de köréje gyűltek a fák, a cserjék is, hogy jobban hallhassák a muzsikát, és a természetben harmónia és béke uralkodott el. És hogy betetőzze a jelenést, Eurüdiké is megérkezett lobogó szárnyú fehér ruhában, üdén, mosolygósan. És Eurüdiké a fogorvosnő volt. Másnap az eszmélő Guillond-ra, miközben sebeinek égető fájdalma kínoztta, teljes súlyával ránehezedett a magány. Üveges szemmel bámulta a mennyezetet. Rájött, hogy az életének semmi értelme nincsen. És akkor az az érzése támadt, hogy nincs egyedül. Lassan oldalt fordította a fejét. A fogorvosnő ott ült az ágya mellett, és fogta a kezét.

- Szeretnék belépni a Mindenség Szeretetében Hívők Körébe - törte meg a csendet az asszony.

A tanár megdöbbsent.

- Hogy? - kérdezte. - Maga tud erről?

- Mindig magammal hordom a téziseit.

Guillond megkönnyebbülten sóhajtott:

- Hát mégsem áldoztam hiába az életem egy eszméért, ha van, aki folytassa a művemet.

- Egy lángelme, mint maga, nem él hiába - jegyezte meg kitérőleg az asszony, mert a rádióban úgy hallotta, hogy a Guillond Arnold elleni brutális támadásra azért került sor, mert össze-tévesztették Esquisitóval, a kábítószermaffia fejével.

- Maga olyan jó - mondta gyengéden a tanár.

Ekkor a fogorvosnő szívet tépően felzokogott. Évek óta elfojtott érzelmei hirtelen a felszínre törtek.

- Ne halj meg, kérlek! - kiáltotta könnyei függönyén át. - A mindenség szeretetének én egy darabjával is beérem, csak ne hagyj itt!

És a narkózisból ébredő férfi észrevette a szerelem hűségét a nő tekintetében. Csodálkozva fedezte fel a fogorvosnő szépségét, formáit, tekintetével felitta zuhatag haját, meleg fényű szemeit, puha ajkát. Megszorította a kezét. Pillantásával simogatva, nagy megindultsággal érezte a kedvest. Vérérama felpezsdült, élete az asszony szerelmes jelenlétével célt nyert. Küzdeni akart a holnapért, a fogorvosnőért, a szerelemért. De már késő volt. A természet törvényeit nem lehet megváltoztatni, mint az emberi dekrétumokat. A fogorvosnő szerelme hajnalban meghalt.

Budapest, 1997

A fűtő

Már két órája elhagyták Gibraltárt. A város, a hegyfok az égbe emelkedett, vagy a habokba süllyedt, hirtelen elillant, mint az álmok, melyek sohasem léteztek. Mariann a fények, illatok, szellők hatásától kábultan állt a tatfedélzeten. Ha felnézett, a túllborítású mennybolt, lent a bársonyos óceán incselkedett látványra éhes szemével. A horizonton pedig a kései napsugarak szikraöznét együtt árasztotta ég és tenger, csak egyvalamit keresett hiába, a gomolygó minőségeket elválasztó vonalat - a határt.

Milyen felemelő érzés kilépni a zsúfolt íróasztalok, megválaszolandó levelek, visszahívási kötelezettségek világából, és az Atlanti-óceánba egyre mélyebben behatolva távolodni az eddig mindent jelentő kontinenstől - melynek helyén most a semmi van -, lebegni egy hajótesten párás légfuvalmak és sós víz hullámok között! A lebegés ígézetéből hirtelen visszavonta az asszonyi érzet - mi lehet a férjével? László a napozófedélzet szélvédett szalonjában gondterhelten arccal hajolt üzleti tervei fölé. Mariann mosolyogva pillantott a kedvesről a végtelenbe. Igen, minden rendben. Sőt, nagyobb rendben, mint lenni szokott. Végre ő utaztatja a férjét. A meghívás két főre szólt. Persze, nem a főnökének köszönhetette, hiába dolgozik már ötödik éve az utazási irodánál, hanem a hajóstársaság képviselőjének, aki ragaszkodott hozzá, hogy Mariann menjen el egy bejáró körútra, mert meg kell ismerni a terméket, amit árul az ember. Na, de ideje volna, hogy be is járja a hajót! Már látták Genovát, Mahónt, Gibraltárt - ő, az az aranyos kis majom, ahogy belenyúlt László zsebébe élelmiszer után kutatva -, negyedik napja szálltak tengerre, és Mariann még nincs tisztában a hajó jellegzetességeivel. Mi lesz, ha az irodába betérő utas megkérdezi, hogy, mondjuk, az S fedélzet ezertizennyolcas számú kabinja zajos-e vagy nincs-e benne túl meleg? Tényleg, hol is van az S fedélzet?

Az atmoszférikus káprázatok világából a kötelességtudat Mariannt a Königsberg fedélközeinek szűk folyosóira vezette. Az R Restaurant fedélzetet persze, hogy ismeri. Nem sokára vacsora. Milyen isteni volt tegnap az a lazacszelet Cook kapitány módra Jacques Cartier salátával. Persze, ezek az elnevezések is - egyszerű hagymás paradicsomsalátáról volt szó. Igen, most ér a főfedélzetre. A legtöbb kabin itt található, és ide érkezik az ember a kikötői mólóra engedett feljárón át. Mariann a hajón nem félt, de erre az ingó-bingó tákolmányra mindig borzongva lépett rá, mert ha a cipősarka éppen nem akadt be egy keresztlécbe, akkor valamelyik tartórúd roggyant meg, amint ráfogott a kapaszkodókötélre, vagy a palló süllyedt negyed métert, és nagy zajjal nekicsapódott a kikötői kövezetnek. Néha alig bírta visszafojtani a sikolyt. László ilyenkor persze csak nevetett.

Ahogy haladt lefelé, egyre melegebb lett, és fokozódott a hajógépek zaja. Az S, vagyis Sport fedélzeten járt. A leírás szerint ez a legalsó fedélzet. Itt található a tornaterem, és a gyengélkedő. Na, szegény, aki megbetegszik, még szenvedhet ettől a hőségtől is. Ez az utolsó kabin. Felpillantott, az ezertizennyolcas szám előtt állt. És balra, itt mi van? Mariann egy vasajtó előtt találta magát, amelyen a kiírás szerint csak a személyzet léphetett be. Akkor hát visszafordulhat, mindent látott, amiről az utasoknak esetleg be kell számolnia. A vasajtó ebben a pillanatban kinyílt. Mariann visszahőkölt.

- Jöjjön csak, a száraz meleg nem árt - mondta egy magas, szikár ötven körüli férfi. Az ember ilyennek képzel egy fűtőt.

- Köszönöm - válaszolt Mariann, azzal megpördült, hogy az előreláthatóan kellemetlen szituációtól megkímélje magát, de - mintha egy láthatatlan erő húzta volna, - visszafordult, és belépett az ajtón, követve vendéglátóját lefelé egy vékony vaslépcsőn. Csodálkozva észlelte,

hogy nem remeg a lába, nem akad a cipősarka, pedig ez a járat minden eddigénél keskenyebb volt a hajón. Talán, mert a neki háttal mozgó alak egyszer sem nézett vissza, hogy segítőkészségét bizonyítsa, mint bármely matróz, akivel találkozott, vagy, hogy ügyetlenségén derüljön, mint László? Mindenfelé kígyózó csövek tárultak elé, arcát, testét körülölelte a gépház forrósága. Egy kapcsolószekrény tetején virágkoszorúval körbekerített gyertya égett. Mariann megállt.

A fűtő megfordult. Most látszott igazán, hogy milyen magas. Keskeny szemréséből kivillanó szeme körbejárta az asszonyt.

- Ez a Buddha - mondta. - A fülöp-szigeteki örömlányok, ha meghajolnak egy ilyen szentély előtt, azonnal megtisztulnak.

- Maga nagyon szeretheti Buddhát - kedveskedett Mariann.

- A fülöp-szigeteki prostituáltakat szeretem.

Mariannak neveltetése okán fel kellett volna háborodnia. Ehelyett azonban forró bizsergés futott végig a tagjain. Zavartan, kutatva belenézett abba a szűk vágású szembe.

- Ön nem mindig volt fűtő, ugye? - kérdezte.

- Mi az, hogy fűtő?

Hát, tényleg mi az? És mit számít az itt és most? Mariann mélységesen elszégyellte magát előbbi kérdéséért. Lehet, hogy megbántotta ezt az embert. A vendéglátóját. Hiszen vendégségben van itt. Mit leckézteti őt, hogy kiért ég a gyertya, és valóban fűtő-e? Vagy mindenkit leckéztet, Lászlót is?

- Mondjuk, álltam már a parancsnoki hídon is - szólt a fűtő.

Mariannak a nyelvén volt, hogy megkérdezze, végül is mit keres itt lent egy férfi, aki lehet, hogy kapitány is volt már, netán új élményekre vágyik, de rögvést érezte, hogy ez nem csupán bárgyú, de tolakodó kérdés lenne. Miért nem lehet őszintén beszélgetni az emberekkel?

- Marcus Aurelius szerint egy férfi negyven éves korára már mindent megélt, amit érdemes - jegyezte meg a fűtő.

Mariann elpirult. Ez a fűtő szűk szemrésén keresztül a gondolatai vagy talán egészen a lelke mélyéig lát. Zavartan ránézett, de kutató inkvizítorpillantás helyett csupán forró nyugalom áradt Mariann felé. Az asszony gerincvelőjén végigcikázott az előbbi érzet. A hajókazán egyenletesen dübörgött.

- Gondolkozott már azon, hogy ki teremti a meleget? - kérdezte a fűtő.

- Hát, ezen nem - válaszolt Mariann.

- Én is nyilván csak azért gondolkoztam el rajta, mert a nagyapám hajófűtő volt.

- És?

- És mert ezen a világon mindenki, úgymond, előre akar lépni. Nagyobb házat akar, magasabb állást, minél többet mindenkől. Miért ne lehetne visszalépni? Miért ne lehetne egy mérnökből fűtő? És valóban visszalépés megfogni a lapátot, és fizikai munkát végezni? Nincs nyugalmasabb élet ennél.

- Ön tagadja a fejlődés eredményeit?

- Nem, csupán létezővé teszem a már nem létező világot.

- Ez az irodalom.

- Ez az élet. Mindent megkérdőjeleznek az életben. A hajófűtést azonban senki. Miért fűtik a hajókat? Ez semmivel sem értelmetlenebb, mint, hogy mi az irodalom szerepe, mi a kedvenc hölgyborotvája, vagy, hogy melyik párt nyeri a választásokat.

Mariann, mintha a hölgyborotva szó levágta volna a beszélgetés fonáláról, ijedten az órájára pillantott, és elköszönt.

- Még találkozunk - szólt utána a fűtő a vaslépcső aljáról.

Mariann önkéntelenül visszaneézett a szikár alakra.

- Nem, nem hiszem - mondta zavartan.

Mégsem tudta kivenni a fejéből a férfit. Mind feljebb hágott a fedélzeteken, és egyre csak a fűtő valószínűtlen története járt a fejében. Biztosan valami hajószerencsétlenséget okozott, azért fokozták le. Senki sem megy el fűtőnek csak úgy. Vagy, mindig is az volt? Lehetetlen. Melyik fűtő beszél Marcus Aureliusról? És a szeme! Az a szűk résű szempár oly forrón tudott perzselni, mint a hajógép. Vagy mint a pokol melege? Utcanőkről mert beszélni előtte! Egyáltalán, mit tudnak a keleti nők, hogy a nyugati férfiak ennyire odavannak értük? Különben is a Fülöp-szigetek katolikus ország. Miért hódolnának Buddhának az ottani prostituáltak?

Megtorpant. Hát ez az. Szándékosan provokálták. Visszamegy, és megmondja a fűtőnek, hogy vele nem bánhat így. De lehet, hogy az pont erre vár. Ezért építette a beszélgetésbe ezt a csapdát. Ő pedig, aki kijelentette, hogy nem fognak találkozni többet, öt percen belül visszaroohan, mint egy fruska. És mit mondana a férfinak, hogy bánt vele? A Fülöp-szigeteken élhetnek kínaiak is, akik a Buddhát imádják. Mi baja ezzel az emberrel? Vagy nem is vele van baja? Magának sem meri bevallani, milyen ingerhullámozást indított el benne az idősödő férfi pillantása, benne, aki oly állhatatosnak, Lászlóhoz tartozónak érezte magát?

Arcába csapott a sós, párás tengeri szél. A lemenő nap narancsa félig már beleült az óceánba. A látóhatáron az ég tülkje most élesen elvált a tenger fekete szövetétől.

- Hol voltál? - kérdezte László, miután lapozott egy dossziében és felnézett az asszonyra.

- A fűtővel beszélgettem - válaszolta Mariann.

- Ugyan, ma már nincsenek fűtők. Csak megnyomnak egy gombot a vezérlőteremben, és az automatika működésbe jön - azzal a férfi üzleti irataiba mélyedt.

Budapest, 2002. augusztus

Gyilkos

*Megjelent az „Ezredvég” irodalmi, művészeti és társadalomkritikai folyóirat
XII. évfolyam, 10 (2002. októberi) számában.*

Már csak a lenyírt fű összegereblyézése volt hátra. A kertész barna overallja zsebéből kivett egy szál cigarettát és rágyújtott. Vadászné, amint a benzinmotor leállt, rögtön ott termett a kertben.

- Csak úgy erre jártam - jegyezte meg.

- Máris gereblyézem, kezit csókolom - monda a kertész. - Mert tetszik tudni, a fűnyírás lényege a gereblyezés. Alaposan ki kell húzkodni a nyiradékot, különben elnyomja a töveket, és nem hajt a fű. Ezért tart a gereblyezés kétszer annyi ideig, mint a maga a nyírás.

Markába köpött, és nagy gonddal hozzáfogott a gereblyezéshez, úgy magyarázta: - Persze más volt a helyzet, nagyságos asszonyom, amikor még kaszáltunk. Akkor nagyjából ugyannyi ideig tartott a gereblyezés, mint a vágás. Ez a fejlődés.

De Vadásznét a fejlődésnek ez az aspektusa nemigen érdekelte, visszaindult a konyhába. Új volt még a kertész, akit a szomszédból ajánlottak, rajta tartotta hát a szemét. Ez egyébként teljesen fölösleges, mert a kertész az a fajta ember, akit teljesen leköt a tökéletes munkavégzés iránti igyekezet. Nem túl gyors, de nem is áll meg ötpercenként. Éppen ezért munka közben beszélgetni sem szeret. Olykor még a felröppenő madár is ki tudja zökkenteni a ritmusból, hát még valami megfontolásra érdemes mondat. A rézsűhöz érve megtorpant, amint végiggondolta, hogyan vesse meg szilárdan a lábát, de azután töretlen lendülettel folytatta a gereblyézést. Vadászné elégedetten figyelte az ablakból. A korábbi kertészek közül a rézsút egy sem csinálta meg rendesen. Vadásznénak kellett utánuk mennie a sarlóval.

A kertész a kijelölt helyen elásta az összegereblyézett fűvet, majd miután megkapta a bérét a kert minden zugát tüzetesen átvizsgáló Vadásznétól, hazament. Szépen megtisztította a fűnyíróját, majd ahogy volt, olajosan átballagott a Hal-ba. A haverok közül még egy sem volt lenn, egy ismeretlen férfival elegyedett szóba.

- Tudja, a fűnyírás lényege a gereblyezés - magyarázta az idegennek.

Az ismeretlen szótlanul nézte, és ivott.

- Két éve, amikor a kertészeti vállalatot eladták, meg lehetett venni a fűnyírógépet - folytatta a kertész. - Hát, én a Hadik tanácsára megvettem. Ő elég sok munkát szerez nekem, de magához is szívesen elmegyek nyírni, ha van kertje. Az én munkámra nem volt még panasz. Egészségére.

Kiitták az italukat. Az idegen rendelt még egy kört.

- Maga nem Keszin volt katona? - kérdezte a kertészt.

- De igen ott.

- A kertészetben?

- Hát.

- Akkor te vagy a Gyilkos.

A kertész még mielőtt behívták, egyszer a legjobb barátjával italozott. Már mind a ketten kornyadoztak a pálinkától, amikor valami buta dolgon összekülönböztek, a cimbora felugrott, és akkora ütést mért a kertészre, hogy az székestül eldőlt, és beütötte a lengőbordáját. Az ütés lendületétől a támadó is elesett. Mindketten rögtön elaludtak. A kertész arra ébredt, hogy a szemébe süt a hold. A barátja ott feküdt előtte, arccal a földön. A kertész megpróbált elmászni az ágyáig. Ahogy megfordult, éles fájdalom nyilallt az bordájába. Visszahuppant a földre, és a jobb kezével éppen a zsebében lapuló bicskára tapintott. A következő pillanatban levágta a barátja fülét. Az orvos, aki visszavarrta a fület, feljelentette a kertészt, aki hét hónap felfüggesztett börtönbüntetést kapott, és ettől kezdve Gyilkos lett a beceneve, ami úgy kísérte, bármerre ment is, mintha a homlokára lenne bélyegezve, akár Káin jele.

- És te? - kérdezte a Gyilkos.

- Én vagyok a Versmondó. Egyszer a tiszti konyhán mosogattam, amikor berontottál, és az ajtóból belevágtál egy kanalat a mosogatóba, hogy mossam el, mert fagyaltot akarsz enni. De nem mostam el, hiába szentségeltél. Később az öregkatonák hűledezve hallgatták, hogyan mertem ellenszegülni Gyilkosnak. Mondták, hogy a kertészetben dolgozol.

- Igen, ott voltam. Hadik, a rangidős kertész, olyan szépen mesélt a különböző gyümölcsökről, zöldségekről, hogy megtetszett a kertészkedés. Ott tanultam meg füvet nyírni. Ráérő időmben mindig a gépet tisztogattam, olajoztam. Egy idő múlva rám bízta az előkert díszgyepének a lenyírását is. Amikor leszereltek, megkerestem Hadikot, a rajparancsnokot, aki a kertészeti vállalatnál dolgozott. Szerzett nekem állást.

- Nem akartál hazamenni a faludba?

- Nem. Ott már a besorozásom előtt sem volt munka.

- Na persze, azt is mesélik rólad, hogy amikor egyszer hosszú eltávozást kaptál, hogy haza mehess Szabolcsba, jó egynapi utazást követően egyenest a kocsmába mentél, ahol a haverokkal átittad a következő napot is, és végül indulnod kellett vissza, anélkül hogy találkoztál volna az édesanyáddal.

Gyilkos erősen elgondolkodott. Érezte, hogy most valami sértőt mondtak neki, de sértés tényét nem tudta megragadni, visszavágni még kevésbé tudott volna a Versmondónak. Hacsak nem ökölrel.

- Menj a fenébe - dünnyögte végül.

Kifordult a Hal-ból, és elindult hazafelé. Végeredményben a Gödör-be még bemehet egy-két fröccsre. Egy luxusvilla kertje mellett elhaladva fűnyíró hangja ütötte meg a fülét. Érdeklődve nézett be az utca felőli jól nyírt sövény egyik hasadékán. A látványtól földbe gyökerezett a lába. A fűnyíró mögé valami műanyag holmi volt szerelve, ami összegyűjtötte a füvet. Nem volt szükség gereblyézésre! Gyilkos teljesen összezavarodott. Visszamenjen a Hal-ba? Lehet, hogy még ott találja ezt a nyegle Versmondót. Bár most már igazán kedve lett volna beverni a képét. Nem, hét hónap felfüggesztett elég volt. De az a micsoda a fűnyíró mögött! Kiverte a verejték. Vagy menje a Gödör-be? Mit csináljon? Mit lehet ilyenkor csinálni? Végül addig kóválygott össze-vissza, hogy minden kocsmá bezárt a környéken. Éjjel szemhunyasnyit sem aludt, csak forgolódott az ágyában. Reggel korán nekilódult, és portást, titkárnot félresöpörve berontott Hadikhoz, aki az átalakulás után a kertészeti vállalat igazgatója lett.

- Te mindig azt mondtad, hogy a fűnyírás lényege a gereblyezés! - támadt rá.

- Mi baj van ezzel? - kérdezte csodálkozva Hadik.

- Tegnap egy olyan fűnyírót láttam, amin egy izé összegyűjti a füvet, és nem kell gereblyézni.

- Igen, az fűgyűjtő.

- Akkor én tíz éve fölöslegesen gereblyézek?

- Dehogy, kérlek, a gereblyezés igen jót tesz a fűnek, csak hogy a fejlődés nem áll meg. Azzal, ha a nyírással egyidejűleg a fűvet is összegyűjtik, jelentős idő takarítható meg. Ugyanannyi idő alatt kétszer annyi fűvet lehet lenyírni.

Gyilkos kirohant az irodából, és a Hal-ban alaposan leitta magát. Sehogy sem fért a fejébe, hogy akkor most mi is a fűnyírás lényege. Azután részeg aggyal számolgatni kezdte, mennyit keresett volna, ha gereblyezés helyett is fűvet nyír. Közben elaludt, lecsúszott az asztal alá. Álmában vonaton ült, és utazott haza az édesanyjához, akit tíz éve nem látott. A vonat valami nagy víz felületén siklott. Azután haragos zöld lett a víz, majd végeláthatatlan levegővé változott. A vonat megállt egy ligetes részen. Gyilkos kiszállt. Egy fa tövében ott állt a kedves, régi fűnyíró, társa oly sok munka után. A gépből fekete hajú nő lépett elő barna overallban. Végigtörölgette a masinát, olajos ronggyal az olajos részeket, száraz ruhával a fedelét. Amikor végzett, lehúzta az overall zipzárt, először hatalmas, fedetlen mellei buktak elő, majd az egész nő kilépett a ruhából. Kicsit illegette magát, megfésülködött, tűzpiros ruhát öltött, és rózsát tűzött a hajába. Odament Gyilkoshoz, hozzádörgölözött, megcsókolta, pénzt vett ki a zsebéből, majd odalépett Versmondóhoz, átadta neki a pénzt, és ledobta a ruháját. Szeretkezni kezdtek. Vadul hullámozott a testük, csak úgy, mint a szélfűtta fű körülöttük, amit már nyírni kellett volna. Az aktus végeztével, Versmondó Gyilkoshoz lépett, és a fűnyíróra kötözte, majd beindította a motort. Így mentek előre most, egy rézsútos legelőn, elől a nő mezítelenül, nyomában Versmondóval, aki maga előtt tolta a fűnyírót. Gyilkos a gépen feküdt, és ütemesen nyeldekelt a levágott fűvet...

Arra ébredt, hogy öklendezik. A járdán találta magát. Feltápáskodott, és visszament a Hal-ba, amely éppen ismét kinyitott. A betérő haverok nagyot röhögtek, hogy még mindig itt van. Tovább ivott. Üveges szeme előtt ismét megjelent a fűnyíró. Lassan feltápáskodott hazatántorgott, baltával szétverte a fűnyíróját, azután visszaimbolygott a Hal-ba. Három napig egyfolytában ott ivott. Zárórakor most már nem lökték ki az utcára.

A kocsmáros végül így szólt hozzá: - Kezdhethél végre valamit magaddal, mert lassan nem lesz miből innod, és akkor megint ki foglak dobni.

Gyilkos csak nézett maga elé. Lehetetlen helyzetben volt, hol azt érezte, hogy a fűnyírója megcsalja, hol azt, hogy ő csalta meg a fűnyíróját. Ha lett volna könnye, most bizonyára zokogott volna. Majd méla arcát ráemelte a kocsmárosra, úgy kérdezte:

- De most mit csináljak?

- Dolgozzál.

Ám Gyilkos most már nem dolgozhatott úgy, mint régen. A fejlődés nem állhat meg, és a fűnyírás lényege már nem a gereblyezés. De akkor mi? Gondterhelt arcán az öröm fénye villant. A fűgyűjtő! Izgatottan a kocsmároshoz fordult: - Mondd, hol lehet fűgyűjtős fűnyírót kapni?

- Mit tudom én - vont vállat a kocsmáros. - Azt se tudom, mi az a fűgyűjtő.

Gyilkos felállt, és tanácstalanul kiment a Hal-ból. Hirtelen eszébe jutott, hogy Hadikot megkérdezhetné, van-e fűgyűjtős gépe.

- Én a múltkor a figyelmedbe akartam ajánlani egy leselejtezésre váró fűnyírónkat, de úgy rohantál ki az irodából, mint Zrínyi - mondta Hadik.

- Van? Fűgyűjtős? És milyen? - kérdezte Gyilkos, örömtől remegő hangon.

- Elektromos. Voltaképpen ugyanúgy működik, mint a benzines, de nagyon fontos, hogy ki legyen húzva a zsinórja, ha netán leveszed a motorról a védőburkolatot.

- Értem, persze. A benzinmotort is ki kell kapcsolni. De mondd csak, Hadik, a fűnyírás lényege most a fűgyűjtő?

- Igen, végül is, igen.

Gyilkossal madarat lehetett volna fogatni. Szökdécselt az utcán, miközben rohant haza a pénzéért. Amikor fizetett, és a konszignáció ellenében a raktáros végre kiadta a fűgyűjtős csodát a hozzátartozó zsinórral, Gyilkos szaladt, szaladt, és becsöngetett az első kuncsaft-jához, aki útba esett.

Vadásznő gyanakodva nyitott ajtót. Azt hitte a kertész reklamálni fog, mert rájött, hogy a múltkor kevesebbet fizetett neki a megbeszéltnél. De nem, Gyilkos büszkén mutatta neki új szerzeményét, és kérve-kérlelte, engedje meg, hogy kipróbálja gyorsan, nem kér semmit a munkáért. Vadásznő megengedte, de azzal a feltétellel, hogy az egész kertet lenyírja, mert nem mutat jól, ha felemás a fű.

- Hát persze, hogy az egész kertet, kezit csókolom, és majd meg tetszik látni, mi az a fejlődés.

- Azzal Gyilkos bedugta a zsinórt, bekapcsolta a gépet és elkezdte a fűvet nyírni. Látva, hogy milyen szépen vág, kikapcsolta a gépet, kinyitotta a fűgyűjtőt, beletűrt a selymes nyiradékba. Majd csavarhúzója segítségével levette a védőburkolatot, kíváncsian megmarkolta az elektromotort - s többé nem tudta elengedni.

Mikor Vadásznő kihúzta a zsinórt, már késő volt.

Budapest, 2002

Karolina

A földalatti a Hősök teréhez közeledett. Péter az órájára pillantott. Még húsz perce van tizenkettőig. Továbbment egy megállót, hogy sétálhasson a rügyszőlő fák alatt. Amint rátámaszkodott a Városligeti tó hídkorlátjára, megriasztott egy rigót. Vagy talán cinegét? Minden összezavarodott. Jó lesz egy kicsit beszélgetni oly sok idő után ismét. Karolinát nem akarja szóba hozni, egyelőre nem. Vagy talán sohasem.

A Vajdahunyadvár falain meg-megcsillan a tó hullámairól visszaverődő koratavaszi napfény. Felrémlített előtte az a velencei tájkép, mely a Ponte degli Scalzról tárult eléjük, egy végigautóztató éjszaka hajnalán, fél évvel azelőtt. A kora reggeli nap bágyadt sugárzásában a vízi város, mint önmaga tükörképe lebegett a kéklő lagúnák felett. Péter szíve összeszorult a boldogságtól a Canale Grande láttán. Átölelte Karolina vállát, és fejében kezdte összerendezgetni emlékeit, hogy minél többet tudjon mondani a kedvesnek, aki először járt Velencében. Igen, ez itt jobbra a Foscari-palota, ott balra előrébb a Palazzo Flangini, e befejezetlenségében is bájos épület, arrébb a Santa Geremia templom, melynek harangtornya még a román korban épült.

- Karolina, ez Velence! - kiáltott lelkesedve.

- Nem gondoltam volna, hogy ilyen koszos - mondta a lány.

A hét vezér szobra előtt álló idegenvezető éppen egy olasz diákcsoportnak mutatta be a millenniumi emlékművet és a Hősök terét. A csoportból egyedül az osztályfőnök tanúsított némi érdeklődést a látottak iránt. Péter hirtelen a Piazza di San Marcóra képzelte a gyülekezetet, ahol, míg a tanár figyelmesen hallgatja a campanile történetét, a társaság több tagja nagy röhögésekkel kísértén a San Marco falára ragasztja rágógumiját, éppen kedvenc későantik, Diocletianust és társaságait ábrázoló szoborcsoportjára, mely a Bizáncot kifosztó kereszties lovagok jóvoltából került Velencébe. Az órájára pillantott. Három perc. Most már sietnie kellett. Pontosan délben csöngetett fel a Dózsa György úti pszichiátriai rendelőbe.

Odafent az asszisztensnő kedves mosollyal nyitott ajtót.

- Még vannak a doktor úrnál, tessék helyet foglalni - mondta.

Péter nem ült le. Odalépett az ablakhoz. A felvonulási tribün helyén vándorcirkusz ütött tábor. Ahol egykor komoly pártvezérek és tábornokok szemléztek seregeik és népeik felett, most bohócok és artisták mutatják be szórakoztató számaikat. Eszébe jutott az a mutatványos társaság, amelybe az olasz út utolsó állomásán, Padovában botlottak, amikor Karolinával a Capella degli Scrovegniből igyekeztek az Il Santo felé. A mimeseket mindenféle bővítiárusok kísérték, nem is figyelte portékáikat, nem hagyta, hogy Giotto-bódulatában megzavarja ez az alantasság. Karolina éhes volt, így, mielőtt bementek volna a templomba, kiültek egy pizzéria teraszára. Élete legcsodálatosabb ebédjét költötte el a Piazza del Santón, ahol az asztal mellől a páduai szent nyughelyéül szolgáló hatkupolás katedrálisra látott, előtte pedig maga a szépség, Karolina ült.

- Szervusz kedves barátom - csendült fel a pszichiáter hangja.

Péter megfordult.

- Menjünk az én kocsimmal - indítványozta az orvos.

Az Ajtóssy Dürer sorra bekanyarodva a pszichiáter leparkolta autóját. Beléptek a Nagy Fal étterembe. Tizenöt éve itt ünnepelték meg az egyetemi felvételit. Persze akkor még Fászkörnek hívták a helyet, amely eszpresszó volt, hosszúkás, unalmas terem, egyik falán erdőrészletet

ábrázoló hatalmas posztterrel. A helyiség mélyén, a vastag brokátfüggönnyel eltakart vécébejárat mellett zongora állt. Péter a nyolcadik Hubertus után játszani kezdett rajta. A zongora melletti asztalnál három fős leánytársaság ült. Egyikük, egy szösze, fodros, fehér blúzba, ibolyaszín miniszoknyába és fekete harisnyanadrágba öltözött leányka rá-rá mosolygott Péterre, sőt, egy idő múlva úgy hajlongott, tette-vette magát, hogy Péter a szoknyája alatt megmegláthassa a popsiját. A tizedik Hubertus után Péter abbahagyta a zongorázást, ölébe vette a kislányt, és azt kezdte magyarázni neki, hogy ha majd elveszi feleségül, Olaszországba viszi nászútra. A leányka értetlenül nevetgélt.

- Van valami nagyobb megbízásod mostanában? - kérdezte a pszichiáter.

- Mostanában nincsenek komoly tervezési feladatok - mondta az építész. - Az olcsóra, a könnyűszerkezetes konténerházra van igény. Nem ezen buknak el a diákok az egyetemen.

- De ezen bukik el a környezetvédelem. Hogy, úgymond, a belváros forgalmát tehermentesítsék, a városszélre építik a Metrókat, Corákat, a bevásárlóautók benzingőze ekképp az erdő fáit, madarait mérgezi.

Hirtelen egy csinos kínai pincérnő bukkant fel, rizspálinkát tett a férfiak elé, majd hozta az étlapot. Finom szépsége Péterben Karolinát idézte, akinek a vonásai hordoztak némelyes keleti jelleget. Mosolya delején átszűrődött az első két hónap emléke, ami tökéletes és felejthetetlen volt, e halhatatlan álom újraélése lett a későbbiekben Péter célja.

- Választottál? - kérdezte az étlapból felnézve a pszichiáter.

- Azt hiszem, én egy halas menüt eszem - válaszolta gyorsan Péter, majd kinézett az ablakon.

Egy guberáló módszeresen áttúrta az étterem előtt álló kukát, végül egy megszáradt kenyérsarkot a fedelén hagyva távozott.

- Én is, együnk kétszemélyeset, csípős-savanyú levessel megtoldva.

A pincérnő felvette az italrendelést.

- Van esetleg valami olasz boruk? - kérdezte az orvos.

- Lambrusco di Sorbarba.

Péter tekintete ábrándossá vált. Padovában ezt a bort rendelte a pizzához. Valami végre ízlett a lánynak.

- Merre kalandoznak a gondolataid? - kérdezte az orvos.

A távozó pincérnő mosolygó szeme összevillant Péterével.

- Szóval, tetszik a lány - jegyezte meg halkan a pszichiáter. - Mindent értek.

- Ugyan, kérlek - tiltakozott Péter.

- Miért? Azt mondtad, két hete szabad vagy.

- Azt mondtam, két hete szakítottam a barátnőmmel.

- Az ugyanaz. Szabadulj meg a gátlásaidtól. Tessék, egy kis egzotikum.

Péter ideges mozdulatot tett.

- Hagyd már Laci - suttogta.

- Nem szoktál te így kiborulni - mondta Laci. - Mintha valami horrorisztikus személyiség kerített volna hatalmába.

Péter nem válaszolt. Megérkezett az ital és a leves. A férfiak enni kezdtek.

- Kitűnő - lelkesedett a pszichiáter.

Az építész bólintott.

- Nos - szólalt meg az orvos -, azért kértem ezt a találkozót, mert néhány kollégámmal elhatároztuk, hogy nyitunk egy rendelőintézetet. Felmerült, hogy vegyünk, vagy béreljünk valami reprezentatív villaépületet. Azonban olyan számítógépes szervezési rendszerhez ragaszkodunk, amely a betegnyilvántartástól és a kutatási programoktól a könyvelésig és az épületgépészet vezérléséig mindenre kiterjed.

- Tehát egy új rendelőintézet felépítése gazdaságosabb lenne.

- Azt hiszem, igen. Javasoltam, hogy téged bízunk meg a tervezéssel és a kivitelezéssel.

- Kivitelezéssel? A tervezés rendben, de saját kivitelezői bázisom nincsen. Vállalni tudom azonban a tendereztetést és az építési project managementet, ezáltal a kivitelezés terv szerinti teljesítése biztosított lesz.

- Akkor ez jobb, mintha te csinálnád a kivitelezést is.

- Bizonyos szempontból.

- Szeretném, ha megismerkednél a kollégáimmal, és együtt beszélénk meg a részleteket.

- Szívesen.

A leveses tányérokat közben elvitték, és megérkezett a főétel. A pincérnő sorban rámutatott a forgatható tál rekeszeire.

- Az édestől a csípős felé haladva ananászos mókushal, lepényhal osztriga mártással, virághal Gung-bao módra, öt ízű tigrisrák, savanyú kardhal, szecsuáni rombuszhal - mondta étvágygerjesztően, azzal újratöltötte a poharakat. Kicsi, keskeny keze volt, mint Karolinának. Péternek emlékezetébe villant, ahogyan Karolina törékeny kezével megütötte a riccionei szallodában, majd ugyane kéz ernyedtsége másnap, amikor bejelentette, hogy szakít a lánnyal. A távozó pincérnő távol-keletiesen ringó csípője zökkentette vissza a jelenbe. A pszichiáter mosolygott.

Rizst tettek a tányérjukra, és szedtek a lapon sült mókushalból. Csendben ettek. Olykor megemelték poharaikat, és bort kortyintottak hozzá.

- Örülök, hogy együtt lehetünk - törte meg a csendet a pszichiáter. - Találkozásaink mindig kiemelnek a hétköznapi rutinjából.

- De most gondterheltnek látszol, pedig a magánéleted nem volt olyan viharos a közelmúltban, mint az enyém - jegyezte meg az építész.

- Nem mindig tudom magamat kivonni a pácienseimet gyötrő nehézségek hatása alól. Különösen most, amikor az a betegem, akivel kapcsolatomban már a barátság határait súrolja, két hete eltűnt, és komolyan aggódom érte.

A kínai pincérnő leszedte az asztalt.

A pszichiáter kortyintott a poharából, úgy folytatta:

- A lány, odaadó, naiv teremtes, három évvel ezelőtt öngyilkosságot kísérelt meg. Mikor kiengedték a kórházból, megállapodtunk, hogy rendszeresen felkeres, és beszámol az életéről. Úgy két éve örömmel újságolta, hogy megismerkedett egy nagyszerű férfival, bár egy kicsit tart tőle, nagyon erőteljes egyéniség. Bízatóan alakultak a dolgok az első két hétben, de

azután kezdte úgy érezni, a férfi bezárja. Állandóan kettesben akart vele lenni, nehezményezte, ha találkozóikra a barátnőit is elvitte. Akkor támadtak az első veszekedések, amikor a lány ellenszegült a mindent elsőprő férfiúi akaratnak. Partnere azonban csak erősítette terrorját felette, magával hurcolta külföldre, hogy elszakítsa az itthoni környezetétől, a barátnőitől. Olaszországban állandóan azon lovagolt, hogy miért nem megy le vele a tengerhez, pedig ő a szállodai uszodában érezte jól magát, ott tudott nyugodtan napozni. Majd, úgymond, hogy ismerje meg az országot, a legjobb napozó időben végighajtotta Ravennán, Ferrarán, és még elvárta volna tőle, hogy lelkesedjen. Végül Padovában hiába kérte, hogy vegyen neki néhány kerámiatányért, azaz, nem is neki, hanem a barátnőinek, be sem akart menni vele a boltba, össze is veszték, végül alig bírta rávenni, hogy egyenek már, ne rohanjanak úgy a múzeumba. Ebéd közben azzal kínoztta, hogy miért ült háttal valami templomnak. Amikor közölte vele, hogy ebből elég, és szakít, a férfisovinizta hisztérikus jelenetet produkált...

- Majd este teljesen leitta magát, és megverte a lányt - vágott közbe az építész.

A pszichiáter csodálkozva nézett rá.

- Karolina - mondta Péter.

- Ne haragudj, a nevét... - Laci zavartan elharapta a szót.

A pincérnő gőzölgő licsibort tett eléjük.

- Honnan ismered? - kérdezte végül a pszichiáter.

- Én vagyok az a beteg személy, aki két esztendeig kínoztam - válaszolt az építész. - Amit én bizalmasan, legtitkosabb pillanatainkban mondtam, azt ő ezek szerint egytől egyig továbbadta neked a saját értelmezésében.

- Lehet.

- És te szórul szóra elhitted, amiket mondott?

- A pszichiáternek nem az a feladata, hogy elhiggye, amit a betegek állít, hanem, hogy kisegítse őket lelki válságából.

- Nos, a páciensed úgy lábalt ki a válságból, hogy összeköltözött azzal a barátjával, akivel három éve szakított, és kapcsolatunk elején azt mesélte róla, hogy alkoholista férfisovinizta, aki majdnem a halálba kergette...

Hallgattak.

Odakint a kukára rászállt egy rigó, és csipegetni kezdte a kenyérvéget.

A kínai lány kezében az étlapokkal az asztalhoz lépett.

- A kellemes ebéd után parancsolnak valami desszertet, esetleg kávét? - kérdezte, s mandula-szemében rejtélyes mosoly játszott.

Budapest, 1998. május 27.

A másik Magyarország

*Megjelent az „Ezredvég” irodalmi, művészeti és társadalomkritikai folyóirat
XIII évfolyam, 11. (2003. novemberi) számában.*

Ráérősen sétált haza a randevúról. Ez a lány megvan. Minden jól sült el. A cipóban felszolgált hagymaleves, a bajor káposztás csülök, a búzasör. És csók a végén, meg „drága Zsigmond, hiányozni fogsz”. Talán már a következő találka után feljön a lakására. Sőt, az sem kizárt, hogy járnak is majd, hiszen Anita nemcsak dekoratív, de némi esze is van. Társaságba is be lehet dobni.

Ahogy a Dob utcából befordult a Kertész utcába, a sarkon elhaladt amellett a kiskocsmá mellett, ahová a nyolcvanas évek közepén nem egyszer betértek Dianával. Az micsoda nő volt! A Közgáz egyetem legjobbja. Kár, hogy megzubbant. Műbalhék, kiborulás, depresszió. Szerencse, hogy a piától ellazult. Egy üveg pezsi, és mindenben partner volt a pulyka. És ennek már több mint tíz éve! Mi is lett vele? Ja, igen, valami külföldihez ment férjhez. De miért nem tűnt fel ennyi ideig ez a hely? Persze, a Körút felől nem erre szokott gyalog jönni, ha pedig kocsit vezet, a Dob utcai kereszteződésben jobbra kell néznie, a pincelejárat pedig balra esik.

Fejét lehajtva lement az alacsony lépcsőn, hogy megkeresse a kedves sarkot, amelyben órákon ültek egymásba borulva Dianával. Ám a helyiséget egyedül a söntéspult helyzetéről lehetett felismerni. Az asztalokat, székeket eltávolították, a mocskos falakon - melyekre faburkolat helyett műanyag lambéria került - könyöklőasztal futott körbe, de itt-ott már leszakadt a ránehezedő felsőtestek súlyától. Egy vendég elviziült nézéssel meredt rá, majd beleharapott a jobb kezében tartott margarimba s baljával kenyeret tört hozzá a pulton levő penészgyanús vekniből.

Némi tétovázás után Zsigmond rendelt egy nagyfröccsöt.

- Huszonhat forint - lökte elé az italt a csapos.

Zsigmond a zsebéből előhúzott bankjegyeket a pult felett lebegtetve bizonytalanul kérdezett vissza: - Mennyi?

- Nem hallja? Huszonhat.

- Százból kérek.

A Bajor Királyban háromszázért szokott búzasört inni. A magas borraival nem csak a csapos álmélkodott el, de mindenki felfigyelt Zsigmondra, aki nagyot húzott a poharából. Jólesett az ital, szomjas maradt a csülök után. Első este nem lehet három sörnél többet meginni a nő előtt, mert alkoholistának hiszi az embert.

Egy szakállas alak lépett Zsigmondhoz.

- Ne haragudjon, hogy megszólítom - mondta barátságosan mosolyogva. - Törzsvendég vagyok itt, de maga olyan, mint a király.

- Uram, én csak egy egyszerű vendég vagyok, mind mindnyájan - szerénykedett Zsigmond.

- Nem, maga nem olyan, mint a többiek. És nem csak azért, mert százat adott huszonhatra, nem uram. Maga az egyetlen, aki itt engem megért.

Felemelte a poharát és ivott.

- Ezekkel ugyanis nem lehet beszélgetni - folytatta. - De tényleg maga a király. Ahogy mozog, ahogy rendel, ahogy iszik. És ez nekem tetszik. A többieknek nem. De a többiek mit számítanak, ha mi beszélgetünk.

Kiürültek a poharak. Zsigmond rendelt még egy kört.

- Különb, én itt lakom a negyvennyolcban - közölte a szakállas férfi.

- Igen? Akkor szomszédok vagyunk. Hányadikon lakik?

- A pincelejáróban.

Zsigmond zavartan elhallgatott. A lépcsőlakó azonban lendületesen folytatta: - Az a lényeg, hogy az ember őrizze meg a tartását, uram. Nem szabad feladni az emberi méltóságot. Tudja-e, miért kerültem az utcára?

- Nem?

- A feleségem miatt.

Zsigmond kezdte unni hivatlan beszélgetőtársát. Azon gondolkozott, hogy itt Magyarországon miért nem lehetséges, hogy valaki bemenjen egy ivóba, és zavartalanul elfogyasszon egy italt, ha szomjas.

- De azért csak megélünk - folytatta a törzsvendég. - Mindig előre is lépünk egy kicsit. Most például sikerült lecserélni a kocsimat egy újabbra.

Zsigmond, mint jó társalgó, majdnem megkérdezte: „Milyen márkájú autót vett?”, de most már óvatos volt. A hajléktalan elmesélte, hogy az új kocsira egyszerre tíz kiló horgany is ráfér, és a kereke is strapabíró.

Tehát a magafajta „kocsikkal” vánszorgó guberálók miatt nem lehet rendesen haladni a Dob utcában, amíg a MÉH nyitva tart. Reggelente ezért késik az irodából, és mindig exkuzálnia kell magát, ami nem igazán szerencsés dolog. Ámbár őt megvárják az ügyfelek. Hiába, az adótanácsai, a trükkjei aranyat érnek.

- Képzelse, a horganyért háromszáz forintot kaptam - lelkesedett a férfi. - Uram, háromszázat! Félre is tettem belőle.

Zsigmond úgy érezte, ideje lejárt, és indulni készült.

De a szakállas megragadta a karját, és így szólt: - Uram, nekem semmi közöm ehhez a helyhez. Én Taszáron voltam fejlesztő mérnök. Amikor az új kormány eldöntötte a felszámolást, egyik hónapról a másikra az utcán találtam magam, több tucat kollégával együtt. Még végkielégítést sem kaptunk. Most mondja meg, hol tud elhelyezkedni Magyarországon egy, a hadseregből kirúgott fejlesztő mérnök? Ez nem Amerika, ahol két kézzel kapnának a magamfajta után.

Zsigmond figyelni kezdett. A mérnök folytatta: - Hónapokig jártam munka után. Minden kapu bezáródott. Mindegy, nem érdekes. De egy nap megyek haza, és a kulcsom nem nyitja az ajtót. Megnézem a táblát, a feleségem leánykori neve áll rajta. Elkezdtem dörömbölni, nyisd ki az ajtót, mondom, az anyád keservit, vagy rád töröm. Erre azt feleli a drága, hogy jog szerint az övé a lakás, és tűnjek el, mert kihívja a rendőrséget.

Ittak. A szakállas beleélte magát a történetébe.

- És tényleg kihívta a rendőröket, akik megállapították, hogy nincs jogcímem arra, hogy belépjek a saját lakásomba! Nincs jogcímem. Mi ez? Másnap elmentem a tanácsra, mert tanácsi volt a lakás, kettőnk nevére jött a kiutalás húsz évvel ezelőtt, kettőnk nevére jött a vételi ajánlat is, két éve. A tisztviselő elém tette azt a nyilatkozatot, amelyben lemondtam a vételi jogomról a

feleségem javára. Elsötétült előttem a világ. Eszembe jutott a jelenet. Édes mosollyal csak annyit kért az asszony, egy finom vacsora után, ha jól emlékszem, pecsenye kacsát sütött, hogy írjam már itt, hogy eljárhasson a vétel ügyében, mert én olyan elfoglalt vagyok, úgysem érnék rá. Aláírtam.

Zihálva kiitta az italát.

- Felség, elmehet - mondta. - Nem tartom fel tovább. Az audiencia véget ért. Ez volt az én történetem. Két éve nem tudtam elmondani senkinek. Ha itt körülnéz, megértheti, miért. Pedig ami az életmódomat illeti, semmiben sem különbözik tőlük, hacsak abban nem, hogy ők ügyesebben kukáznak. De nem félek, idő kérdése minden.

- Uram, hadd hívjam meg még egy pohár borra - unszolta Zsigmond.

- Nagyon kedves, de most én vagyok a soros.

Zsigmond a csaposhoz fordult:

- Ez az én köröm.

- Nekem teljesen mindegy, kinek a köre, csak valaki fizessen - morogta a csapos. Zsigmond a pultra helyezett egy százast.

- Tessék - mondta.

- Miért aláz meg? - kérdezte a mérnök.

- Nem alázom meg, csak átvállalom a kötelezettségét. Ez a rundó az enyém.

- Miért vállalná át?

- Mert holnap lehet, hogy nem talál horganyt és újságpapírt sem. Sőt, ezt az ötszázast is itt hagyom magának.

A szakállas felháborodott.

- Nem kell - mondta.

- Kinek nem kell, ha magának nem? - erősködött Zsigmond. - Fogadja csak el. Nincs más választása.

- Már hogyan lenne?

- Uram, legyen szíves - fordult a csaposhoz Zsigmond. - Itt van ez az ötszáz. Számlát nyitok a szakállas úrnak. Amíg az ötszáz forintból futja, addig nem kell fizetnie.

A pultra tette a bankjegyet.

De a mérnök már fönt járt a lépcső tetején, onnan dörögte: - Jobban szerettem ezt a helyet, mint a Lépcsőst, király. De végtére, az is csak háromszáz méterre van innen. Ott meg én nyitok számlát magának.

Becsapta a kocsmajtót. A helyiségben italozók felnéztek egy pillanatra, majd ismét poharaikba mélyedtek. A Zsigmondhoz legközelebb álló vágyakozó pillantást vetett a pulton heverő ötszázast felé, ajka, mint aki imádkozik, hangtalanul mozgott, talán azt számolgatta, mennyi ideig iszogathatna abból a pénzből anélkül, hogy végső összerokadás előtt álló kézikocsiján naponta kétszer embermagasságig rakott papírhalmot kellene elhúznia a Dob utcai begyűjtőig, ahol egy-két kilóval mindig átverik.

Zsigmond tehetetlen dühében rendelt még egy nagyfröccsöt, bár nem kívánta igazán az italt. Végére is megalázta ez a „mérnök”. Tárgyalási szituációban keményen visszavágna, darabokra szedné ellenfele érveit. Hanem most nem fog egy guberáló után futkosni. Beszélnek lecsúszottakról, esélytelenekről, és tessék, ha az ember segíteni akar rajtuk, így viselkednek! Lassacskán kiürült a pohara, fizetett, eltette az ötszázásból visszajárót, és hazaindult a sötétben. Megint Anitára gondolt. Holnap felhívja. Nem, még korai lenne. Hadd várjon legalább egy napot. Vagy kettőt? Ilyenkor az elején legjobb bizonytalanságban tartani a nőt.

Amint a kapu zárjába illesztette a kulcsot, megtorpant. Olyan érzése támadt, mintha valahol külföldön, nagyon messze, egy másik kontinensen járt volna az imént. Vagy lehet, hogy csak egy másik Magyarországon, amelynek létezéséről sokan nem is tudnak, még többen nem is akarnak tudni, s ahol egy ital huszonhat forint, nem háromszáz, mert háromszázból ott - margarinos kenyeret majszolva a lépcsőfordulókban - hetekig megélnék az emberek?

Budapest, 1998

Eurüdiké és Orpheusz

Testét-lelkét átjárta a szerelem narkotikuma. Kicsiny kezét férje erős markában nyugtatva bódult hangulatban lépdelt a daloló erdőben. Kezével hozzákapszolódva minden porcikájában érezte a férfit, mintha ereikben egyazon vér csordogálna. Szíve zsongott a szerelem boldogságától. Az a teljesség kerítette hatalmába, mely az érzékek felkorbácsolta szenvedélytől a társ teljes akarásáig ível, s ez az asszony előtt a feltétlen odaadás formájában öltött testet.

Eurüdiké és Orpheusz most egy tisztásra értek, ahová hirtelen beragyogott a látóhatár szélén lebukni igyekvő nap sugara. A látvány szépsége földbe gyökereztetten a lábukat, lassan a gyepe ereszkedtek, és félig ülve, félig fekve meredtek a delejfénybe. Talán nem is látták, hogy a nappal lassan éjszakába múlik át, bőrükön nem érezték a közelgő éj hűsülő legét, ha valaki lecseréli előttük az ég vásznát, s hajnalt fest eléjük alkonyat helyett is ugyanabban az extatikus csodálkozásban, magából kifordíthatatlan valóságban találja őket. Ők ketten voltak egy, ha elváltak, csak a másokra gondoltak, együttlétükben ugyanarról ábrándoztak, hogy soha ne érjenek véget az örökkévaló pillanatok. Orpheusz elragadtatásában ekképp kezdett dalolni:

*Ki minden léptedben, szoknyalobogásodban,
ruhakivágásodban, karkötőcsörgetésedben,
simogatásodban, ölelésedben, csókodban,
illatodban, mosolyodban, dalodban,
minden porcikádban, hangulatodban Nő vagy,
ó, Eurüdiké, ki magad vagy a természet,
mely mozzanatokból nevel tökéletességet,
ki anyagoddal megtöltötted életem,
ez elnagyolt, lázas fantáziát,
ó, Eurüdiké, szőjj be színes szerelmeddel,
borítsd rám dús lelkedet,
puha szálú, könnyű fátylaidat,
borítsd izmos-ideges testem-lelkem,
s mi nem Te voltál, könnyedén felejttem.*

Estébe fordult az idő, s az égboltra felkúszó hold forró ölelésben látta összeforrni Eurüdikét és Orpheuszt. Azután menni kellett.

- Kicsit fázom - szólta az asszony, és megborzongott.

Orpheusz szorosan magához ölelte a feleségét.

- Vedd fel a köpenyemet - mondta.

- Akkor megfázol - ellenkezett Eurüdiké

- Dehogyan - nevetett a férfi, és már rá is terítette köpenyét Eurüdiké vállára. Sötét éjszaka lett. A nappali erdő barátságos, meleg világa most sejtelmes kiterjedésű, talányos, olykor ijesztő formák hideg halmazává vált. Eurüdiké nem szerette az éjszakai erdőt, egyedül félt volna, de karját Orpheusza karjába öltötte, és biztosra vette, hogy amíg a magas, erős férfi mellette van, nem érheti baj. És akkor kigyóra lépett.

Orpheusz csak egy halk sikolyt hallott, majd egy enyhe sóhajtást, mely a lélek távoztát jelzi a testből, és Eurüdiké halott volt. A hős ráborult a holt halomra, mely előbb még a legkedvesebb élet burka volt, és keserves zokogásba kezdett. Mérhetetlen fájdalomában gondolatai

rendezetlenül cikáztak, ajkára értelmetlen szavak tolultak, végtagjai remegtek, hol hőhullámok öntötték el, hol vacogni kezdett, ölelgette, simogatta a holttestet, majd hirtelen felugrott. A vak erdőben járva-kelve ráébredt, mi történhetett, és keresni kezdte a gyilkos kígyót, rúgta, öklözte a fákat, a cserjéket, azután tehetetlenségében a saját mellét, fejét kezdte verni, végül kimerülten megérkezett a hideg testhez, ráomlott, és réveteg álomba zuhant.

A tudat alatti erők visszahozták neki azt amit elvesztett, a szerelmet. Egyedül ült a Hebrosz partján, egy sziklán, és Eurüdikére gondolt, aki éppen távol volt, és akit annyira szeretett volna halhatatlan hangulatában maga mellett tudni. Gyengéden ölébe vette lantját, és belecsapott a húrokba. Mint hangokban testet öltött varázslat borított be erdőt-völgyet a földöntúli muzsika. A sűrűből hozzáserglettek az állatok, a madarak a vállára, fejére ültek, mint hű kutya, lába elé heveredett a farkas, és azzal az epekedéssel függesztette szemét a dalnokra, amelyhez hasonlót szerelmes asszonyoknál látni. A farkas bundájára hajtotta fejét a bárány, de köréje gyűltek a fák, a cserjék is, hogy jobban hallhassák a muzsikát, és a természetben harmónia és béke uralkodott el. És hogy betetőzze a jelenést, Eurüdiké is megérkezett lobogó szárnyú fehér ruhában, üdén, mosolygósan.

Még sötét éj volt, amikor Orpheusz felriadt, és a valóság teljes súlyával ismét ránehezedett. Gondolkodni már némiképp tudott, de vers formálására még képtelen volt, pedig szent kötelességének érezte volna, hogy halotti himnusszal búcsúztassa kedvesét. „De vajon tényleg el kell őt búcsúztatnom?” - morfondírozott a boldogtalan. „Nincs rá semmi mód, hogy visszakapjam? Én, aki lantom zenéjével megállítom a felém dobott követ, kibékítem a farkast a báránnyal, én ne tudjak haladékokat kérni a haláltól Eurüdiké számára?” „Zokogva ráborult a már kihűlt, merev testre.

- Istenek! - kiáltott bele a sötétbe. - Minden megpróbáltatást, fájdalmat elviselnék, csak kap-hassam vissza őt! Nincs nekem semmim, csak a szerelem. A szerelem csal hangot a lantomra, ad szót az ajkamra. Lám, aki versben rögtönözve napokat regélek át, nem tudok megszólalni. Adjátok vissza a művészetet, a szerelmet, adjátok vissza Eurüdikét!

Szívet tépő fohászat követően, teljes kimerültségében mélyen elaludt. Virradatkor riadt fel. Nem volt egyedül. Egy phrügiai sapkás alak köszöntötte, de olyan nyálassággal, hogy nagy fájdalomra dacára önkéntelenül rámosolyodott. De a következő percben már alig tudta visszafojtani feltörő könnyeit. A jövevény simogató hangon megszólalt:

- Ne sírj, Orpheusz, azért jöttem, hogy felszárítsam a könnyeidet.
- Hogyan tehetnéd ezt, jószándékú idegen? - kérdezte az elkínzott dalnok.
- Úgy, hogy visszaadom neked Eurüdikét.

Csönd lett. Mély csönd. Még a rigók és a kabócák is elhallgattak, mintha katonai különítmény haladna a közelben, lopva, rajtaütésre készen.

Orpheusz törte meg a csendet.

- Ki vagy te? - kérdezte lassan.
- Aki meghallottam éjszakai könyörgésedet.
- És miért segítenél nekem? Az istenek érzéketlenek fájdalomra és örömré.
- Éppen ez az.
- Hogyan?
- Jelen állapotodban, kérlek, ne vedd zokon, kiváló kísérleti alany lehetsz.

Orpheusznak ökölbe szorult a keze.

Az isten háritó kézmozdulatot tett felé, és így szólt:

- Kérlek, ne érts félre. Én nem tréfálni jöttem veled irigylésre egyáltalán nem méltó állapotodban.

- Mit akarsz hát? - kérdezte Orpheusz sötéten.

- Érdekeink egybeesnek - hangzott a válasz.

- Az én érdekem a halál.

- Megértelek, de tiltakozom. Maradjunk inkább a kísérletemnél. És te visszakapod a feleségedet.

- Kérlek, ne tréfálg velem.

- Ugyan. Rájöttünk arra, hogy túl sok baj van a világban. Az Olümposzon az az egyöntetű vélemény alakult ki, hogy még nem tudunk eleget az emberi tűrőképességről. Ha tetszik, éppen azért, mert - ahogy fogalmaztad - isteni mivoltunknál fogva egyaránt érzéketlenek vagyunk fájdalomra és örömrre.

- Mi közöm ehhez?

- Visszakapod Eurüdikét, ha hajlandó vagy elviselni valamit.

Orpheusz szemében mohó fény villant

- Mit? - kérdezte lázasán.

- Hogy amíg együtt lesztek, fogfájás kínozz majd.

- Fogfájás?

- Igen. Na persze csak enyhe fokú. Aszklépiosz igen precízen kidolgozta a fájdalomküszöb elméletét. Szívességeddel tehát egyenesen a tudomány fejlődését segítheted.

Orpheusz előtt nevetségesnek tetszett a feltétel. Bármit vállalt volna Eurüdikéért, nem hogy egy kis fogfájást! Megalkudtak Hermésszel, és még alig suhant el a horizonton az isten árnya, Eurüdiké éledezni kezdett.

- Már reggel van? Jaj, annyira elaludtam. Miért nem keltettél fel?

Orpheusz nem tudott válaszolni, ajkára e dal tolult:

*Buján meglódult a természet
rohamban megtermékenyítve földet,
kivarrva fák, virágok jelmezét,
tavasz méz-álmú illatát itatva
langyos-lenge esti széllel,
hogy bűt felejt már az éjjel
e hosszú, lomha tél után.*

*S milyen tél volna mégis most,
fogat-lelket vacogtató,
ha nem jössz Eurüdikém,
ha pilla-röptű női lelked,
üdén kacagtató szerelmed
nem hímezné ki boldogan
a mindenség elúnt rámáját!*

A dal végeztével Orpheusz mintha enyhe fogfájást érzett volna, de oda sem hederített, hiszen nincs nagyobb öröm a már elveszettnek hitt boldogság újraélésénél. Felszabadultan zengte dalait, az erdők állatai köréje gyűltek, s szerelme, asszonya, Eurüdiké szemében még soha nem látott ekkora hűséget, csodálatot.

Napok, hetek teltek el ebben az elragadtatásban. Orpheusz óvta, becézte, a tenyerén hordozta visszakapott feleségét. Az asszony elérzékenyült férje határtalan odaadásától, ugyanakkor kifinomult ösztöneivel érezte, hogy valami nincs rendjén. Természetellenesnek tetszett előtte a férfi túlzott gondoskodása, amivel nagybeteget, vagy olyan személyt szoktak körül venni, aki előtt valamit titkolnak. Kapcsolatukat mély elalvása előtti mivoltában érezte tökéletesnek. A tökéletes fokozása pedig ismét tökéletlenséghez vezet. A talányt Eurüdiké valahol érthetetlen elszenderedése körül sejtette, melyből emlékezete egyetlen álmoképet sem őrzött meg, és bárhogya kérdezősködött is az eset felől, Orpheusz mindig másra terelte a szót. Végül is a nők el tudják fogadni a helyzetet akkor is, ha nem értik, így Eurüdiké sem tűnődött túl sokat azon, amit furcsállott, hanem jóleső érzéssel elmerült a boldogságban. Volt is miben. Heves szerelmükben hetek alatt annyi élményt éltek meg, amennyi másoknak talán évtizedek alatt sem adatik meg. De ahogy a szervi baj kezdett elhatalmasodni rajta, Orpheusz lelkét egyre kevésbé töltötte be a szerelem. Nem volt heveny az a fájdalom, amit érzett, csak folytonos. Kicsit sajgott a foga, azután némelyest szaggatni kezdett a feje, majd az állkapcsa, a füle. E torkától a tarkójáig terjedő nyomás valami szünni nem akaró hang alakját öltötte, és úgy érezte, mintha méhkas zsongana a fejében. Orpheusz uralkodni próbált a kórságon, baját Eurüdiké előtt elrejtette, ám az asszony gyakran talált rá váratlanul a legnagyobb búslakodásban, amit sehogy sem tudott megmagyarázni. Lantját is mind ritkábban vette elő, dalaiban pedig Eurüdiké egyre kevésbé érezte az erőt. Végül elmondta, hogy a foga fáj. Eurüdiké megkönnyebbült:

- Szerelmem, csak ez a baj? - kérdezte csilingelő hangján. - Hisz erre lesz segítség. Elhozom neked a legjobb thrákiai orvost.

- Ugyan, kedves, hagyd csak - próbálta lebeszélni a hiábavalóságról feleségét Orpheusz, de már az asszony szökellt is, hogy felkutassa a gyógyító embert. Ősz szakálla, és az izákját dagasztó rengeteg tégely is mutatták, hogy az orvos igen nagy tudós. Tetőtől talpig megvizsgálta Orpheuszt, tanácstalanul csóválni kezdte a fejét, azután hosszú hallgatásba mélyedt. Végül így szólt:

- Nem tudlak meggyógyítani Orpheusz, mert semmi bajod.

Eurüdiké tiltakozni kezdett:

- Hogy mondhatasz ilyet, orvoslás tudója, mikor fáj a foga. Magad is láthatod, hogy gyötrődik.

A gyógyító ember így válaszolt:

- Lehet hogy gyötrődik, de betegsége nincsen.

- Valami baja csak van - próbálkozott kétségbeesve az asszony.

- Ha baja van, akkor az istenekkel van baja, annyit mondhatok.

Azzal az orvos elment.

Orpheusz pedig egyre nehezebben tűrte az alattomos fájdalmat, és Eurüdikével is kezdett ingerült lenni. Eurüdiké gyakran félrevonult, hogy imáiban könyöröggön az égiekhez, szabadítsák meg Orpheuszt a kínjaitól. Egy idő múltán Orpheusz maga kereste fel az orvost, és kérlelte, húzza ki fájós fogát, még ha nem is tudja a fájdalom okát. Az orvos felháborodva küldte el, mondván, nem sarlatán ő, hogy egészséges fogakat csak úgy eltávolítson. Orpheusz mély letargiába esett, beburkolódzott állandó szenvedésébe, és lassan nem csak addigi figyelmes-

ségei maradoztak el Eurüdiké iránt, de gyűlölni kezdte az asszonyt. Eurüdikét is nagyon megviselte férje szenvedése. Napok óta nem hallotta a lant szavát, s ettől még az oly kedves erdőt is szomorúnak és kietlennek érezte. Segítségért az égiekhez folyamodva több orákulumot is felkeresett. A juhbelek tudósai mind örömmel vették a gazdag ajándékokat, ám zavarosnak tetsző jóslataikkal csak fokozták a szegény asszony rossz érzetét, hogy valamiképp ő lehet a felelős férje szenvedéséért.

Eurüdiké ugyanakkor észrevette, hogy Orpheusz viszonya megváltozott hozzá, és minden kedvességével, asszonyi fortélyával azon igyekezett, hogy visszanyerje a szívét. Puha szőrökkel bélelte ki Orpheusz fekhelyét, hozzábújt, simogatta, becézgette, minden szavát, kívánságát leste. Erdei főzetekkel igyekezett fájdalmát enyhíteni, hús forrásvízbe mártott kendőjével borogatta. Elhalmozta szederrel, áfonyával, nehéz, óarany bort szerzett neki. Orpheusznak nem kellett a szeder, az áfonya, de a bort megitta, be is rúgott tőle, mondta is Eurüdikének, az jöhet még, mert amíg részeg, kevésbe gyötri a fájdalom. Az asszony sírva ment vissza a gazdához, akitől a bort vette, mert mindent megtett a férjéért, de tudta, hogy az ital hamis gyógyszer. Valóban, a kezdeti felvidulás után Orpheusznak egyre kevesebb öröme telt a hegy levében, ha netán sikerült annyit innia, hogy már nem érezte a fájdalmat, akkor másnap sokszorozódtak meg a kínjai. Annak a gonosz kis kerkópsznak a látogatása tovább súlyosbította kedély-állapotát.

A törpe egy délután kereste fel, amikor Eurüdiké - talán éppen borért - odavolt. Szentelen arcú, koravén jószág volt, egyszer csak a beteg előtt termett, és jól vállon csapta a révedezőt.

- Menj el - mondta Orpheusz a manónak.

A jövevény megcsóválta a fejét.

- Ugyan, ugyan - szólt. - Meg sem kérdezed, ki vagyok, és mit akarok?

- Nem érdekel.

- Nem vagy valami barátságos házigazda.

Orpheusz felfortyant:

- A szentelen tolakodókkal semmi esetre sem!

A kerkópsz nem jött zavarba:

- Lehetnék én egy könnyű léptű nimpha is, bájos arcomra akkor mindjárt mosolyognál.

- Lehetnél, de nem vagy.

- Maradjunk a nimphánál. Száz könnyűléptű nimpha lehet még a tiéd.

- Az én asszonyom Eurüdiké.

- Ugyan kérlek, miatta szenvedsz. Csak annyit kell tenned, hogy megmondod neki szenvedésed okát.

- Törődj a magad dolgával.

- Egy asszony miatt sok mindent érdemes megtenni, de szenvedni... Bocsásd el, és te leszel a környék hódító férifejedelme. Hidd el, titokban ezer női szív aggódik sorvadásod miatt.

- Miért nehezítet te is a dolgomat?

A törpe gunyorosan rákacsintott.

- Már hogy nehezíteném, mikor arra ösztökéllek, gondold át logikusan a helyzetedet. Ez a szerelem csak nyomorékot csinál belőled. Szabadulj meg Eurüdikétől, és éld világodat. Egy ereje teljében lévő férfi nem arra való, hogy... - Itt Orpheusz hatalmas dühében váratlanul felpattanva akkora pofont kevert le a meglepett kerkópsznak, hogy az hármát bukfencezett a földön.

- Takarodj innen - kiáltotta Orpheusz az öklét rázva.

- Jó-jó - csitítgatta távozóban a manó. - Látom, nem vagy igazán jó kedvedben. Pedig úgy is megfontolod, amit mondtam neked. Jól megfontolod, meglásd.

Úgy tűnt el, ahogy jött, észrevétlenül.

Orpheusz leroskadtt a fa alá, melynek a hivatlan látogató megérkezte előtt támaszkodott. Fejéből örvénylő gondolatok kavargtak elő:

„Micsoda visszataszító alak. Ez csak arra jó, hogy undort keltsen. Mégis, micsoda szemtelenség. Idejön, megzavar, és beleavatkozik a dolgaimba. Micsoda világot élünk!”

Hirtelen a fogához kapott. „De amíg ez itt járt, nem is fáj a fogam! Hogy lehet ez? Vagy csak álom volt? Lehet, hogy álom volt a többi is, Eurüdiké, a kígyó és Hermész? Lehet, hogy én valójában egész életemben itt hevertem e fa alatt? Mi a különbség álom és valóság között? Melyik az igazi valóság?”

Ekkor mintegy az igazi valóság bizonyosságául a fogába megint belenyilallt a fájdalom.

Eurüdiké borostömlőt cipelve visszaérkezett. Besietett a házba, keverőedényben elkészítette az italt, majd felszolgált Orpheusznak. A férfi kedvetlenül lökte el magától a bort.

- Már semmi sem okoz örömet, ami azelőtt jó volt.

Eurüdiké szemére könny tolt, de visszafojtotta a sírást, hogy kedvetlenségével legalább ő ne rontsa tovább a férje hangulatát. Hogy elterelje a figyelmet életük tragédiájáról, e javaslattal állt elő:

- Kedvesem, menjünk, járjunk egyet az erdőn. Oly régóta csak egy helyben üldögélsz. Egy kis séta biztosan jót tesz.

Orpheusz először elutasító kézmozdulatot tett, majd - mint akinek már amúgy is minden mindegy - nagy nyögések közepette felállt. Eurüdiké örömeiben elővette kedvese lantját is, és bájos hangjában felcsendült a várakozás remegése:

- Hozom, hátha kedved támad majd játszani.

Orpheusz durván reccsent rá:

- Még mit nem?

Eurüdiké gyorsan visszatette a hangszert a helyére, nehogy urának még a sétától is elmenjen a kedve. De a férfi már nekiindult, be sem várva hű asszonyát. Eurüdiké szökellő lépteivel hamar beérte Orpheuszt. Férfi és nő némán lépdelték egymás mellett. Orpheusz szívében iszonyú düh forrott Eurüdiké ellen kínzó fogfájása miatt. A délután alkonyba fordult, s a nappali erdő barátságos meleg világa sejtelmes kiterjedésű, talányos, olykor ijesztő formák hideg halmazává kezdett válni. Eurüdiké nem szerette ilyenkor az erdőt, a régi Orpheusz melletti biztonság-érzete pedig odavolt már. Belékarolt hát a férjébe, és kérlelni kezdte, forduljanak vissza.

A férfi durván lerázta magáról Eurüdiké karját, és rákiáltott:

- Csak nem félsz?

Eurüdiké nem bírta tovább visszafojtani könnyeit.

- Persze, magadat sajnálok, mint minden nő - tette még hozzá Orpheusz.

- Jaj, annyira félreismersz - zokogott Eurüdiké.

- Te ismered félre magadat.

- Ezt meg hogy érted? - csodálkozott el könnyei között Eurüdiké.

Orpheusz sötéten hallgatott.

Eurüdiké és Orpheusz arra a tisztásra értek, ahol lelküket egykor annyira megigézte a látóhatár szélén lebukni igyekvő nap sugara, hogy lerogyni kényszerültek a lágy fövényre. Az asszony gyengéden hozzásimult a férjéhez, hogy az emlékezés varázsával gyógyítsa lelkét.

- Emlékszel? - kérdezte.

- Emlékszem - hördült fel a férfi, és szemében gonosz láng gyúlt.

Eurüdiké most kifakadt:

- Hát mire emlékszel? Mondd el végre, mit ártottam neked? Miért kínozol?

Orpheusz felordított:

- Hogy én kínozlak téged? Vedd tudomásul, miattad szenvedem kínok kínját hónapok óta, azért, hogy te élhess!

Eurüdiké ereiben megfagyott a vér.

- Hogyan? - rebegte erőtlen.

Orpheusz észbekapott.

- Semmi, ne haragudj.

Most Eurüdiké jött indulatba:

- Mi az, hogy ne haragudjak? Mi az, hogy te az én életemért szenvedsz? Követelem, hogy magyarázd meg. Így nem lehet tovább élni!

- De csak, ha megígéred, hogy nem csinálsz semmi butaságot - kertelt Orpheusz.

- Megígérem - legyintett Eurüdiké. - Annál nagyobb butaságot már úgysem csinálhatnék, mint hogy sétálni hívtalak.

- Amikor legutóbb itt jártunk, te kígyóra léptél. Hosszú és érthetetlen álmod alatt te valójában halott voltál. Ezért nem emlékszel semmire. Én kétségbeesésemben az istenek segítségét kértem. Erre meglátogatott Hermész, és visszaadta az életedet.

Eurüdiké ábrándosan kérdő tekintettel nézett Orpheuszra.

- Valamit még nem mondtál el, érzem.

- Mindent elmondtam, hidd el - szabadkozott Orpheusz.

- Az istenek semmit nem adnak ingyen. Mi volt az alku feltétele?

- Milyen alkué?

- Amit te Hermésszel kötöttél.

Orpheusz lesütötte a szemét.

- Semmi, igazán - hebegte.

Eurüdiké mélyen a szemébe nézve kérdezte:

- Hogy amíg én élek, neked fájjon a fogad?

Orpheusz nem tudott hazudni, de válaszolni sem mert. Mélységesen zavarban volt. Eurüdiké a nyakába borult, úgy zokogta:

- Ó egyetlenem, Orpheuszom. Ekkora áldozatot hozni értem! Nem érdemlem meg, hogy neked, ki első vagy a dalnokok között, elapadjon a költészeted, hogy te, férfiak legkiválóbbika árnyas fák húsében kuporogjál, mint egy öregember! Szerelmem, nem vagyok méltó a szenvedésedre!

Forró ölelésben összefonódtak, de Eurüdiké váratlanul kibontakozott Orpheusz karjaiból, és elszaladt. Orpheusz rosszat sejtve iramodott utána, de az asszony könnyen egérutat nyert, mert a férfinak fájdalmában olykor káprázott a szeme, így nehezebben tájékozódott a sötétben. Orpheusz kiabálni kezdett:

- Eurüdiké, hová szaladsz? Várj meg! Eltévedsz a rengetegben. Már itt vagyok. Nehogy bajod essen!

Hirtelen megszűnt a fogfájása, és mint a prédát hajtó vad, olyan élességgel kezdett látni az éjszakai erdőn. Azonnal megértette, hová szaladt Eurüdiké. Nem messze, ahol állt, egy meredek részű a domboldal legmélyebb szakadéka fölé magasló szirtfokhoz vezetett. Orpheusz mindjárt szakadékhoz rohant szélesebben, ahol összetörve találta a magasból lezuhant Eurüdikét.

Még hallotta azt az enyhe sóhajtást, mely a lélek távoztát jelzi a testből. A hérosz ráborult a véres halomra, mely előbb még a legkedvesebb élet burka volt, és keserves zokogásba kezdett. Mérhetetlen fájdalmában gondolatai rendezetlenül cikáztak, ajkára értelmetlen szavak tolultak, végtagjai remegtek, hol hóhullámok öntötték el, hol vacogni kezdett. Órák teltek el így, borzalmas gyászban, reménytelen ürességben. Álom nem jött a szemére, szörnyű volt itt maradni, de elmenni sem bírt. Hová is mehetett volna Nélküle? Értelmét veszítette minden. Zokogva simogatta meg a kihűlt, merev testet. Minden megpróbáltatást, fájdalmat el tudott volna szenvedni, csak hogy visszakaphassa szerelmét, minden asszonyok közt a legelsőt, Eurüdikét!

Budapest, 1997

Rafael

Egy nappal azt követően, hogy Rafael homlokán szúrta magát egy szuronnyal, Kosztagosz úr kényelmesen elhelyezkedett a Vörösmarty téri Gerbaud cukrászda teraszán, és a rekkenő júliusi hőségben egy pohár hideg szódavizet rendelt. De voltaképpen nem is volt ott terasz, a cukrászda napernyős asztalaival csak szépen elterpeszkedett a téren, hogy annak szecessziós arculatát - és saját, magasabb gasztronómiai ideálokban gyökerező tradícióit - giccses, „Pepsi Cola” feliratú drapériák tömegével lerontsa. A hanglemezgyártó vállalat foncsorozott üvegablakú modern épülete mellett még egy oda nem illő objektum éktelenkedett tályogos sebként a téren; egy felvonulási konténerhalmaz, mely őrtonnyként meredezett a nemrégiben újjávarázolt Gerbaud-palota mellett. E miniumkék létesítményt álcázandó, két oldalára nagy fehér táblát szereztek, mely a Müller & CO. GmbH nevében azt hirdette:

„Az üzleti siker a dolgok csúcsa - The success in business is on the top of things.”

Utóbbi feliratot Kosztagosz úr nem látta, mert a háta mögött volt, sem a feliratos napernyőket, mert alattuk ült, a Hungaroton palota felé pedig nem nézett, inkább a Luxus áruház szépen rendbehozott épületére, illetve a téren aszimmetrikusan elhelyezkedő szökőkútra függesztette a tekintetét. A szökőkútnál egy fürtös hajú kisfiú úgy vezette le az egyik oroszlán szájából jövő vizet a szobor bronztestén, mintha az éppen pisilne. Méterekkel arrébb beszélgető anyja hirtelen észrevéve, mivel foglalatoskodik a gyermek, nyafka hangon rákiáltott:

- Jaj, Dezsőke, ne csináld már!

Azzal tovább beszélgetett.

Dezsőke nem értette, mi baj lett hirtelen azzal, amit már vagy tíz perce csinál, mindenesetre taktikát változtatott, és a járókelők alattomos lefröcskölésébe kezdett. Kosztagosz úr, mint középkorú, gyermektelen férfi, kedvtelve figyelte Dezsőkét, miközben éjszakai álmán tűnődött. A régi gimnáziumban magyar órát tartott megöregedett diákjainak a tanárnő. Kosztagosz úr eredetileg osztálytalálkozóra volt hivatalos, egy kicsit elkésett, így lelt rá a társaságra, amely egy szűk teremben hallgatta a tanári igét. Kosztagosz úr alig várta, hogy vége legyen az órának, és elkezdődjék az igazi találkozó. A többiek is epedve vágyták a stúdium végét, hogy csöngetéskor fénysebességgel száguldjanak ki a teremből. Kosztagosz úr alig érte be egykori legjobb barátját, Tamást.

- Ti úgy néztek ki, mint akik még mindig idejárnak iskolába - lihegte.

Amaz elnevette magát.

- Mert mi tényleg idejárunk - mondta.

- Miért, ti meddig tanultok? - kérdezte meglepetten Kosztagosz úr.

Tamás vállat vont.

- Ne haragudj, mennem kell.

Kosztagosz úr megragadta a vállát.

- Nem mehetsz így el - hörögte. - Osztálytalálkozót hirdettek, azután rá sem hederítetek az emberre.

Tamás elcsodálkozott:

- Miféle osztálytalálkozó? - kérdezte.

A görög megmutatta neki a meghívóját.

Tamás felnevetett.

- Ugyan, ez csak a Varjú vicce lehet.

- Ki az a Varjú? - érdeklődött Kosztagosz úr.

- Hát nem emlékszel? Osztálytársunk volt.

- Nem volt osztálytársunk.

- Na, szervusz.

De a görög vasmarka ismét rászorult Tamás vállára.

- Mondtam, hogy nem mehetsz el így. Velem ne járassátok a bolondot. Gyere, megiszunk valamit.

Amaz még megpróbált ellenkezni, de hamarosan a gibraltári McKintosh téren találta magát egy meghitt kávézóban. Kosztagosz úr Dry Martinit kevertetett mindkettejüknek, mint mondta, ez az egyetlen koktél, amelynek önálló karaktere van, akár egy Garvey's fino sherrynek. A második koktél után Tamás elálmosodott, Kosztagosz úr pedig azt kezdte magyarázni, hogy ha van transzcendencia, akkor nem lehetnek különböző vallások, a transzcendencia ugyanis egyazon rendszeren belül egy és oszthatatlan kell legyen, különben nincs értelme. A Föld pedig meglehetősen egységes rendszernek tűnik. Következésképp semmi értelme nincsen a vallások körüli torzalkodásoknak, pláne a vallásháborúknak. A transzcendencia nélküli világ gondolatának elfogadására az emberek még nem érettek.

Negyed óra múltán megérkezett Kosztagosz úr szódavize. Kisvártatva egy pohár konyakot hozott a pincér. Kosztagosz úr elmosolyodott. Elfelejtette ezt a régi helyi hagyományt. A magányos férfinak csak egy pohár szódát kell rendelnie a Gerbaud-ban, és a kísérő mellé megérkezik a konyak. Amikor a poharához nyúl az ember, csak körül kell néznie, melyik hölgy emeli meg szintén a poharát, és át lehet ülni az asztalához. Kosztagosz úr végigfuttatta pillantását a vendégeken. Egy korosodó, felcicomázott hölgy mosolygott felé a poharán keresztül. Kosztagosz úr meghajtotta magát, de nem nyúlt a konyakhoz. A szökőkút felé fordult.

Egy darázsderekű, negyven év körüli asszony sietett át a téren gyászruhában. Vagy csak tiszta feketében? Végül is a fekete az utóbbi időben divatszín. De kánikulában ki hord fekete kosztümöt, meg harisnyanadrágot? Dezsőke először távolról követte a fekete alakot a víz-sugárral, hogy majd a megfelelő pillanatban lefröcskölhessen, ám az túl messze haladt el tőle. A hölgy pillantása találkozott Kosztagosz úréval. Megtorpant, és a férfi szemébe nézett. Kisírt arcát a legmélyebb fájdalom lenyomata barázdálta. Kosztagosz úr most már biztosra vette, hogy gyászol. Részvevő arccal viszonozta a pillantást. A nő megrázkódott, tekintete révedezve tovasiklott, és sietve folytatta útját. Kosztagosz urat annyira megigézte a jelenés, hogy rendelt egy dupla whiskyt.

Kábulatából egy buja hang zavarta fel:

- Hát miért nem szóltál, hogy a whiskyt kedveled te kis bohó?

A konyakot rendelt, cicomás hölgy mosolygott az arcába. Kosztagosz úr mély basszusa rádörrent:

- Köszönöm a meghívását asszonyom, de nem önt vártam.

A hölgy csalódottan kérdezte:

- Akkor miért rendelt szódavizet?

- Miért ne rendeltem volna szódavizet? - kérdezett vissza szárazon Kosztagosz úr.
- Maga nem tudja, mit jelent itt szódavizet rendelni?
- Kérem, hölgyem, én külföldi vagyok.

A hölgy elábrándozott:

- Annál jobb. Legalább maga kívül áll ezen a belterjes mocsárvilágon, ami itt van.

Kosztagosz úr felállt, és megragadta egy éppen arra siető pincér karját:

- Hozzon egy palack Moët et Chandon pezsgőt a hölgynek, fiam - azzal begyűrt a fickó zsebébe néhány bankjegyet.
- Hogyne uram, azonnal - hajlongott a pincér, és sietve távozott.

Kosztagosz úr a hölgyhöz fordult:

- Végtelen örömet jelentett számomra hogy megismerhettem Madame. Kérem, fogyassza egészséggel a pezsgőt.

Meghajolt, és távozott. A Váci utca felé vette az útirányt. Sötétbőrű nepperek dongták körül:

- Change money?
- Geld wechseln?
- Cambiare?
- Changer?

Kosztagosz úr azonban mintha észre sem vette volna e figurákat. Úgy haladt közöttük, mint mozdony megy át az esőn. Elsétált a Marks & Spencer, a Julius Meinl, a McDonalds üzlete előtt.

- Mindenhol ugyanaz az unalmas üzletsor - dörmögte. - Mindjárt jönnie kell egy Palmers fehérnemű árudának, meg egy Estée Lauder szalonnak is. Harminc éve nem így volt! Budapesten magyar üzletek voltak, Athénban görögök, Párizsban franciák. Most mindenhol árulnak „B” kosaras Palmers melltartót, de valami, összetéveszthetetlenül arra helyre jellemzőt, ahol éppen jár az ember, és ne volna giccs, már sehol nem kaphatni. A történelem, és az egyediség kiveszett a metropoliszok régi belvárosaiból.

Kosztagosz úr betért a Taverna szállóba, hogy elintézzzen néhány üzleti telefont. Hordozható készüléke nem volt, nem hitt ezekben a modern eszközökben, melyekből mindig a legújabbat kellene megvenni. A kapcsolatokban hitt, és azokban az üzleti kártyacsomagokban, amelyek kevergetését oly jól megtanulta, hogy évről évre sikerült jelentős összegekkel gyarapítania a vagyonát. A telefonok elintézése után Kosztagosz úr kiült a Zsolnay kávézó nyitott részére, és rendelt egy dupla Lagavulin whiskyt. Nem ment ki a fejéből a Vörösmarty téren látott gyászruhás nő. Milyen csinos volt! Az a darázsderék, azok a formás lábak, az az igéző lázas tekintet... Anette! Mint villám csapott emlékezetébe a név: Anette!

Huszonkét évvel azelőtt ismerte meg Szarvason. Akkor már Görögországban élt - minthogy Demetriosz Ioannidész bukását követően a szüleivel hazatelepült -, de nyaranta visszavisszatért gyermekkora, diáksága színterére, Magyarországra. A legjobb mulatságnak a külföldiek részére rendezett építőtáborok kínálkoztak, ahová száz-százötven fiatal leutazott. Az építő jelleg a társadalmi munkában mutatkozott meg; a táborozók a mezőgazdaságban dolgoztak, vagy valami közintézményt, iskolát, óvodát, kultúrházat építettek, szépítettek a helybéli lakosokkal együtt. A munkaidőn túl a délutánok, esték remek szórakozási, ismerkedési

lehetőségnek bizonyultak. Azon a nyáron, Szarvason azonban a megszokottnál rosszabb táborozás ígérkezett. Alig harminc ember verődött össze, a munkafeladat pedig egy korábbi szeméttelep megszüntetése volt. Álló nap mocsokban kellett turkálni, hogy elszállítsák a sok vackot, amit mások addig összehordtak, mert a helyi tanács megváltoztatta döntését a legális hulladéklerakó-helyet illetően. Ami a várost illeti, azzal viszont elégedett lehetett a társaság, mert minden kocsmájában, cukrászdájában, és közértjében lehetett kapni Unicumot, ami akkoriban Budapesten hiánycikknek minősült.

Kosztagosz a tábor harmadik napján футбол közben kifecskendezte a bokáját. Rákövetkező nap a helyi orvos végtelenül boldog volt, hogy egy messzi földről érkezett beteget kezelhet. Rögtön megdorgálta Kosztagoszt, amiért kivárta a sorát, noha, mint balesetes előrejöhetett volna. Ezt követően elújságolta, hogy már hallott Kosztagoszról, és megkérdezte, valóban görög-e. Emellett még számtalan dolog érdekelte, vannak-e pálmafák Athénban, mennyit keres egy görög körorvos, van-e szőke görög nő. Feltűnt neki a fiatalember mély basszus hangja, és felvetette, hogy nincs-e véletlenül polipja, illetve volt-e már gégésznél. Kosztagosz lábával csak úgy fél óra múltán ért rá foglalkozni. Ránézésre megállapította, hogy nincs törés, majd fáslít írt fel, és javasolta, hogy Kosztagosz utazzon haza. Kosztagosznak nem volt ínyére, hogy idő előtt befejezze a nyaralást, és megkérdezte, nincs-e valami egyéb megoldás. Az orvos eltöprengett, és végül azzal állt elő, hogy a görög áztassa beteg lábát a helyi strand hideg vizében, éjjelre pedig felírt valami kenőcsöt.

Kosztagosz tehát feltűnt a strandon, odaült a nagymedence szélére, és belelógatta sérült lábát a vízbe. Mint idegen azonnal az érdeklődés középpontjába került. Jó vágású, izmos alkatú férfi lévén a lányok kedvtelve, a fiúk gyűlölködve kerülgették. Kosztagoszt meglepte, hogy itt az Alföld közepén egy eldugott kis strandon mennyi csinos lány van. Közülük való volt Anette, vagyis Anikó, később a férfi keresztelte el Anette-nek a leveleiben. Anikó közepmagas, csinos arcú, barna hajú, darázsderekú, hosszú lábú leányzó volt. Női bájak tekintetében csak a szőke Klári vette fel vele a versenyt, de a ravasz görög megtudván, hogy Klárinak helybéli barátja van, Anikóra összpontosította a figyelmét. Anikó érkezése pillanatában észrevette Kosztagoszt, és ahogy az letelepedett a medence szélén, a lány elkezdett keringeni, mint valami szatellit a bolygója körül. Állandó elintéznivalója akadt a medence és a büfé között, így jövetmenet el kellett haladnia a fiú mellett, leginkább a szeme sarkából szemlélhetve őt. A görög látható tetszéssel figyelte a tüneményt, és hamar rámosolyodott. A lánynak nem sikerült megállnia, hogy visszamosolyogjon. Így telt incselkedve, távoli vágyakozással az első nap. Másnap azután Kosztagosz ragyogó fogsorát kivillantva invitáló mozdulattal hívogatta Anikót, melyet az fogadott, és hamarosan ott találta magát a fiú mellett, a medence szélén. Bemutakoztak egymásnak, majd egy ideig csak mosolyogtak, mosolyogtak, szótlanul kavargatva lábukkal a vizet. Azután akadozva megindult közöttük a beszélgetés, mely lassan folyamatossá, oldottá vált. Ha véletlenül összeért a kezük, vagy a lábuk, meglepve összemosolyogtak, és testükön boldog forróság ömölt el. Egy idő múlva már szándékosan találkozott a kezük. Este lecsőfőzés nézett ki a táborban, meg diszkó, Kosztagosz meghívta a lányt, de visszautasítást kapott, hogy korai lenne még randevúzni. A görög ugyan nem tartotta volna korainak a találkát, de nem siettette a dolgot, mert még tíz napja volt hátra Szarvason.

A következő este azonban már nem volt korai találkozni, s bár Anikó nem ígérte biztosra, meglátogatta Kosztagoszt, méghozzá szépen kiöltözve. Színházban is feltűnően elegánsnak hatott volna az a mélysárga selyemruha fekete csipkeharisnyával, nemhogy itt a táborban a farmeres emberek között. A görög fürdőruhában már ismerte a lányt, most felöltözve még csinosabbnak látta. Szívében forró vágy lobbant. Megszervezte, hogy a diszkós lassú számot tegyen fel, és táncra kérte Anikót. Összefonódó testükön a szerelem elektromos impulzusai cikáztak át. A fiú rossz lába azonban elfáradt, nem bírta az egy helyben toporgást, ezért java-

solta, hogy sétáljanak egyet. Anikó hamiskás mosollyal nyugtázta, hogy a fiú táncolni nem tud, a sötétben sétálni viszont igen, de végül ráállt a dologra. Együttlétük meghittsége fokozódott, ahogy távolodtak a zene lármájától, végül a magasan álló hold forró csókban látta összeforrni a szerelmeseket. Későre járt, a lánynak mennie kellett. A férfi hazakísérte. Anikó nem szerette az éjszakai várost, egyedül félt volna, de karját Kosztagosz karjába öltötte, és biztosra vette, hogy amíg a vaskos, erős férfi mellette van, nem érheti baj.

Másnap Anikó nem jött ki a strandra, hiába várta annyira Kosztagosz. Igaz, vasárnap volt, talán ilyenkor nem engedik el hazulról. Mert a lány még csak tizenhét éves volt, és a szüleivel lakott. Kosztagosz tehát délután felkerekedett, és elsántikált Anikóék házához. Becsöngetett. Öt percig nem történt semmi. Gondolta, nincsenek itthon, azért még egyszer megnyomta a csöngőt. Erre kisvártatva előbújt egy mogorva, svájci sapkás ember, és megállt az udvarban, vagy két méterre a kaputól.

- Mit óhajt? - vetette oda barátságtalanul.

A görög mosolyogva szólalt meg:

- Jó napot kívánok, Konsztantinosz Kosztagosz vagyok, és Anikóval szeretnék beszélni.

Az embert nem hengerelte le a határozott szó.

- Román? - kérdezte gyanakvón.

- Görög vagyok - válaszolt Kosztagosz.

- És mit óhajt a lányomtól?

- Beszélni szeretnék vele.

- Nem lehet.

- Miért? Nincs itthon?

- Mert nem lehet.

Azzal sarkon fordult, és a ház felé indult.

- Ezek a külföldi ficsúrok azt képzelik, nekik mindent szabad - dünnyögte az orra alatt.

Kosztagosz éktelen haragra gerjedt. Ő ezt az embert nem bántotta. Sőt, azon igyekszik, hogy a lányát boldoggá tegye. Végül is nem ágról szakadt ő, akivel így foghegyről kellene beszélni. Legszívesebben betörte volna a kaput, de legalább rákiáltott volna az alakra, aki időközben köszönés nélkül betette maga mögött az ajtót. Hanem ráébredt, hogy ilyesmivel csak Anikója helyzetét nehezítené, míg a magáén semmit nem javítana, így fogcsikorgatva sarkon fordult.

Kosztagosz úr arra rezzent fel, hogy valaki megfogja a karját. Egy természetes, gyanús külsejű asszonyság tört németiséggel valami ezüstneműt kínált neki. Éktelen düh fogta el, amiért megzavarták. Mély basszus hangján ráripakodott a tolakodóra:

- Hogy merészel megzavarni? Takarodjon innen, vagy rendőrt hívok!

- Na jól van, na, nagyságos úr, nem kell úgy felvágni, megyek már.

Azzal szaporán odébbállt, mert a görög már ütésre emelte vaskos karját. Kosztagosz úr odarendelte a pincérnőt, és neki is alaposan megmosta a fejét, hogy az teljesen belepírult. Szegény, tudta, hogy vendégének igaza van, de hát mit csinálhatna ő, a törékeny nő, ha még a rendőrség sem tud rendet tenni a Váci utcában. Sokan vannak. Persze tisztában volt ezzel a Budapesten gyakran megforduló Kosztagosz úr is, de a gagyizó orvtámadását egyenesen Anette emlékének bemocskolásaként élte meg. Hogy azonban két embert is kiosztott az

ügyben, megnyugodva dőlt hátra kissé kényelmetlen székén, és rendelt még egy whiskyt. Tekintetét ráemelte a szemközti Kleider-Bauer üzlet portáljára, amely exkluzív öltönyöket hirdetett. Pillantása érdeklődve siklott a kirakatra, ám abban csak silány anyagú és kidolgozású divatholmikat látott.

Szegény Kosztagosz akkor Szarvason a lányos háznál tett sikertelen látogatását követő nap sem láthatta viszont Anikót, aki egyre elviselhetetlenebbül hiányzott neki. Másnap a strandról, ahol megint nem tűnt fel a lány, lelkének fájdalmát csillapítandó egyenesen a kocsmába ment, és ott alaposan lerészegedett. Hazafelé menet ráadásul bőrig is ázott, mert időközben akkora vihar kerekedett, hogy ömlött az eső, süvített a szél, és hatalmas villámok cikáztak az égen, mintha az arkangyalok együttes támadást indítottak volna a világ ellen. Kosztagosz kimerülten vonszolta magát ágyba, és lidérces álomba zuhant. Arra ébredt, hogy valaki gyengéden simogatja a karját. Anikó ült mellette. A görög szenvedélyesen megragadta a lány karját, és elkezdte csókolgatni:

- Már azt hittem, többé nem akarsz látni - nyögött fel.

Anikó elmosolyodott.

- Ugyan, te butus - szólt. - Miért ne akarnálak látni? Szolnokra kellett utazzak a fogászatra. Amikor megjöttem, mondták milyen kedvetlen voltál álló nap a strandon, meg hogy onnan nem a táborba tértél, hanem a kocsmába, és záróráig ittál. Aggódni kezdtem érted, és amint tudtam, ide siettem.

A fiú hálásan megszorította kedvese kezét, úgy suttozta:

- Angyal vagy. Köszönöm.

- Nem akarnál esetleg felkelni, és hazakísérni? - érdeklődött a lány.

- De, persze. Csak előbb bújj be egy kicsit mellém az ágyba, hadd szorítsalak magamhoz!

Anikó hamiskásan elmosolyodott.

- Korai volna az még - jegyezte meg.

A következő hét teljes idillben telt. Kosztagosz minden nap találkozhatott Anikójával, s mire elkövetkezett a búcsú pillanata, fülig szerelmes lett a lányba. Megígérte, hogy ír majd levelet, és amint módjában lesz, legalább egyhetes együttlétet szervez Budapesten. Fátyolos reménységgel, de nagy szomorúsággal vált el a kedvestől.

Kosztagosz úrnak nagyot kordult a gyomra - vacsoraidő volt. Fizetett, benézett a szálloda portájára, hogy nem érkezett-e üzenete, majd elindult a Dunacorso étterem irányába. Kedvelte ezt a helyet, amelyet a Kispipa mellett a régi pesti vendéglátás utolsó védőbástyájaként tartott számon.

Kellemes este volt, a nappali hőség megtört, és a Duna felől egyre hűsítőbb légáramlatok érkeztek. A Régiposta utcában egy rikkancs haladt el mellette, és azt kiáltotta:

- Szuronnyal homlokon szúrta magát egy fiatalember! Megjelent a Kurír!

Vásárolt egy újságot, és folytatta útját a Vigadó tér felé. Talált is egy megfelelő asztalt a Dunacorso teraszán, és helyet foglalt. Figyelmesen áttanulmányozta az étlapot, és elégedetten állapította meg, hogy a kínálat a régi. Rendelt egy magyaros vegyes hidegtálat, egy Pethes-levest, amihez velőt adnak és piritóst, meg egy rántott borjúlábat petrezselymes burgonyával, tartármártással. Nem tudta eldönteni, hogy sajttal, vagy esetleg egy parféval zárja-e az étkezést, az ötödik fogás kérdését tehát nyitva hagyta. Kért továbbá egy liter olaszrizlinget, mellé

szódavizet bőven, mert nagy melegben kedvelte a fröccsöt, hiába váltotta ki ezzel némely, magát borszakértőnek tartó ismerőse leplezetlen megvetését.

- A bort kólával, gyömbérrel, vagy almalével keverni valóban ízléstelenség - szokta mondogatni a fintorgóknak - De vízzel! Homérosznál olvasni, hogy a régiek is hígították a bort, sőt a krétai palotákból rengeteg keverőedény került elő, melyekben már ezer esztendővel Homérosz előtt vízzel elegyítették a hegy levét. És hol voltak akkor még a borszakértők, az italozási hagyományok mai kitalálói?

Kosztagosz úr ivott egy pohár fröccsöt, majd belenézett az újságba. A címdoldalon ez állt:

„Tegnap este szuronnal homlokon szúrta magát, és szörnyethalt Görög Rafael. A tizenhét éves gimnazista fiatalember édesanyjával élt együtt. Tette indítéka, és az elkövetés szörnyű módjának oka egyelőre ismeretlen. Az elhunyt édesanyja nem nyilatkozott a sajtónak. A vizsgálat még tart.”

Kosztagosz úr megcsóválta a fejét.

„Ezek a fiatalok néha jó dolgukban nem tudják, mit kezdjenek magukkal” - gondolta. „Nekem is volt rossz napom, de ha nem bírtam elviselni, legfeljebb leittam magam. A másnapi fejfájás azután el is terelte a gondolataimat a bajomról. Ilyet tenni erkölcstelenség, és felelőtlenség! Azzal a szegény anyával most mi lesz?”

Egy kalapos muzsikus lépett hozzá, és fülsértő hamissággal kezdte játszani a Kék Duna keringőt. Kosztagosz a markába nyomott ötven dollárt, és nyomatékosan megkérte, hogy amíg ő itt ül, tegye el a hangszerét. A cigány levette a kalapját, mélyen meghajolt, majd odébbállt. Azóta is rögvést a háta mögé dugja a hegedűjét, és meghajtja magát, ha Kosztagosz úr feltűnik a Duna-korzón.

Megérkezett az előétel, és Kosztagosz úr nagy gonddal enni kezdett. Teljes figyelmét az ételekre összpontosítva, lassú, de határozott mozdulatokkal táplálkozott, mint az olyan emberek, akik számára az evés nem egyszerűen az éhség elverésére szolgál, hanem a magasabb rendű élvezetek közé sorolódván, szinte szertartássá emelkedik. Egy ilyen mágus, ha munkába kezd, sűrögni kezdenek a lustálkodó pincérek, és az addig üres étterem megtelik vendégekkel, akik mind az után érdeklődnek, hogy vajon „az az úr” mit fogyaszt, és a konyhai kifutónak át kell szaladnia a tulajdonos másik éttermébe még vagy húsz előfőzött borjúlábért, amíg a felszolgálók szabadkoznak, hogy sajnos egy kicsit többet kell várni az ételre most.

Az evés mikrouniverzumából a délelőtti jelenés újabb feltűnése zökkentette ki Kosztagosz urat. Már éppen végzett a borjúlábbal, és a méltó záráson törte a fejét, afelé hajolván, hogy mind parfét, mind sajtot egyen, amikor vagy hetven méterrel arrébb, a Duna Marriott szálló mellett szapora léptekkel elhaladt Anette. Kosztagosz sztentori basszusa eldőrdült:

- Anette!

Mindenki felfigyelt a mély, öblös hangra a téren, Anette is, aki egy pillanatra megtorpant, és a görögre nézett, szemében azzal a pillantással, ami undort, közönyt és vágyat egyaránt jelenthet a nőknél. Majd az asszony továbbsietett. Kosztagosz felpattant, és utánairamodott. A pikolófiú üzőbe akarta venni, de a főúr még időben útját állta így szólván:

- Ugyan fiam, a vendég úr még nem rendelte meg a desszertjét.

De Kosztagosz úr nem érte utol Anette-et, pedig vaskos alakját meghazudtoló fűrgeséggel szaladt el a Vigadóig, ott azonban bármerre nézett, nem látta egykori szerelmét. Visszatérve az étterembe megakadt a szeme egy húsz év körüli lányon, aki valószínűleg egy kicsit hamarabb ért a randevú színhelyére. Kontyba fogott barna haja kiemelte arcának finom vonásait, és

hosszította kecses nyakát. Fekete, elől magas nyakú, hátul kivágott, hosszú ujjú miniruhát viselt, fekete harisnyanadrágot és vastagtalpú divatos szandált, ami Kosztagosz urat némelyest a régi görög színészek hordta koturnuszra emlékeztette. A görög visszaült asztalához, és rendelt egy sajttalat, hozzá negyed liter villányi oportót, majd kávét kért, konyakot és szivart.

A kékesen csavargó füstből Anette alakja rajzolódott ki előtte. Tizennyolc éve találkoztak utoljára. Kosztagosz úr üzleti ügyben - vagy éppen annak ürügyén - Krétán időzött. Történt, hogy egy fesztoszi kirándulást követően kedve szottyant fürdőznie a festői matalai öbölben, amelyet északról magas rétegzett mészkőfal határol, és a vize olyan tiszta, hogy még hat méter mélyen is jól kivehetők a kavicsok a tengerfenéken. Kosztagosz úr önfeledten adta át magát a víznek. Imádta a tengert. Mindig mélyen beúszott, és akár órákig is elmaradt. A part felé közeledve azután szívesen búvárkodott, mély lélegzettel nyitott szemmel. Ahogy Matalában, közvetlenül a part előtt kibukkant a vízből, ott volt előtte - Anette! A lány azzal az önfeledt mosollyal köszöntötte, ami csak nők arcán tud megjelenni, ha kedves személyt látnak. Kosztagosz úr is megörült a találkozásnak, olyannyira, hogy semmi lelkifurdalást nem érzett amiatt, hogy négy éve alatt nem sikerült megszerveznie a lánnyal azt a budapesti egy hetes idillt, amelyet a szarvasi búcsúkor, majd későbbi leveleiben sokszor felemlített. A görög pragmatikus ember volt, e véletlen találkoztót kiválóan alkalmasnak vélte arra, hogy mindent bepótoljanak, amit az elmúlt négy évben elmulasztottak. A dolog Anette-nek sem volt ellenére, aki egy rejtvénypályázaton nyerte az utazást, és egyedül tartózkodott Krétán.

Kosztagosz úr Chaniától Agios Nicolaos-ig mindent megmutatott Anette-nek a szigeten. Látni kellett a tróntermet Knosszoszban, a Párizsi Nőt a hérakleióni múzeumban, a gabonasilók maradványait Maliában. Kosztagosz úr igazán élvezte választott szerepét. Magyarázhatott, vezethetett, tolmácsolhatott, szervezhetett, atyáskodhatott, és gáláns lehetett. A lányt kissé idegesítette partnere túlzott gondoskodása. Macskatermészete volt, olykor hízelkedve dorombolt, máskor meg kieresztette a karmait. Azért összességében jól megvoltak. Utolsó este Chaniában, a velencei kikötő egyik hangulatos tavernájában vacsoráztak. Kellemes idő volt, a nappali hőség megtört, és a Krétai-tenger felől egyre hűsítőbb légáramlatok érkeztek. A rakpartnak ütköző hullámok halkán loccsantak, tetejükön sejtelmesen táncoltak az utcai lámpák és az éttermi gyertyák fényei, távolabb, az öböl túlsó partján a Janicsárok Mecsetjének körvonalai váltak el a velencei erőd magasló várfalának sötétjétől. Kosztagosz úr egy jókora rostonsült homár farkából szedegette ki a legízletesebb falatokat. Anette már végzett a rántott fésűkagylóval, mást nem is igen kívánt, kevés étellel beérte. Kortyintott egyet vilanai rozéval telt poharából, majd hangjában némi fátyolossággal így szólt:

- Olyan jó volt ismét veled.

Kosztagosz úr bólintott, maga is kortyolt a borából, majd folytatta az evést.

A lány hangja ismét felcsendült:

- A levelezésünk alatt egyre jobban zavart, hogy mást szeretek, és mást ölelek. Gondolom, ezzel te is így voltál.

Kosztagosz úr megint bólintott, bár a lelke mélyén tudta, hogy amikor mást ölelt, Anette eszébe sem jutott, és biztosra vette, hogy a lány is csak a levélírás ábrándos hangulatában hiányolta őt. Kosztagosz úr akkor még nem ismerte eléggé a nőket.

- Szeretlek, Konsztantinosz.

Most már megszólalt a görög is:

- Én is szeretlek, Anette.

Megfogta a lány kezét. Hosszan egymás szemébe néztek, pupilláik mélyén ott izzott a vágy. Azután Kosztagosz úr folytatta az evést. Amikor végzett, javasolta, hogy desszertre menjenek át abba a hangulatos kávéházba a Tengerészeti Múzeum közelében, amelyre a vacsora előtti séta közben figyeltek fel.

- Jó ötlet - hagyta helyben a lány. - De tudod kedves, hogy én nem nagyon ehetek édességet.

- Miért nem?

- Mert az elősegíti a fogaim romlását.

- Igen? - csodálkozott el a görög.

- Hát már elfelejtetted, amikor Szolnokra kellett utaznom fogászatra?

- Hogy felejtetted volna? Azt hittem, már nem akarsz többé látni, és bánatomban elmentem a kocsmába.

- Tudod, hogy, abban az időben eléggé hullott a hajam, mindenféle vizsgálatokat csináltak rajtam, majd kiderítették, hogy a fogaimmal van baj. Be is tömtek egy csomót, de mondták, hogy elég rossz minőségű a fogaim anyaga, ezért lehetőleg tartózkodjam az édességektől.

- Igen.

Kosztagosz úr nem emlékezhetett arra, amit a lány soha nem említett. Ráadásul Anette ezidáig válogatás nélkül fogyasztotta az agyoncukrozott görög desszerteket. Ám a férfi nem sokat törődött a dologgal, mely az érthetetlen női logika megnyilvánulásának tetszett. Már éppen indult volna, amikor egy helybeli asszony öngyújtóval ajándékozta meg, majd elé tett egy levelezőlapot, amelyre három nyelven felírták, hogy a pénzadományt nem utasítják vissza. Kosztagosz úr szellemesnek tartotta a koldulás e formáját, és ezer drachmával jutalmazta az asszonyt.

A kávéházban Kosztagosz úr igyekezett olyan asztalt találni, amely az öböl felé néz, bár már az étteremben észrevette, hogy ez a szempont Anette-et egyáltalán nem érdekli. Sárgadinnyét és pezsgőt rendelt.

- Remélem, jól választottam, kedves - szólt a görög, azzal megsimogatta a lány karját.

- Igen - válaszolt a lány. - Bár azért megkérdezhettél volna, hogy mit szeretnék.

Kosztagosz urat feldühítette ez a nyegle válasz.

„Nem igaz, hogy ez a kislány igénytelenségében ennyire ne vennie észre a másik gondoskodó igyekezetét” - gondolta.

- Szeretsz még? - kérdezte Anette.

A görög bólintott:

- Igen.

Megjött a desszert. Enni kezdtek.

- Lehet, hogy gyerekem lesz tőled - jegyezte meg ártatlanul Anette.

Kosztagosz úr meglepetésében majdnem lenyelte a villáját.

- Azt hittem, örülni fogsz a hír hallatán - csacsogta a lány.

A görög döbbenten keresgélte a szavakat.

- Hogy-hogy? - nyögte ki végre.

Anette nem késlekedett a válasszal:

- Tudod, drágám, én már nagyon vágyom egy gyerekre, és azt szeretném, ha te lennél az apja.

Hosszú csönd következett. Kosztagosz úr fejében indulatok, meglepetések, mély elhatározások keveredtek egymással. Végül nem tudott okosabbat mondani, mint ilyenkor a legtöbb férfi:

- Drágám, nagyon szeretlek, de nem vehetek el feleségül.

Anette szemében gyűlölet villant, úgy vetette oda:

- Nem kértem, hogy elvégy feleségül, Kosztagosz.

- Hát persze, de ez természetes lenne ilyenkor. Csakhogy az én helyzetemben... Állandóan utazom. Tulajdonképpen nem is tudom, hol van az otthonom. Budapesten? Athénban? Gibraltárban?

Anette megborzongott. Végtelenül elhagyatottnak érezhette magát.

- Menjünk, fázom - mondta csendesen.

- Természetesen a gyermek felnevelésének költségeit vállalom - jelentette ki ünnepélyesen Kosztagosz úr, azzal magához intette a pincért.

Többé nem találkozott Anette-tel. Nyolc hónap múlva levelet kapott tőle, hogy hamarosan megszül, és ha a baba fiú lesz, az egyik arkangyalról nevezi el. Kosztagosz úrnak éppen nem volt ideje válaszolni, de küldött ötezer dollárt. Azóta nem tudott semmit sem Anette-ről, sem a gyerekekről.

Elfogyott a kávé, a konyak, és a szivarból is alig volt már, de a fekete ruhás lány még mindig ott várakozott a Vigadó téren. Most már ideges rángások futottak át a nyakán, és félpercenként megnézte az óráját, mint akinek nagyon sokat késik a partnere. Kosztagosz úr megsajnálta a lányt, odalépett hozzá, és megszólította:

- Kisasszony, ne haragudjon, hogy ismeretlenül önhöz lépek. Kérem, üljön oda az asztalomhoz, és fogyasszon el velem egy italt. Lehet, hogy akire vár, még sokat késik, kár itt toporognia.

A lány meglepődött azon, hogy egy idegen milyen jól átlátta tipródása okát, sőt, egy kicsit el is szégyellte magát. Ugyanakkor jól esett neki az illedelmes és választékos hangnem, amelyhez foghatót manapság már csak régi filmekben hallani. Végigfuttatta pillantását az ismeretlen, és egy határozott tekintetű, választékosan öltözött vaskos férfit látott, maga előtt. Elfogadta a meghívást. A görög rendelt neki egy pohár sherryt, magának pedig még egy konyakot.

- Több mint fél órája várok rá - kesergett a lány. - Egyre többet késik.

Kosztagosz úr részvevően bólogatott, és közben szakértő pillantásokkal méregette a lány fekete harisnyás lábait. Megérkezett az ital. Kosztagosz úr megemelte a poharát, és így szólt:

- Engedje meg, Konsztantinosz Kosztagosz.

- Hatházy Katalin - mondta a lány mosolyogva.

Koccintottak.

- Jaj de finom, ilyet még nem is ittam - lelkendezett Katalin. - Mi ez?

- Ez a sherry vagy jerez - mondta Kosztagosz úr - Garvey's cream. A legédesebb fajta. A spanyolok olorossónak nevezik, mert a színe mélyvörös, mint az olaj.

- Honnan tudta, hogy az édeset szeretem?

- A nők többnyire az édeset szeretik.

- Maga ugye sokat tud a nőkről?

- Ezt a nőknek kell megállapítania.

Felnevettek. Ekkor egy kissé idétlen, butikból öltözködő, rágógumit csócsáló fiatalember lépett hozzájuk, akiből tizenkettő egy tucát a pesti utcán manapság.

- Helló Kati - szólt a lányhoz. - Na, mehetünk.

Ekkor eldördült Kosztagosz úr öblös hangja:

- Hogy nekem nem köszön fiatalember, noha egy közös ismerős társaságában lel, azt különösen nem nehezményezem. De hogy több mint fél órát késett egy randevúról, és még csak elnézést sem kér a barátnőjétől, az botrányos.

- Te, Kati, ki ez az alak? - kérdezte a fiatalember. - Na mindegy, gyereünk.

Kosztagosz úr felállt, és közelebb lépett a fiúhoz.

- Magához beszéltem, uram. Egy találkozási a férfi mindig öt perccel korábban érkezik, míg a nő akár tíz percet is késhe. Jegyezze meg. És most kérjen bocsánatot a barátnőjétől, akit megsértett.

A fiatalember nem vehette igazán a lelkére Kosztagosz úr feddését, mert így válaszolt:

- Na, kopjon le apuskám, a lovagkornak vége. Gyere Kati.

A lány felállt.

- Egy pillanat - vetette közbe Kosztagosz úr, és visszakézből akkora pofont kevert le a fiúnak, hogy az felbukott. Ekkor lehajolt, és jobbájával felemelte áldozatát. Mélyen a szemébe nézett, úgy mondta:

- Nézd fiacskám, a lovagkorról én nem kezdek veled vitát, ebben nekem te nem vagy partner. De addig nem eresztelek, amíg bocsánatot nem kérsz a barátnődtől.

- Ne haragudj Kati - hörögte kelletlenül a fiú.

Kosztagosz úr elengedte áldozatát, és lezárta a történeteket:

- Ma tanultál egy kis tisztességet, barátom. Vigyázz, embereld meg magad, és szeresd sokkal jobban ezt a lányt, mert jelenleg méltatlan vagy hozzá. Hölgyem, ha még rendelkezésére állhatok, a Taverna szállodában megtalál.

A fiatalok elmentek. Kosztagosz úr ivott még egy konyakot, azután rendezte a számláját, és sétálni indult. A Duna parton elment a Lánchídig, átballagott a budai oldalra, majd az Erzsébet hídon visszatért Pestre. A Szabadsajtó utcába érve nyugtázta, hogy a korábbi John Bull pub helyén kínai étterem nyílt.

„A helyiségeknek is megvan az evolúciója” - morfondírozott. „Mennyire felháborodunk, ha bezár egy régi, megszokott üzlet, hogy valami újnak adja át a helyét. Pedig akkor nem reklamáztunk, amikor a gyertyáról áttértünk a gázvilágításra, a gázzal pedig a villanyra.”

A Szabadsajtó utcából hamar a Taverna szállóba ért. Hatházy Katalin ott várta a portán. Örömmel köszöntötte a lányt, bekísérte a Zsolnay cukrászdába, ahol megkérte a felszolgálónőt, mindenben tegyen a kisasszony kedvére, majd elnézést kért a lánytól, amiért magára hagyja, amíg megnézi az üzeneteit a portán. Meglepetésére a portás egy újságpapírba tekert csomagot tett elé. Felment a szobájába. A csomagban pénz volt, amerikai dollár. Ahogy fel-emelte a pénzköteget, egy újságcikk ötlött a szemébe. A cikk úgy kezdődött, hogy előző este szuronnal homlokán szúrta magát egy fiatalember. Újból elolvasta a szöveget. Lassan haladt,

feszült figyelmében minden szót külön értelmezve. Megremegett. Egy hétköznapi tragédia időben szétfolyt szálai szörnyű módon fonódtak egymásba. Ismét felrémlett előtte a gyászruhás Anette alakja. Ez itt a kezében alighanem a neki küldött ötezer dollár kamatostul. Valóban, egy kézzel írott kimutatás is előkerült, mely szerint a pénz éppen kilencezer-hétszáznegyven dollár, amiből négyezer-hétszáznegyven, négy százalékos kamatlábbal számítva megfelel ötezer dollár tizenhétéves hozamának. Kosztagosz urat kiverte a verejték. Rafael a fia! Azazhogy, a fia volt. Ernyedten hanyatlott hátra foteljében. Szívében ismeretlen fájdalom lüktetett. Gondolatai rendezetlenül cikáztak, ajkára fájdalmas szavak tolultak, melyek értelmetlen hangok fulladozó bugyborékolásába haltak, hol hóhullámok öntötték el, hol vacogni kezdett. Percek teltek el így, borzalmas gyászban, reménytelen ürességben. Csak ült, ült, és nem tudta, mihez fogjon. Azután ujjai táncolni kezdtek, és - azzal a kereskedői reflexióval, amely végül minden szeretetet átáramoltat a pénzre - elkezdte olvasni a bankjegyeket.

Budapest, 1997

Rigoletto

Megjelent az „Ezredvég” irodalmi, művészeti és társadalomkritikai folyóirat
XIII évfolyam, 5. (2003. májusi) számában.

La donna è mobile. Ennyit tudok olaszul. Különb, azt jelenti, hogy az asszony ingatag. A mantovai herceg énekli ezt a *Rigolettó*ban. A kedvenc operám. Az Aidát is szeretem, nagyon klassz a bevonulási induló, de annak a szövegét csak magyarul tudtam megjegyezni. Hanem, amikor felcsendül, a la-don-ná-é-mó-bi-le, la-lá-lá-lá-lá-la-la, el is érzékenyülök. Mert ugye, ez a dallam hallatszik, amikor Gilda a gyilkos tör elé veti magát, hogy megmentse az őt elcsábító herceget. És a szegény nő meghal, az a rohadt herceg meg éli világát, és énekli, hogy a nők ingatagok. Köszönöm szépen.

Egyébként a nők tényleg ingatagok. Eddig legalábbis minden barátnőmet megingatta az operába járás. Először csak kifogásokkal huzakodtak elő, hogy az ismerőseik, szüleik épp ugyanarra az estére szerveztek ezt meg azt, amikor az előadás volt, de végül mindegyiknél kibújt a szög a zsákból. Hajni bírta legtovább, egy elvált asszony, ő már tudta, hogy nem olyan egyszerű a férfakkal, mint némely kislány képzelet, mindenben a kedvemet kereste, én is nagyon csíptem, leszoktam miatta a dohányzásról, az ivásról, de három év után csak előjött ő is a fárbával, hogy mennyire utálja az operát, szokjam le arról is. De az életről nem lehet leszokni. Mert az opera - akkor jöttem rá, amikor Hajnival is szakítottam -, nekem maga az élet.

A szocializmusban kezdtem operába járni. Ma azt mondják, hogy az előző rendszerben mindenki szemét volt, ügynök meg belügyes. Akkoriban azt hallgattuk, hogy milyen rohadtak a kapitalisták, de mi a jövőt építjük, és tervek kellene. Mindenesetre a vállalat szervezési elvtársnője nem *győzte* nyomni nekem a megmaradt ingyen operajegyeket. A végén annyira megszerettem a dolgot, hogy akkor is elmentem, ha senki sem tartott velem a brigádból, sőt, az is előfordult, hogy még fizettem is. Persze, kezdetben annak nem örültem annyira, mert tíz üveg Köbüki árából voltam bent.

Endre, a barátom azért legtöbbször velem jött. Egy brigádban dolgoztunk, ő, a hegesztő és én, a szerkezeti lakatos. Jók voltunk, még Nyugat-Németországba is kimehettünk, de én fél évnél nem bírtam tovább. Nem a német miatt, az ember hamar megtanulta, hogy *Bier* meg *Eisbein*, hanem hiányzott az opera. Mert a kapitalizmusban az aztán nem tíz üveg, de legalább két láda sör árában volt. Offenbachból, ahol dolgoztunk, ráadásul kétszáznegyven kilométert kellett volna utaznunk Nürnbergbe, a legközelebbi rendes operaházig, oda-vissza az már négyszáznyolcvan. Offenbachot pedig a reneszánsz kastélyával, a nyomdatörténeti kiállításával és a táskamúzeumával már az első héten kivégeztük Endrével. Szóval, amikor a szerződés lejárt, én hazajöttem. Endre még kiment három évre. Látszik is a különbség, nekem egy kis telkem van Dunavarsányban, ő meg egy kétszintes családi házat épített Harasztiban, és állólámpás Mercedesben fuvarozza a családját huszonöt év elteltével is.

De én ezalatt a három év alatt, amíg Endre esténként a németekkel ivott a kocsmában (de jó a sörük, istenem, ha egyszer a Köbüki gyár vezetői is kimennének oda, elsírnák magukat!), operába jártam. Operába, ahol annyira el tudok felejteni mindent, király leszek Fülöppel, Macbeth-tel, Borisszái, intrikus don Basilióval, Biberachhal, Jágóval, dühöngő örült Otellóval, Saloméval, Jóséval, könnyezve meghalok Mimivel, a Traviátával és Gildával.

Ha kint vagyok a telken - amikor csak tehetem, kiszabadulok a Kresz Géza utcai garzonból - az előző napi előadáson elmélkedem, vagy már a következőt várom izgalommal, hogy milyen lesz Tatjánaként Tokody Ilona után Pitti Katalin vagy Bánk szerepében Simándy helyett Molnár András. De már nem csak ezen gondolkozom. Hogyan születik meg ennyi szép dallam egy operaszerző fejében? Kezdetben persze azon törtem a fejem, miből lesz egyáltalán az opera, erre azonban hamar megtaláltam a választ, mert csak összerendezik az életből vett történeteket, amelyek félhülye királyokról, politikusokról és bűnözőkről szólnak, és már kész is a szöveggönyv. De vajon a dal miből lesz? Hogy magyarázhatnám meg a barátnőmnek - ha lesz, mert régóta nincs, hiszen az én szerelmeim Házy Erzsébet, Sass Sylvia, Hamari Júlia, Csavlek Etelka, Kertesi Ingrid, de csak mint Erzsébet, Delila vagy Oscar, mihelyt lelépnek a mindent jelentő deszkákról, elveszítik a varázsukat -, vagy Endrének, hogy honnan veszi a szerző a szebbnél szebb nyitányokat, kórusokat, áriákat, mondjuk, azt hogy la-lá-lá-lá-lá-la?

Nemrég éppen a bódét festettem - háznak nem igen nevezném, épp -, hogy elfér benne az ágy, a kempingasztal két székkal és a főzősarok, de azért takaros, főleg kívülről -, amikor egy rigó szépen elfütyülte a mantovai herceg áriájának dallamát. La-lá-lá-lá-lá-la-la, éppen csak a szöveget nem mondta: „*La donna è mobile.*” Persze, lehet, hogy mondta - rigó nyelven. Lehetetlen! Agyamra ment az opera, gondoltam, képzelődöm! Ha nem tudok aludni éjjel, akkor is dallamok cikáznak a fejemben, meglehet, hogy az első koratavaszi meleg napsütésben elbóbiskoltam egy kicsit. Nyugodtan dolgoztam tovább. Mintegy húsz perc múlva megint felcsendült a dallam. Majd öt perccel később egymás után kétszer is. Megremegett a kezemben az ecset. Istenem, a zeneszerző lekottázza a madarak feleselését, abból lesz az ária! Sürgősen meg kell tanulnom kottát írni! Igen, az ég zengése és a szél zúgása adja a nyitányt, a tücsökzenéből, a lombsuhogásból lesznek a kórusok. Ó, milyen egyszerű! Az opera a természet maga, mi más?

Aznap este felültem a bringára, átkarikáztam Endréhez és izgatottan elújságtam nagy felfedezésemet.

- Ezért kár volt átjönnöd - mondta. - A madarak könnyen leutánozzák a hallott dallamokat.
- Azt akarod mondani - kérdeztem -, hogy az én rigóm már hallotta ez az áriát mondjuk, a rádióban?
- Itt falun mindenki kiakasztja a rádiót a kertbe.
- És az nem lehet, hogy Verdi tényleg egy rigótól hallotta a *Rigoletto* dallamát?
- Ugyan, ki tojta az első tojást?

Tényleg, ki írta az első zenét? A hang vezette a tollat, vagy a toll teremtett addig nem létező hangzást? Teljesen kétségbe esve jöttem el Endrétől. Jó, sok mindenben okosabb nálam, de zenei kérdésekben eddig soha nem vitatkozott. Ekkora marhaságot mondtam volna? Vagy ez az egész zenei világ annyira csak a hozzám hasonló idióták szórakoztatására szolgál, hogy minden kérdés értelmetlen, amely vele kapcsolatos?

Olyan lennék, mint Rigoletto, aki azt hiszi, valami nagy tettet hajt végre, amikor elveszejtí az álnok herceget, és végül csak a saját lányát sikerül meggyilkoltatnia? De én nem veszejték el senkit, hacsak nem saját magamat. És az a sok ember, aki megírja az operát, elénekli, lejátssza, vezényli, az mind felemészti magát? Hát nem emészt-e fel bennünket az élet is? Lehet, hogy minden ingatag ezen a világon? Vagy mégis Endrével van a baj?

Alig várom, hogy leteljen a nyári szünet, és megkezdődjön a szezon. Most már annyiba kerül a jegy, mint két láda sör, minden pénzem arra megy. De mi másra volna szükségem, mint arra, hogy meghallgassam zenébe foglalt ábrándjaimat, ha már én nem tudom megírni őket? A rigó lekottázott dalától a nagyoperáig olyan hosszú út vezet, amelyet én már nem járhatok be. De most, hogy legutóbb találkoztam Endrével, tudom, elég, ha az ember látja az utat ott, ahol mások előtt az üresség tátong csupán.

Budapest, 2003

Szerelem

*Megjelent az „Ezredvég” irodalmi, művészeti és társadalomkritikai folyóirat
XII évfolyam, 2. (2002. februári) számában.*

Ma megint eljön. Mindig eljön. Pontban negyed négykor. Izgatott vagyok. Izgatottabb, mint máskor. Ma valami történni fog. Ma valaminek történnie kell. Valaminek, ami ezt a napot meg fogja különböztetni a többi naptól. Valaminek, ami ezt a minden nap ismétlődő negyedórát még csodálatosabbá teszi. Talán ma nem csak negyedóra lesz. Többnek kell lennie. Persze nem azért, mert elégedetlen lennék. Sőt. Ez a negyed óra az egyetlen fénysugár az életemben. Ezen a negyedórán kívül nincs semmi, amire egy nap érdemes lenne emlékezni. Még akkor is, ha voltaképpen nem történik semmi. Lényegében semmi. Lényegében minden.

Öt éve dolgozom a gyárban. Ő néhány hónapja. Hogy pontosan mióta, nem tudom. Ő sem tudhatja, hogy én mióta vagyok itt. Néha magam sem tudom. Sejtelmem sincs, hogy melyik részlegen dolgozik. Mint nő biztosan könnyű munkát végez. Én nehéz munkát végzek. Én férfi vagyok. Vagy legalábbis az szeretnék lenni. Mert már régóta élek egyedül, hogy ebben épp úgy kételkedem, mint minden másban. Vasalás közben, vagy ha mosok, sokszor úgy érzem, lakik bennem egy nő is. Persze ritkán vasalok. Hová is kellene vasalt ing? Mosni viszont gyakran kell. De benne nem kételkedem, bár, hogy mikor jött, nem tudom pontosan. Egyszer csak itt volt a gyárban. Végül is azóta létezik, hogy észrevettem. Más, mint a többi nő. Azt hiszem ő is másnak tart, mint a többi férfit. Finomabb, mint mások. Mindig finom nőről ábrándoztam. Lehet, hogy ő meg olyasvalakiről álmodozott, mint én. Bár hogy milyen vagyok, igazán nem tudom.

Amikor észrevettem, hogy mindig délután negyed négyre ér be, negyed négykor én is bent voltam. Bár lehet, hogy én érkeztem mindig negyed négykor, és ő vette észre ezt a szokásomat, amiről nem tudtam, és alkalmazkodott hozzám. Nem emlékszem igazán, hogyan volt korábban az idővel. Egyáltalán semmire nem emlékszem, ami korábban történt, vagy öelötte. Talán csak arra, hogy szerettem egyedül zuhanyozni, meg hogy a gyárban dolgoztam. De hogy mindez miért volt, fel nem foghattam. Most már tudom, hogy ő miatta. Amiatt a negyed óra miatt. Mindössze negyed óra. És mindig ugyanakkor. Én csak ezt a negyedórát várom minden nap, amióta először nyitottuk meg egyszerre a zuhanyzó csapját. Ő a női, én a férfi tusolóban. Közöttünk fal emelkedik. Közös fal, felül egy szellőzőnyílással. Azon át a legkisebb zörej is hallatszik. Ő pedig nem trappolt, caplatott, csoszogott, mint a többi, hanem halkan suhant. Nem fröcsködő csapkodással hordta hajlataiba a vizet, hanem szelíd mozdulatokkal. Nem kolbász és cigarettafüst áporodott szaga dőlt belőle, hanem illatos volt, még mielőtt magára kente volna a rózsaszagú szappant. A hangja, nos a hangjával egy kicsit zavarban vagyok. Nem krákogott, nem is danolászott, csak finoman sóhajtozott, és halkan nyögött. Mindig egyedül zuhanyozott. Mindig egyedül zuhanyoztam. Vagyis mindig egyedül zuhanyoztunk negyed négytől fél négyig. Ha kopogtam, kopogott. Ha megsimogattam a falat, megsimogatta ő is. Ha átfrocskoltam egy kis vizet, visszafröcskölt ő is. Ha felsóhajtottam, felsóhajtott ő is. Ha felnyögtem, felnyögött ő is.

Soha nem beszélünk. Soha nem tudtuk szavakba önteni azt, ami köztünk történik. Soha nem tudtuk, mi történik közöttünk. Soha nem tudtuk, történik-e közöttünk valami. Csak azt éreztük, hogy ez a mindennapos együttlét nekünk nagyon jó, és így jó, hogy titok fátyolozza. Ha mindent érezni vélünk a másikról, és hogy minden lehet a másik.

Ma nem csak negyedóra lesz. Többnek kell lennie. Esetleg húsz perc, talán fél óra is. Sőt, ma megszólítom, istenem, megszólítom. Egész nap ezen gondolkoztam a műhelyben. Kérdezték is, hogy mi van velem. De engem nem érdekel, hogy mit kérdeznek. Én ma találkozót kérek tőle. Úgy ver a szívem, ahogy kölyökkoromban vert utoljára, amikor az első lánnyal megismerkedtem. Én ezt nem bírom tovább. Én nőre vágyom, és megőrülök, hogy a fal mögött egy valódi nő van. De milyen lehet? Biztos takaros, finom teremtés. Nem lehet más! De már negyed négy van, éppen itt az idő. Gyorsan a zuhany alá. Hogyan, ő nem jön? Mi történik odaát? Semmi nesz. Várok. Bizonyára hamarosan itt lesz. Talán valami közbejött. Eddig nem jött közbe semmi. Nem, mindjárt itt lesz. Itt kell lennie. Biztosan ő is kíváncsi, meg akar ismerni, neki is csak élő férfi kell, nem holmi fal. Ahogy én, nyilván ő is az igazi ölelésre vágyik, a szerelemre. Biztos neki is elege van a sóhajtozásokból, a nyögésekből, a falrapuszikból. Vagy talán azért nem jön. Fél, hogy nem tud majd szeretni, ha megismer? Lehet, hogy nem jön többé?

*

Nem jött azóta sem. Elmúlt az idő. Újabbán a munkásokkal együtt zuhanyozom, akkor amikor odaát a munkásnők csapata üt zajt. Állandóan a munkásnők között ténfergek a gyárban. Figyelem a járásukat, szagolgom, hallgatom őket. Ha odakint rózsát látok valami virágosnál, vagy parasztasszony kezében, messze elkerülöm. Nem akarom becsapni az orrom. Az igazi rózsairat nem a virágból árad.

Budapest, 2000

Tér

Hersényi Péternek

A tér az idővel együtt az anyag létezésének alapformája, filozófiai kategóriaként az állandó mozgásban lévő anyagi jelenségek, folyamatok objektív egymásmellettségét és távolságát jelöli. Ellentmondásos természetű, mert véges egységek végtelen láncolatából áll, ezért a folyamatosság, egyszersmind a megszakítottság is a sajátja.

Ezerkilencszázötvenhárom március hatodikán, a Dékány utca egyes számú ház padlásteréből a tetőre lépve Vörös Béla látta mindezt, ha lenézett a Moszkva térre. Vörös, a Fővárosi Kéményseprőipari vállalat fizikai állományú dolgozója végigengedte a golyót a kéményen, majd drótseprőjével kezelésbe vette a kémény torkát. Szerszámát ütemesen sikatolva tapasztalati ismereteket gyűjtött az anyagi lét tér és idő melletti további sajátosságáról - a mozgásról. Most azonban abbahagyta a műveletet, mellényzsebéből egy laposüveget vett elő, meghúzta, letelepedett a kémény szélére, és rágyújtott, elvégre neki is jár a szakszervezeti szünet. A térre süllyesztette pillantását.

Ott hangyaméretűvé zsugorodott emberek jártak-keltek, amely mozgás innen föntről inkább zsongás látszatát keltette, mintha azok a lények ott lent valóban egy óriási - talán még a Moszkva térnél is nagyobb - hangyaboly dolgozói lettek volna. Mindenki sietett vagy legalábbis tempósan lépdelt. Valami nagy tervszerűség cselekvő részesei voltak mindahányan, és e folyamatban egy percnyi késlekedés is végzetes lehetett. Svájci sapkájukat mélyen homlokukba húzva, lódenkabátjukat összezárva szaporázták lépteiket a Moszkva tér népei, miközben a megafon vidám munkásmozgalmi dalokat bömbölt feléjük, hogy jó kedvre derítse őket. Vörös elszívta a cigarettáját, és az utca felé pöckölte. A cigaretta azonban letért számított rőppályájáról, és beesett az egyik erkélyre a második emeleten, ahol egy kisgyermek játszadozott fa teherautójával. Az arca mellett elrepülő izzó tárgytól megriadva Péterke a kelleténél nagyobbat taszított a játékszerén, ami lebillent az erkély széléről. A gyermeket nem elégítette ki az a körülmény, hogy a mozgás egy új változatával, a szabadeséssel ekképp megismerkedhetett, és játéka elvesztése fölött érzett keserűségében sírva fakadt.

Hirtelen leállt a zene, és a megafonba egy komor hang lassan, tagoltan azt mondta:

- Megszakítjuk adásunkat. Sztálin elvtárs meghalt. Egy perces néma gyásszal adózzunk emlékének.

Megmerevedett a tér. Mindaz a sietség, amely az előbb látható volt, most néma céltalansággá változott. A tizenkettes busz indító csengője éppen felhangzott, de a kalauz gyorsan lekapcsolta. A virágáros visszahuppantotta a megrendelt szegfűt a vázába, úgy vágta magát vigyázzba. A trafikos gyorsan eldobta a cigarettáját, szinte a sepregetést éppen abbahagyó utcaseprő lába elé, de az sem hajolhatott le a váratlan ajándékért, amíg le nem telik az egy perc. Péterke pedig keservesen zokogott. Hangja eljutva a kalauz, a trafikos, a virágáros és a szemetes fülébe, tovább súlyosbította a gyászt.

- Melyik nyavalyás pöckölte az erkélyre a csikkjét? - harsant fel egy erőteljes női hang. - Nem tud vigyázni? És ha kiégeti a gyerek szemét? Hogy milyen emberek vannak manapság!

Vörös úgy a bemondás, mint a kiszólás következtében meredten állt a tetőn. Igaz, még soha nem gondolkozott azon, mit is jelent számára Sztálin elvtárs. Négy évvel azelőtt a vállalatnál alaposan leszorították a normát a kollégákkal, hogy minden brigád kiváló eredményt érjen el a Sztálin elvtárs hetvenedik születésnapjára rendezett munkaversenyen. Azt követően azonban

folyamatosan elvárták tőlük a tervtúlteljesítést, úgyhogy most már majdnem annyit kellett dolgozniuk, mint amire képesek voltak. Ez az ügy tehát valamiképpen összefüggésben állt Sztálin elvtárrsal. De azt végképp nem gondolhatta meg Vörös, hogy mit jelenthet számára Sztálin elvtárs halála, mert ennek a bekövetkeztére senki nem gondolt. A rendszer működésével teljesen összeegyeztethetetlennek tűnt, hogy Sztálin elvtárs meghaljon. És most Vörös mégis néma vigyázzban állt a Dékány utcai ház tetején, csakúgy, mint minden ember odalent a téren.

Ekkor, a metafizikus tér túloldalán feltűnt egy mozgó objektumláncolat, azaz egy babakocsit toló anya, aki - mint azt Vörös jól látta - a tizenkettes busz felé igyekezett. Mint a szpartakiád óriás műlesiklószámában a szovjet síelők, oly ügyességgel cikkcakkozott a panoptikumi figurák közt a fiatalasszony. Talán nem hallotta volna a megafont, részleges vagy teljes halláskárosodás okán, vagy nem akarta hallani, vagy egyenesen kapóra jött neki az anyag természetének ama sajátossága, hogy Sztálin elvtárs meghalt, mert így a megszakított idejű térben éppen végrehajthatta azt az egységnyi mozgást, mely által elérhette a buszt, hogy az egyed-, törzs- és társadalmi fejlődés érdekében kisbabáját mielőbb megszoptathassa?

Nem tudni. Annyi bizonyos, hogy Vörös, a kéményseprő végtelenül elcsodálkozott a történeteken, egészen megfélekezett laposüvegéről, és hosszú ideig bámult a gyász, a néma vigyázzállás végeztével felbolydult teret elhagyó tizenkettes busz után, amelynek a hátsó ajtaja kis híján rácsukódott egy babakocsira.

Budapest, 1998. szeptember 14.

Zombi

Bartha Antalnak

- Öreg vagyok, nem zavarok, három.

Már csak három nap, és nem lesz ébresztő, reggeli torna, gázálarc, menetgyakorlat, krumpli-pucolás, őrség, irányított szabadidő, stokizás, körletszemle, takarodó, Csőke százados, Pati hadnagy és Zsuffa törzsőrmester. Már javában tartott a leszerelés előtti összetartás. A szobában csak úgy gomolygott a füst, de ki törődik ezzel ilyenkor? Ha az ügyeletes bejön, őt is megkínálják.

- Az milyen volt, amikor Beregdi tizedes bedobta a gumikacsáját a körlet közepébe, és így szólt, hogy addig öntsék a vizet a kopaszok, amíg a kacska nem úszik?

- Viszont nem ultrázott be, nehogy a lüg tönkretegye a kacska tollait.

Általános derűltség.

- És Pilhál szakszi, a konyháról?

- Ne is mondd, öcsém. Annak a kezében viszont állandóan remegett az ultra. A mosogatáshoz sem adott, hogy több jusson a köre. Onnan lehetett tudni, hogy előző nap ő volt az ügyeletes, ha valaki nem látta volna a gizda arcát, hogy a legénységi konyhán síkosak maradtak a tányérok.

- A tányérok? A teásbögrék. Reggelente zsíros volt a tea.

- Engem meg egyszer bezárt a hűtőkamrába. Ha nem csúszik le az egyik félsertés a kampóról, lehet, hogy meg is fagyok.

- Miért? Belebújtal a bőrébe?

Nagy nevetés.

- Dehogy! Mire visszaakasztottam a kampóra, teleizzadtam a gatyámat is. Nem mindenki olyan tagbaszakadt barom, mint te.

- De te, Kőíró, ne nagyon sírjál, mert rögtön az újonc után bekavartad magad az irodára, ahol te lettél a király.

- Csak hozzánk képest. Akkora király, mint Zoltics, az öreg írnok ő sosem lett. Ahhoz még Csőke százados is kopogtatva ment be.

- Persze, mert ő írta az angol leckéit.

- Mindegy, hogy miért, így volt.

- Lényeg az, hogy Kőírónak az újonc után soha nem volt dolga Pilhállal.

- Annyit azonban senki nem volt konyhaszolgálaton, mint Zombi.

- Legalább háromszoros Kiváló Krumplihaj Cibáló kitüntetést érdemelne.

- Csórikám mindig Pilhált fogta ki.

- Akkor Érdemes Ultrabénás.

- Egyszer lehányták a Pilhált. Hátral szállt le a buszról, és épp akkor ért a középső ajtóhoz, amikor az kinyílt, és valaki hatalmasat könnyített magán, teljesen betérítve a szakszit.

Óriási hahota.

- Mire a csóka egyáltalán felfogta, mi történt, az ajtó szépen becsukódott, a busz pedig tovább ment. Hanem, ahogy jött be a laktanyába, és felháborodva rinyálta, mi történt vele, egy sem volt, aki megsajnálta volna, mindenki a szemébe röhögött.

- Én meg sose felejttem el, amikor Zsuffa főtörzs összeszedette velünk a leveleket és ágakat az ezredtörzs előtti erdőben, mert jött valami pizsamás a hadosztálytól. Elmagyaráztam neki szépen, hogy a levél és az ág, ha lehullik a fáról az nem olyan mint amikor a tiszt lakótelepen eldobják a konzervdobozt, hanem természetes bomláson megy keresztül, és szép lassan összekeveredik a közettörmelékkel, szemcsékkel, gazdagítja a szerves rétegeket, és így alakul ki a hazánkban legáltalánosabban jellemző, átlagosan ötven-hatvan centiméter vastagságú barna erdei talaj, mely mezőgazdasági művelésre igen alkalmas. Ő ezt érti, mondta erre Zsuffa főtörzs, de szedjük össze a leveleket és az ágakat az erdőben, mert az a parancs.

- Azért első időszakban te is jó néhányszor bekavartál Zombinak, Kőíró! „Ha nem pucolod ki a géppisztolyom, én pucolok ki az előjegyzésből!” vagy „Ha megtalálod az én főkámat is, akkor megkeresem a körlet elhagyásodat!” Emlékszel? Ha nem ilyen jámbor a srác, már nem lenne ennyire egyenes az orrod.

Ekkor friss pálinkával megérkezett Csengey, aki még az összetartás alatt sem bírta ki, hogy ne dobbantson.

- Hülye vagy Csengey, nem ér annyit az egész! - mondta Kőíró, mielőtt elindult. - Ha megbuksz, még a futkosóba is bedughatnak.

- Az üzlet az üzlet. Megegyeztem Sámsonnal, hogy hozok öt litert az új főzetből. Egy pár bakancsért odaadja. A Ho Si Minh-ösvényen úgysem fognak meg.

- Ennek a hajdúsámsoni zugpálinkafőzőnek már az apja is a laktanyából látta el felszereléssel a környékbelieket.

- Ja, az ötből kettőt Csőke századosnak hozom. Ennyivel tartozom neki a bakancsért.

- A bakancsot nem Zsuffa főtörzs írta le?

- De igen. Azért viszem az ellenértékét a főnökének.

Hanem hát szeszt fogyasztani ilyenkor is kockázatos, ezért a leszerelő állomány elhagyta a szobát, azaz, a hálókörletet. Ketten maradtak, Kőíró, az írnok, aki onnan kapta a nevét, hogy ha valaki összeakaszkodott vele, annak azt mondta, nagyon vigyázzon, mert kövel írja meg a kimaradási engedélyét, és az sose fog látszani a papíron, és Zombi. Zombi, akinek Kőíró volt a „keresztapja”, és akit eredetileg Dombinak hívtak, mozgásban csakúgy, mint észjárásban igen lassú volt. Ragadványneve egyébként, miután megnézte élete első zombifilmjét, igen megtetszett neki. Kőíró nem tartott a társasággal, mert a mappáját pakolta össze, hogy még megmutathasson valamit az új írnoknak, Zombi pedig az ágyán ült és - sírt.

- Te nem iszol pálinkát, Zombi? - kérdezte Kőíró - Vagy már nem szereted?

- Megyek mindjárt.

Zombi elfordult, és zubbonya ujjával megtörölte szemét. De nem mozdult, csak bámult ki az ablakon a nyárfák kopasz tetejére. Kőíró átölelte a vállát.

- Rossz hír? - kérdezte. - Valami történt a családban?

- Nem. Ott nem történt semmi.

- Megbántottak? Mondd, hogy ki, elintézem.

- Ugyan. Nem bánt itt engem senki. Még a Pilhál se igen zavart, padig az gané volt.
- Hát akkor mi baj, Zombi? Három nap múlva szabadulunk.
- Épp ez az.
- Tessék?
- Mi lesz azután?
- Hogy-hogy mi lesz? Civilőrület lesz, Zombikám! Buli buli hátán, lányok, minden!
- Penyigén?
- Hát, Penyigén. Összecsődítéd a srácokat, és kész.
- Csupa öregember lakik ott.
- És a fiatalok?
- Nyíregyen, Mátészalkán, Bátorban.
- Miért nem mész te is Nyíregyre?
- Drága ott a lakás...

Az egyik fa csúcsáról pacsirta rebbent fel. Zombi a szemével követte a röptét, majd tekintete Kőíró térdére zuhant.

- Én hajnalban kelek, ellátom az állatokat, nappal melózom a gépállomáson. Gyarmaton, este megint etetés, ganézás - dörmögte. - Nyíregyről nem tudnám megcsinálni.
- Most ki látja el az állatokat?
- Apám. De öreg már, nem igen bírja.
- Hát akkor miért nem adja fel?
- Azt nem lehet!
- És a testvéreid? Ők nem segítenek?
- Már mind kiházasodott. Kései gyerek vagyok.

Zombi hosszasan elgondolkozott.

- Talán azért is ilyen kései, hogy a szüleimet tudjam istápolni - mondta végül.

Felállt, hogy a többiek után induljon.

- Tudod, Kőíró, soha többet ilyen jó sorom nem lesz az életben, mint itt a katonaságnál. Ennyi vidámság, jó fej, humor... Nekem csak itt voltak igaz barátaim.

Budapest, 2003

.oOo.